

**...İKİ, ÜÇ,
DAHA FAZLA
VIETNAM**

**[FİDEL CASTRO'NUN
II. HAVANA BİLDİRGESİ EKİYLE]**

... İki, ÜÇ, DAHA FAZLA
VIETNAM
CHE GUEVARA

[FİDEL CASTRO'NUN II. HAVANA BİLDİRGESİ EKİYLE]

...İki, Üç, Daha Fazla Vietnam
Che Guevara
ISBN 978-605-4087-082
İlkeriş Yayınları / Belgesel Kitaplar
Birinci baskı, Mart 2010, Ankara
116 Sayfa

... İki, ÜÇ, DAHA FAZLA
VIETNAM
CHE GUEVARA

[FİDEL CASTRO'NUN II. HAVANA BİLDİRGESİ EKİYLE]

ISBN 978-605-4087-082

... İki, Üç, Daha Fazla Vietnam
Che Guevara

Che Guevara, "Carta de despedida a Fidel Castro" (1965) ve "Guerra de Guerrillas: Un Método" (Cuba Socialista, N° 25, Eylül 1963) ile Fidel Castro, "Segunda Declaración de La Habana" (4 Şubat 1962) Ahmet Sanoğlu tarafından; Che Guevara, "Mensaje a los pueblos del mundo a través de la Tricontinental" (Tricontinental, Nisan 1967) ile OLAS, "Declaración General de la Primera Conferencia Latinoamericana de Solidaridad" (Teoría y Práctica, Havana, Ağustos 1967) İlhan Erman tarafından çevrilmiştir.

Belgesel Kitaplar-4
Birinci baskı
Mart 2010, Ankara

Baskı: Kardelen Ofset, Ankara

İlkeriş Yayınları

www.ilkeris.com
iletisim@ilkeris.com

İÇİNDEKİLER

9	Fidel'e Mektup
13	... İki, Üç, Daha Fazla Vietnam!
33	Gerilla Savaşı: Bir Yöntem

EKLER

57	İkinci Havana Bildirgesi, <i>Fidel Castro</i>
91	OLAS Genel Bildirgesi
109	<i>Açıklayıcı Notlar</i>

Habona
Año de la agricultura

Tras del:

Me acuerdo en esta hora
de muchos cosas, de cuando te
conoci en casa de Lora Sotomayor, de
cuando me propusiste venir, de esta
la tentación de los preparativos.

Un día pasaron preguntando
a quien se debía morir en caso
de muerte y la posibilidad real del
hecho nos golpeó a todos después
reprimos que era cierto, que era
una revolución se triunfa o se
muere (o se abandona) siendo compañeros
guerreros a lo largo del camino hacia
la victoria.

Hoy todo tiene un tono menor
dramático porque somos más viejos,
pero el hecho se repite tanto que

...no volé la pena horrenda
...hasta las Horta la victoria
...frente, Potra o muerte

Te abrazo con todo favor
rendimiento

ds

FİDEL'E MEKTUP

Havana, Tarım Yılı

Fidel,

Şu saatte o kadar çok şey anımsıyorum: María Antonia'nın evinde karşılaşmamız, bana seninle gelmemi önerişin ve hazırlıkların tüm heyecanı.

Bir gün ölüm durumunda kime haber vereceklerini sormaya gelmişlerdi ve bu gerçek olasılık hepimizi sarsmıştı. Daha sonra bunun gerçek olduğunu, devrimde (eğer gerçekten devrimse) zafer ya da ölümle karşılaşılacağını biliyoruz. Pek çok yoldaşımızı zafer yolunda yitirdik.

Bugün her şey daha az dramatik, çünkü daha olgunuz. Ama olay kendini yineliyor. Beni Küba Devrimi'nin toprağına bağlayan görevleri-

min bir bölümünü başardığımı hissediyorum ve seninle, yoldaşarımla ve şimdi benim de halkım olan halkınla vedalaşmalıyım.

Parti yöneticiliğinden, bakanlık görevimden, binbaşılık rütbemden ve Küba yurttaşlığından resmen ayrılıyorum. Küba'ya beni bağlayan hiç bir yasal bağım yok artık; resmi konumlar gibi ortadan kaldırılamayacak daha farklı türden bağlar var sadece.

Geçmiş yaşamıma baktığımda, devrimin zaferini pekiştirmek için kendimi adayarak ve sadakatle çalıştığıma inanıyorum. Benim en önemli tek eksikliğim, Sierra Maestra'daki ilk anlarda sana yeterince güvenmemem, ve senin önder ve devrimci niteliğini hemen anlayamamış olmamdır.

Nice görkemli günler yaşadım ve senin yanında, Karayipler bunalımının en parlak ve en acı günlerinde halkınızdan biri olmanın onurunu duydum. O günlerde senin gösterdiğin parlaklığı pek az devlet adamı gösterebilir. İkirciksiz seni izlemekten, senin düşünce ve kavrayış tarzınla ve onların içerdği tehlikeler ve güdülerle özdeşleşmiş olmaktan kıvanç duyuyorum.

Dünyanın başka bölgelerinde benim küçük de olsa çabalarıma ihtiyaç var. Küba'daki sorumluluğundan dolayı senin yapamadıklarını ben yapabilirim. Ve şimdi ayrılma zamanı geldi.

Bunu sevinç ve üzüntü karışımı bir duyguyla yaptığının bilinmesini isterim. Burada, sosyalizmin inşası için taşıdığım en saf umutları ve sevdiklerimin en değerlisini, beni oğulları gibi kabul eden bir halkı bırakıyorum. Bu, benim ruhumun bir bölümünü derinden yaralıyor. Yeni savaş alanlarında, senin bana öğrettiğin inancı, halkımın devrimci ruhu ve görevlerin en kutsalı –nerede

olursa olsun emperyalizme karşı savaşmak– benimle birlikte olacak. Beni yatıştıran ve acılarımı dindiren de budur.

Bir kez daha belirtiyim ki, onun örneğinden kaynaklanan sorumluluğum dışında Küba’ya karşı hiç bir sorumluluğum bulunmamaktadır. Eğer başka bir gökyüzünün altında son saatim gelirse, o anda tek düşüneceğim bu halk ve özellikle de sen olacaksın. Öğrettiklerinden ve ortaya koyduğun örnekten için sana teşekkür ederim. Eylemimin son anına kadar bunlara bağlı kalmaya çalışacağım. Kendimi her zaman Devrimimizin dış politikasıyla özdeşleştirdim ve böyle olmayı da sürdüreceğim. Nerede olursam olayım bir Kübalı devrimci olarak sorumluluğumu daima hissedeceğim ve Kübalı bir devrimci olarak hareket edeceğim. Çocuklarıma ve karıma maddi hiç bir şey bırakmıyorum, ve bundan dolayı üzüntü duymuyorum, böyle olmasından da mutluyum; onlar için hiç bir şey istemiyorum, çünkü Devlet onların yaşamaları için yeterli şeyleri verecek ve eğitmelerini sağlayacaktır.

Sana ve halkımıza söylemek istediğim çok şey var, ama bunların gerekli olmadığını hissediyorum; onlara karşı duygularımı sözcükler yeterince ifade edemez ve bunun için kötü el yazımla kağıt tüketmeye de gerek yok.

Hasta la victoria siempre!

Patria o Muerte!

Devrimciliğimin olanca sıcaklığıyla seni kucaklıyorum!

Che

ÜÇ KITA KONFERANSI'NA
(TRICONTINENTAL)
MESAJ

... İKİ, ÜÇ, DAHA FAZLA VİETNAM!

*“Şimdi akkor zamanıdır,
yakında yalnız ıstık görülecektir.”*

José Martí¹

Son dünya savaşının bitiminden bugüne yirmi bir yıl geçti; her dilden pek çok yayın, Japon yenilgisiyle simgelenen bu olayı kutluyor. Farklı kamplara bölünmüş dünya üzerinde görüntüsel bir iyimserlik havası hüküm sürüyor.

Dünya savaşı olmaksızın geçen yirmi bir yıl, aşırı cepheleşmeler, şiddetli çatışmalar ve ani değişimlerle geçen bu yıllar çok önemli gibi görünüyor. Ama uğruna savaşılmaya hepimizin hazır olduğu bu barışın pratik sonuçlarını (insanlığın büyük bir bölümünün gittikçe artan yoksulluğu, aş-

ğılanması ve sömürüsü) tahlil etmeden önce, bu barışın gerçek bir barış olup olmadığını sormak daha doğru olacaktır.

Bu notların amacı, Japonya'nın teslim olmasından bugüne kadar meydana gelen çeşitli yerel çatışmaları ayrıntılı olarak sergilemek değildir; bu görüntüsel barış yıllarında giderek artan sayısız iç savaşların bilançosunu çıkartmak niyetinde de değiliz. Bu aşırı iyimserliğe karşı Kore ve Vietnam savaşlarını örnek vermek yeterli olacaktır.

Vahşi savaş yıllarından sonra Kore Savaşı'nda ülkenin kuzey bölümü bombalarla delik deşik oldu, fabrikasız, okulsuz ve hastanesiz; on milyonluk nüfusu her türlü bannaktan yoksun olarak, çağdaş savaşın ortaya çıkardığı en korkunç yıkımla yüzyüze geldi.

Birleşmiş Milletler'in değersiz bayrağı ve ABD'nin askeri yönetimi altında bir düzine ülke, ABD askerlerinin büyük ölçüde katılımıyla bu savaşa girdiler ve toprakların hedefi olarak Güney Koreliler kullanıldı.

Diğer taraftan, Kore ordusu ve halkı ile Çin Halk Cumhuriyeti gönüllüleri, Sovyet askeri aygıtının ikmal ve desteğiyle donatılmıştı. ABD, termonükleer silahlar dışında, sınırlı ölçüde biyolojik ve kimyasal silahlar da dahil, her türlü imha silahlarını denedi.

Vietnam'da yurtsever güçler, üç emperyalist güce karşı kesintisiz bir savaş sürdürdü: Hiroşima ve Nagasaki'ye atılan atom bombasıyla yerle bir olmanın acısını çeken Japonya'ya karşı; yenilen Japonya'dan kendi Çinlileri'deki kolonilerini geri alan ve zor zamanlarında verdiği sözleri tutmayan Fransa'ya karşı ve mücadelenin bu son aşamasında ABD'ye karşı.

Her kıtada sınırlı çatışmalar vardı; Amerika’da ise, Küba Devrimi’nin bu bölgenin önemine dikkati çeken alarm işaretine kadar, uzun süre sadece oluşum halindeki kurtuluş mücadeleleri ve askeri darbeler vardı. Küba Devrimi emperyalistlerin tüm gazabını üzerine çekti ve sonuçta, Küba, önce Domuzlar Körfezi’nde² ve sonra Ekim Krizi’nde³ kendi kıyılarını savunmak zorunda kaldı. Bu ikinci olayda, Küba sorunu yüzünden ABD ile Sovyetler arasında bir çatışma çıksaydı, sonuçları tahmin edilemeyecek bir savaşa yol açabilirdi.

Ama bugün tüm çelişkilerin odak noktası, Çin’i yarımadasında ve sınır bölgelerinde bulunuyor. Laos ve Vietnam, ABD emperyalizminin tüm gücüyle içinde yer aldığı bir iç savaşla sarsılıyor. Öyle ki, tüm bölge, patlamaya hazır bir füyûye gibi.

Vietnam’daki çatışma çok keskin bir özellik kazandı. Amacımız, bu savaşın tarihçesini vermek değildir. Biz, sadece bu örneği anımsatmak ve bazı kilometre taşlarını işaret etmekle yetineceğiz.

1954’de Dien Bien Phu⁴ imha savaşı yenilgisinden sonra, Cenevre’de imzalanan anlaşmayla ülke iki ayrı bölgeye bölündü; Vietnam’da hükümeti kimin kuracağı ve ülkenin nasıl birleştirileceği konularında karar vermek için 18 ay sonra seçim yapılmasında anlaşmaya varıldı. ABD bu belgeyi imzalamadı ve kendi imparatorluğunu kurmak için, Fransız kuklası Bao Dai’nin yerine kendi amaçlarına daha uygun birisini geçirmek için manevralara başladı. Bu kişi de, herkesin çok iyi bildiği gibi, emperyalizm tarafından suyu sıkılmış limon gibi trajik bir sonu olan Ngo Diem’di⁵.

Anlaşmanın imzalanmasından sonraki aylarda halk güçleri kampında büyük bir iyimser-

lik egemen oldu. Anti-Fransız direniş karşısındaki son dayanak noktası Güney’de parçalanmıştı ve Cenevre anlaşmasının tümüyle uygulanmasını bekliyorlardı. Ama yurtseverler, ABD’nin tüm seçim hilelerini kullansa bile, seçimlerden kendi istediği sonucu almasının pratikte olanaksız olduğunu hissettiğinden seçimlere izin vermeyeceğini kısa sürede anladılar. Güney’de savaş yeniden başladı ve giderek her tarafa yayılan bir yoğunluk kazandı. Bugün ABD ordusu, tüm savaş gücünü yitiren ve sayıca azalan kukla güçlerin yerine yarım milyonu aşan kendi istilacı gücünü sürekli artırıyor.

ABD, iki yıldır Vietnam Demokratik Cumhuriyeti’ni sistematik bir biçimde bombalıyor; diğer taraftan Güney’in savaşkanlığını alt etmeye ve konferans masasına güçlü bir konumda oturmaya çalışmaktadır. Başlangıçta bombardıman belli ölçülerde sınırlandırılmıştı ve Kuzey’den geleceği varsayılan provokasyonlara karşı önlem olarak sunuluyordu. Daha sonra bombardımanlar yoğunlaştırıldı ve düzenli hale getirildi. Onlar, ülkenin Kuzey’indeki uygarlığın tüm izlerini yok etmek amacıyla hava kuvvetleriyle büyük bir saldırı başlattılar. Bu, ünlü “tırmanma” politikasının son perdesidir.

Yankee’lerin uzun dönemli maddi özlemleri, Vietnam uçaksavar birliklerinin bitip tükenmez savunmalarını, düşürdükleri sayısız uçağı (aşağı yukarı 1.700) ve sosyalist ülkelerin savaş yardımlarını saymazsak, büyük ölçüde gerçekleştirmiş buluyor.

Acı bir gerçek var: Vietnam –tüm dünyanın unutulmuş halklarının umudunu, özlemini temsil eden bir ulus– trajik biçimde yalnızdır. Bu ulus, pratik olarak Güney’de karşılık verme olanağına

sahip olmaksızın, sadece Kuzey’de savunma yaparak ABD teknolojisinin kudurmuş saldırılarına katlanmaz zorunda – ama her zaman yalnız.

Bugün dünyanın tüm ilerici güçlerinin Vietnam halkıyla dayanışması, Roma arenasındaki gladyatörleri alkışlayan pleblerin acı ironisine benzemektedir. Sorun, saldırganlığın kurbanına başarı dilemek değil, onun yazgısını paylaşmaktır; zaferde ya da ölümden onunla birlikte olmaktır.

Vietnam halkının yalnızlığını tahlil ederken, insanlığın bu mantık dışı anında kederle zangır zangır titriyoruz.

ABD emperyalizmi saldırganlıktan suçludur; onun cinayetleri akıllamazdır ve tüm dünyaya yayılmıştır. Baylar, bunu hepimiz biliyoruz! Ama dünya çapında bir savaş tehlikesini içeren –ama emperyalizmi de karar vermeye zorlayan– Vietnam’ı sosyalist dünyanın yenilmez bir parçası durumuna getirmek için hüküm anı geldiğinde duraksayanlar da suçludur. Ve sosyalist kampın iki büyük gücünün temsilcileri tarafından bir süredir başlatılmış olan birbirini kötüleme ve tuzağa düşürme savaşını sürdürenler de suçludur.

Onurlu bir yanıt bulmak için kendimize şu soruyu sormalıyız: Vietnam yalıtılmış mıdır, yalıtılmamış mıdır? Bu çekişen iki güç arasındaki tehlikeli denge korunmalı mıdır?

Ve bu halk, ne büyük bir halktır! Bu ne cesarettir! Bu ne dayanıklılıktır! Ve bu mücadele dünya için ne çok dersler içermektedir!

Başkan Johnson’un patlayıcı bir güç olarak her gün büyüyen keskin sınıf çelişkilerini törpülemek için kendi halkının gereksinme duyduğu bazı reformları ciddi olarak düşünüp düşünmediğini daha uzun bir süre bilemeyeceğiz. Ama gerçek

şu ki, “*Büyük Toplum*” ünvanı Vietnam kanalizasyonlarında boğulmuştur.

En büyük emperyalist güç, yoksul ve az gelişmiş bir ülkenin kendi bağırsaklarında yarattığı kanamayı hissediyor; onun efsanevi ekonomisi savaşın yükünü hissediyor. Artık cinayetler, kendi tekelleri için en uygun bir iş olmaktan çıkıyor.

Vietnam’ın bu olağanüstü askerlerinin sahhip oldukları ve hiç bir zaman yeterli sayıda olmayan savunma silahları, ülke ve toplum sevgisine, eşsiz cesaretlerine dayanmaktadır. Ama Vietnam’da batağa saplanmış olan emperyalizm bir çıkış yolu bulamıyor ve kendisini bu tehlikeli durumdan kurtaracak birilerini arıyor. Ayrıca Kuzey’in ortaya koyduğu “Dört Nokta” ve Güney’in “Beş Nokta”sı, bugün emperyalizmi çatışmayı daha fazla sürdürmeye zorlayarak köşeye sıkıştırmış durumda.

Her şey gösteriyor ki, barış, yalnızca dünya çapında savaş çıkmadığı için adı barış olan bu istikrarsız barış, ABD’nin kabul edilemez ve değiştirilemez adımlarıyla yıkılma tehlikesiyle karşı karşıya.

Biz, dünyanın sömürülen halkları, burada ne rol oynayacağız? Üç kıtanın halkları dikkatlerini Vietnam’a odaklıyorlar ve onun verdiği dersleri öğreniyorlar. İnsanlığın, emperyalistlerin savaş tehdidi şantajına karşı verdiği yanıt, savaştan korkmamaktır. Halkın genel taktiği, çatışmaların olduğu her cephede, sürekli ve kararlı bir biçimde düşmana saldırmak olmalıdır.

Bu zayıf barışın ırzına geçildiği yerlerde bizim görevimiz nedir?

Ne pahasına olursa olsun kurtuluşumuzu kendi kendimize sağlamaktır.

Dünyanın genel görünümü çok karmaşık-

tır. Kurtuluş mücadelesi, kapitalizmin çelişkilerinin yeterince geliştiği, ama emperyalizmi izlemeyen ya da emperyalist yola girmemiş olan görece zayıf eski Avrupa'nın bazı ülkelerinde henüz başlamamıştır. Onların çelişkileri yakın bir gelecekte patlama aşamasına ulaşacaktır – ama onların sorunları ve bunun sonucu olarak onların çözümleri, bağımlı ve ekonomik olarak az gelişmiş ülkelere sorunlarından ve çözümlerinden farklıdır.

Emperyalist sömürünün temel alanı az gelişmiş üç kıtadır: Amerika, Asya ve Afrika. Her ülke kendi ayırıcı özelliklerine sahiptir, ama bir bütün olarak her kıta belli bir bütünlük gösterir.

Bizim Amerika, az ya da çok homojen ülkeler topluluğu oluşturur, ve hemen hemen bütün bölgede ABD tekeli sermayesi mutlak bir egemenliğe sahiptir. Kukla hükümetler ya da en iyi durumda zayıf ve korkak yerel yöneticiler, Yankee efendilerinin emirlerine karşı çıkma yeteneğine sahip değildirler. ABD, politik ve ekonomik egemenliğinin zirvesine ulaşmıştır; daha fazla ilerleyebilmesi zordur; mevcut durumdaki herhangi bir değişiklik onun egemenliğini geriletebilir. Onun politikası mevcut durumu korumaktır. Bugünkü eylem çizgisi, hangi tipte olursa olsun her türlü kurtuluş hareketini engellemek için vahşi bir güç kullanmakla sınırlandırılmıştır.

“Başka bir Küba'ya izin vermeyeceğiz” sloganı, Dominik Cumhuriyeti'ne karşı ya da daha önce Panama katliamında olduğu gibi, misilleme korkusu olmaksızın saldırganlık olasılığını gizler ve Amerika'da, Yankee birliklerinin mevcut düzende kendi çıkarlarını tehlikeye düşürebilecek bir değişikliğin olabileceği her hangi bir yere müdahale etmeye hazır olduklarına ilişkin açık bir uyarıdır. Bu politika hiç bir ceza görmeksizin sür-

dürölür. OAS⁶, popülerliğini yitirmiş de olsa bu politika için uygun bir maskedir; Birleşmiş Milletler'-in yetersizliği, gülünç olduğu kadar trajiktir; bütün Amerika ülkelerinin orduları, kendi halklarını ezmek için hazır beklemektedir. Suç ve ihanet enternasyonalı fiilen örgütlenmiştir. Diğer taraftan yerli burjuvaziler, emperyalizme karşı çıkma yeteneğini –eğer buna sahiptiyseler– tümüyle yitirmişler ve emperyalizmin oynayacağı son kart haline gelmişlerdir. Başka bir alternatif yoktur: Ya sosyalist devrim ya da devrim karikatürü.

Asya, ayrı özelliklere sahip bir kıtadır. Bir dizi Avrupalı kolonici güçlere karşı yürütülen kurtuluş mücadelesi az ya da çok ilerici hükümetlerin kurulmasıyla sonuçlanmıştır. Daha sonraki gelişmeler, bazı durumlarda ulusal kurtuluşun asıl hedeflerini netleştirirken, bazı durumlarda emperyalizm yanlısı bir konuma geri dönülmesini getirmiştir.

Ekonomik bakış açısından, ABD, Asya'da çok az kaybetmiş, ama daha çok kazanmıştır. Buradaki değişiklikler onun çıkarlarına yaramıştır; diğer yeni-sömürgeci güçlerin devrilmesi için yürütülen mücadele ve ekonomik alanda yeni küresel nüfuz eylemleri, bazen doğrudan, bazen dolaylı olarak, Japonya aracılığıyla yürütülmektedir.

Ama özellikle Çin'hindi yarımadasında, Asya'da sermayenin sızması için belirli özellikler ve ABD'nin askeri stratejisinde belirleyici bir yere sahip olan özel politik koşullar vardır.

Emperyalistler, Çin'i, Güney Kore, Japonya, Tayvan, Güney Vietnam ve Tayland'la kuşatma altına almıştır.

Bu ikili durum, yani Çin Halk Cumhuriyeti'nin askeri olarak kuşatılmasını sağlayan stratejik ilişki ile büyük pazarlara –henüz egemen olama-

dıkları– sızma, Vietnam savaş alanı dışında görün-
tösel bir istikrar olmasına rağmen, bugün Asya’yı
dünyanın patlamaya hazır en önemli noktası ha-
line getirmiştir.

Orta-Doğu, her ne kadar coğrafi olarak bu
kıtaya dahilse de, kendine özgü çelişkilere sahip-
tir ve mayalanma aşamasındadır; emperyaliz-
min desteklediği İsrail ile bölgenin ilerici ülkeleri
arasındaki soğuk savaşın nereye kadar gideceği-
ni önceden söylemek olanaksızdır. Burası da, bu-
günkü dünyada patlamaya hazır volkanlardan bi-
risidir.

Afrika, yeni-sömürgeci işgal için hemen
hemen bakir bir topraktır. Burada, yeni-sömürge-
ci güçlerin eski mutlak ayrıcalıklarının bir kısmın-
dan vazgeçmeye zorlayan bazı değişiklikler oldu.
Ama bu değişiklikler kesintisiz olarak sürdürülür-
se, sömürgecilik, ekonomik durumda benzer et-
kileri yapan yeni-sömürgecilik biçiminde süre-
cektir.

ABD bu bölgede sömürgeye sahip değildir,
ama bugün, kendi müttefiklerinin alanlarına sız-
mak için mücadele ediyor. ABD emperyalizmi-
nin stratejik planlarının yürütüldüğünü söyleyebi-
leceğimiz Afrika, onun uzun vadeli yedek gücü-
nü oluşturmaktadır. ABD’nin bugünkü yatırımla-
rı, yalnızca Güney Afrika Birliği’nde önemlidir ve
Kongo, Nijerya başta olmak üzere diğer ülkeler,
bu alanları elinde tutan diğer emperyalist güçlerle
şiddetli bir rekabete (günümüzde banışıl ölçü-
lerde) girdiği ülkelerdir.

Kendi tekellerinin tatlı kârlar ya da büyük
hammadde kaynakları kokusu aldığı yerkürenin
her noktasında yatırım yapma hakkı isteğinin dı-
şında, Kuzey Amerika emperyalizminin daha faz-
la savunacağı büyük çıkarları yoktur.

Tarihin bütün bu olayları, halkların uzun ya da kısa vadedeki kurtuluş olasılıkları konusunda ki yaklaşımımızı haklı çıkarmaktadır.

Afrika tahlilimizi sonuçlandırırken, Portekiz sömürgeleri Gine, Mozambik ve Angola'da mücadelenin görece yoğunlukta ve birincisinde somut bir başarı, diğer ikisinde değişken bir başarıyla yürüttüğünü gözlemlediğimizi söyleyebiliriz. Kongo'da hala Lumumba'nın⁷ halefleri ile Çombe'nin eski suç ortakları arasında bir mücadele olduğunu da görüyoruz; öyle bir mücadele ki, savaş gizlice sürüp gitmesine rağmen, şu anda ülkenin büyük bir bölümünü kendi çıkarları çerçevesinde "barışa" kavuşturmuş olan ikinciler lehine bitecek gibi gözükmektedir.

Rodezya'da ayrı bir sorun var: İngiliz emperyalizmi, bugün iktidarı yasadışı olarak elinde tutan beyaz azınlığın iktidarını korumak için her türlü aracı kullanmaktadır. Bu çatışma, İngilizlerin bakış açısından kesinlikle resmi bir çatışma değildir; Batı'nın bu gücü, Ian Smith hükümetinin benimsediği ölçütlerin karşısında büyük bir nefret duyduğunu alışlagelmiş diplomatik söylemlerle dünya çapında yaymaktadır. Commonwealth ülkelerinin bazıları bu ikiye bölünmüşlüğü desteklemektedir, ama İngiliz emperyalizminin ekonomik uşakları olsun ya da olmasın Siyah Afrika'nın pek çok ülkesi tarafından karşı çıkılmaktadır.

Yurtseverlerin çabaları silahlı bir ayaklanma biçimini alırsa ve bu hareket komşu Afrika devletleri tarafından da etkince desteklenirse, Rodezya'daki durum büyük ölçüde patlayıcı olabilir. Ama şimdilik tüm sorunlar BM, Commonwealth ya da Afrika Birliği Örgütü gibi zararsız örgütlerde görüşülüyor.

Afrika'nın politik ve toplumsal gelişmesi kı-

tasal ölçekte bir devrim umudu yaratmamaktadır. Portekizlilere karşı kurtuluş mücadelesi sonuçta zafere ulaşacaktır, ancak Portekiz, emperyalist alanda hiç bir şey ifade etmemektedir. Devrimci önemi olan cepheleşmeler, tüm emperyalist aygıtı sürekli zor durumda tutan cepheleşmelerdir; bu nedenle üç Portekiz sömürgesinin kurtuluşu ve devrimlerinin derinleşmesi için savaşımayı durdurmayacağız.

Güney Afrika'nın ya da Rodezya'nın siyah kitleleri kendi yerel devrimci mücadelesine başladığı zaman ya da bir ulusun yoksul kitleleri kendilerine yaraşır bir yaşam hakkı için egemen oligarşilere karşı ayaklandıkları zaman Afrika'da yeni bir çağ başlayacaktır.

Şimdiye kadar, bir subay grubunun diğeri yerine geçtiği ya da artık kendi tabakalarının çıkarlarına veya hükümet işlerini gizlice yöneten güçlerin çıkarlarına hizmet etmeyen yöneticilerin devrildiği askeri cuntalar birbirini izlemekteydi, ancak büyük halk ayaklanmaları yoktu. Bu ayaklanmalar Kongo'da, özellikler Lumumba'nın anısıyla birlikte yeniden ortaya çıkmıştır, ancak bunlar da son bir kaç ayda güçlerini yitirmeye başlamışlardır.

Gördüğümüz gibi, Asya'da durum patlayıcıdır. Sürtünme noktaları, yalnız savaşılan Vietnam ve Laos değildir, ABD saldırısının doğrudan başlayacağı Kamboçya da bu noktaların biridir; aynı şekilde Tayland, Malezya ve tabii ki Endonezya (bu ülkenin komünist partisinin yok edilmesiyle gericilerin iktidarı ele geçirmiş olmasına rağmen, orada artık son sözün söylendiğini sanmayalım). Ve doğal olarak Orta-Doğu.

Latin-Amerika'da silahlı mücadele Guatemala, Kolombiya, Venezüella ve Bolivya'da sür-

mektedir; Brezilya’da bu yolda ilk adımlar şimdi-
den atılmıştır. Ortaya çıkan ve sonra tekrar sönen
başka direniş odakları da var. Fakat bu kıtanın
tüm ülkeleri, sosyalist eğilimli bir hükümet kurul-
masından daha az hiç bir şeyle yetinmeksizin, za-
fere ulaşmak için gerekli bir mücadele biçimini
kaldıracak olgunluktur.

Bu kıtada pratikte tek bir dil konuşulur
(Brezilya’nın özel durumu dışında, İspanyolca.
Her iki dilin benzerliği dolayısıyla Brezilya halkıyla
da anlaşabilmektedirler). Bu ülkelerdeki sınıfların
benzerliği o kadar büyüktür ki, bunlar öteki kıta-
larda olduğundan çok daha bütünsel bir “*Ameri-
kan tipi enternasyonal*”e ulaşmışlardır. Dil, gele-
nekler, din ve ortak yabancı efendi onları birleş-
tirmektedir. Amerika ülkelerinin büyük bir bölü-
münde sömürünün derecesi ve biçimleri, sömü-
renlerle sömürülenler için meydana gelen sonuç-
ları benzerdir. Ve isyan onun kucağında gittikçe
hızlanarak olgunlaşmaktadır.

Kendimize sorabiliriz: Bu isyan nasıl sonuç-
lar verecektir? Hangi tipte olacaktır? Amerika’daki
mücadele, bugüne kadar değişik zamanlarda id-
dia ettiğimiz gibi, benzer özelliklere sahip olduk-
larından, uygun yönde gidildiğinde kıtasal boyut-
lara ulaşacaktır. Amerika, insanlığın kurtuluşu için
verilen bir çok büyük savaşın sahnesi olacaktır.

Kıtasal ölçekteki bu mücadelenin çerçe-
vesi içinde bugün verilen savaş küçük bir olay-
dır – ama insanlığın topyekün özgürlüğü için veri-
len savaşın bu son aşamasında gerekli kan borcu-
nu ödemiş kişiler olarak Amerika’nın tarihine ge-
cecek kahramanlar yaratmıştır. Bunlar arasında,
Guatemala’da, Kolombiya’daki, Venezüella’daki
ve Peru’daki devrimci hareketler içinde yüksel-
miş kişilerin, *Comandante* Turcios Lima’nın⁸, ra-

hip Camilo Torres'in⁹, *Comandante* Fabricio Ojeda'nın¹⁰, *Comandante* Lobatón¹¹ ve *Comandante* Luís de la Puente Uceda'nın¹² isimleri yer alacaktır.

Ama halkın etkin hareketi yeni liderler yaratmaktadır: Guatemala'da bayrağı César Montes¹³ ve Yon Sosa¹⁴ yükseltiyor, Kolombiya'da bunu Fabio Vázquez¹⁵ ve Marulanda¹⁶ yapıyor, Venezuela'nın batısında Douglas Bravo¹⁷ ve El Bachiller'de Américo Martín¹⁸ sorumlulukları altındaki cepheleri yönetiyorlar.

Amerika'nın bu ve diğer ülkelerinde, Bolivya'da olduğu gibi, yeni ayaklanmalar ortaya çıkmaktadır, ve onlar, çağdaş devrimcilerin bu tehlikeli işlerinin ayrılmaz bir parçası olan tüm zorluklara rağmen gelişmelerini sürdürecektir. Bazıları kendi hatalarının kurbanı olarak yok olacaklar; diğerleri bu acımasız savaşta düşecekler; yeni savaşçılar ve yeni liderler sıcak devrimci mücadelenin içinde ortaya çıkacaktır. Halk, savaşın seçici yapısı içinde kendi savaşçılarını ve liderlerini yaratacaktır – ve baskı düzeninin Yankee ajanları da artacaktır. Bugün silahlı mücadelenin verildiği ülkelere yapılan askeri yardımlar büyümektedir; Yankee'lerin danışmanlık yaptığı ve eğittiği Peru ordusu, bu ülkenin devrimcilerine karşı başarılı olmuş görünmektedir. Ama savaş odakları (*foco*) yeterli politik ve askeri becerilerini geliştirdiklerinde, pratik olarak yenilmez olacaklar ve Yankee'ler takviye güçler göndermek zorunda kalacaklardır. Pratikte fazlaca bilinmeyen yeni kişiler Peru'da gerillayı yeniden örgütleyiyorlar. Küçük silahlı kolları ezmek için yeterli olan eski silahlılar yavaş yavaş çağdaş donanım ile yer değiştirecek ve ABD askeri yardımı, bir an gelecek, gerillaların saldırıları karşısında çözölen ulusal kukla

orduya sahip hükümetleri istikrara kavuşturmak için artan oranda düzenli birlikler göndermeye dönüşecektir. Bu, Vietnam'ın yoludur; bu, halkların izlemek zorunda oldukları yoldur; bu yol, Amerika'nın, Yankee emperyalizminin baskı güçlerini zor duruma düşürecek olan silahlı grupların Eşgüdüm Konseyleri oluşturmalarının üstün-lüğüyle izleyeceği yoldur ve o zaman devrimin zaferi görünür olacaktır.

Amerika, son kurtuluş mücadelesinde unutulmuş bu kıtanın, kendi halklarının öncüsü Küba Devrimi'nin sesiyle *Tricontinental*'de¹⁹ konuşmaya başlayan son kurtuluş mücadelesinin bu unutulmuş kıtasının büyük bir görevi vardır: ikinci, üçüncü Vietnam'ı yaratmak ya da dünyanın ikinci, üçüncü Vietnam'ı olmak.

Emperyalizmin bir dünya sistemi olduğunu, kapitalizmin son aşaması olduğunu aklımızdan çıkarmamalıyız. Emperyalizm dünya çapında yenilgiye uğratılmaz zorundadır. Bu savaşın stratejik hedefi, emperyalizmin yok edilmesi olacaktır. Bize, dünyanın sömürülenlerine ve az gelişmişlerine düşen pay, emperyalizmin temellerini ortadan kaldırmaktır: Biz ezilen uluslar, onlara sermaye, hammadde, teknisyen ve ucuz emek vererek, onlardan yeni egemenlik araçları olan yeni sermaye, silah ve her çeşit maddeyi alarak, bu yolla mutlak bir bağımlılık içine sürüklenmekteyiz. Bu stratejik hedefin temel unsuru, tüm halkın gerçek kurtuluşu olacaktır. Çoğu durumda bu kurtuluş silahlı mücadeleyle gerçekleşecek ve Amerika'da sosyalist devrim kaçınılmaz olacaktır.

Emperyalizmin yok edilmesi hedeflenirken, onun başını kimin çektiği kesinlikle belirlenmek zorundadır. Bu, ABD'den başkası değildir.

Biz, taktik hedefi düşmanı kendi doğal çev-

resinin dışında, varolan gerçeklikle çarpışmak zorunda kalacağı kendi yaşam ve yerleşim bölgelerinde savaşılmaya zorlamak olan genel bir görevi yerine getirmeliyiz. Düşmanımızı küçümsemeliyiz; ABD askerleri, teknik güce sahiptir ve onu korkutucu kılacak silahlarla ve kaynaklarla desteklenmektedir. Onun sahip olmadığı şey, bugün onun en büyük düşmanı olan Vietnam askerlerinin en yüksek düzeyde sahip oldukları ideolojik itici güçtür. Biz, bu orduyu moralini bozarak yenilgiye uğratabiliriz; ve bu moral, onları bozguna uğratarak ve daha fazla kayıp verdirerek bozulabilir.

Ama zafere götüren bu kısa yol, daha başlangıçta açıkça istenmesi gereken özverileri içermektedir. Ve büyük olasılıkla, bu özveriler, sürekli olarak savaştan kaçtığımız, başkalarını bizim için kendilerini ateşe atmalarını istediğimiz zaman dayanmak zorunda olacağımız özverilerden daha az acı verici olacaktır.

Son kurtulacak ülke, büyük olasılıkla, silahlı mücadele olmaksızın ve emperyalizme karşı uzun ve acımasız bir savaşın etkilerinden kaçınarak gerçekleşecektir. Ama bu mücadeleden ve bu mücadelenin dünya çapındaki sonuçlarından kaçınmak olanaksız olacaktır; onun etkisi aynı, hatta daha büyük olacaktır. Geleceği önceden kestiremeyiz, ama özgürlüğü özleyip de zaferin bir kırıntısı olarak kendi özgürlüğünü bekleyen ve onun için mücadeleden kaçan bir ulusun öncüsü olmayı istemek gibi bozguncu sapmalara asla kapılmamalıyız.

Yararsız özverilerden kaçınmak kesinlikle doğrudur. Bu nedenle, bağımlı Amerika'nın kendisini barışçıl araçlarla kurtarmak için sahip olduğu gerçek olanakları açıkça ortaya koymak

çok önemlidir. Bizim için bu sorunun çözümü çok açıktır: Bugünkü aşama, mücadeleye başlamak için en uygun bir an olabilir ya da olmayabilir, ama savaşmaksızın özgürlüğü elde edebileceğimiz konusunda hiç bir yanılısamaya kapılmamalıyız ve böyle hakka da sahip değiliz. Ve bu savaş, ne gözyaşartıcı bombalara karşı taşlarla verilen bir sokak çatışması ya da barışçıl genel grev olacak, ne de egemen oligarşilerin baskı aygıtını iki-üç günde yıkan öfkeli bir halkın savaşı olacaktır. Bu mücadele, uzun, sert bir mücadele olacaktır ve onun cephesi, şehirlerdeki gerillaların barınakları, savaşçıların evleri –baskı güçleri onların aileleri arasında kendine kurbanlar arayacaktır–, katliama uğratılmış kırsal nüfus, düşman bombardımanlarıyla yıkılmış kentler ve köyler olacaktır.

Onlar, bizi bu mücadeleye itiyorlar; bu mücadeleye hazır olmak ve bu mücadeleye girmekten başka bir alternatif yoktur.

Başlangıç kolay olmayacaktır, hatta aşın ölçüde zor olacaktır. Oligarşilerin tüm baskı gücü, tüm demagoji ve vahşiliyle onların amaçlarının hizmetinde olacaktır. İlk anlarda bizim görevimiz, hayatta kalmaktır; daha sonra silahlı propaganda (Vietnamca anlamıyla, yani düşmana karşı yürütülen, kazanılsın ya da kaybedilsin –ama savaşıarak– çatışmaların propagandası) yürüten gerilla örneğini izlemek olacaktır: gerillaların yenilmezliği dersi sahipsiz kitleler arasında kök salacak; ulusal ruhu elektriklendirecek; daha şiddetli baskılara karşı direnmek için daha zorlu görevlere hazırlayacak; mücadelenin bir unsuru olarak kin, düşmanın acımasız kini, bizi, insanın doğal sınırlarını aşan ve onun ötesine geçen, insanı etkin, şiddetli, seçici ve soğuk bir ölüm makinesine dönüştürmeye zorlayacaktır. Bizim askerlerimiz böyle ol-

maz zorundadır; düşmana kin duymayan bir halk acımasız bir düşmanı yenemez.

Savaş, düşman onu nereye götürüyorsa oraya kadar götürülmelidir: onun evine, eğlence merkezlerine; topyekün savaş. Düşmana kışlalarının dışında ve hatta içinde bile rahat edebileceği bir an, huzur içinde olabileceği bir an bile bırakılmamalı; nerede bulunuyorsa orada ona saldırılmalı; hareket ettiği her yerde ona köşeye sıkıştırılmış bir hayvan duygusu verilmelidir. O zaman, onun morali bozulmaya başlayacaktır. O, gittikçe daha fazla hayvanlaşacaktır, ama böylece biz onun çöküntüsünün belirtilerini daha açık göreceğiz.

Ve insanlığın kurtuluşu uğruna verilen savaşın bayrağı altında, uluslararası proleter ordularla gerçek bir proletarya enternasyonalizmi geliştirmeliyiz. Vietnam'ın, Venezüella'nın, Guatemala'nın, Laos'un, Gine'nin, Kolombiya'nın, Bolivya'nın, Brezilya'nın –yalnızca silahlı mücadelenin bugünkü sahnelerini sayarsak– bayrakları altında ölmek, bir Amerikalı, bir Asyalı, bir Afrikalı ve hatta Avrupalı için aynı ölçüde onur verici ve erişilmeye değer olacaktır.

İnsanın, bayrağı altında doğmadığı bir ülkede döktüğü her kan damlası, sonradan kendi ülkesinin kurtuluş mücadelesinde kullanılmak için, hayatta kalanların birlikte götüreceği bir deneyimdir. Ve her bir ulusun kurtuluşu, bir başka ülkenin kurtuluş savaşında kazandığı bir aşamadır.

Düşünce ayrılıklarımızı azaltma ve her şeyi mücadelenin hizmetine sokma zamanı gelmiştir.

Biz, büyük tartışmaların özgürlük için mücadeleden dünyayı parçaladığını biliyoruz, bunu kimse gizleyemez. Biz biliyoruz ki, bu tartış-

malar, görüşmeler ve uzlaşmayla çözülmesi tamamen olanaksız olmasa da çok zor olabilecek boyutta ve keskinliktedir. Düşman partiler arasında bir görüşme yolu ve aracı bulmak boşunadır. Ama düşman burada; o, her gün darbe indiriyor ve bizleri yeni darbelerle tehdit ediyor; ve bu darbeler, bugün olmazsa yarın ya da bir başka gün bizleri birleştirecektir. Bunu ilk kavrayanlar ve bu zorunlu birliği hazırlayanlar, halkların şükranlarına sahip olacaklardır.

Her bir tarafın kendi görüş açısını savunduğu zehirleyicilik ve katılık karşısında, biz, sahipsizler, düşünce ayrılıklarını karara bağlamak için şu ya da bu tarafı tutamayız; kimi zaman şu ya da bu partinin belli görüşleriyle, ya da birinin görüşleriyle öteki tarafındakinden daha çok uzlaşsak bile. Savaş zamanında şimdiki ayrılıkların görünür olması bir zayıflık anlamına gelir, ama bu aşamada, sözcüklerle bu ayrışmayı ortadan kaldırmaya girişmek bir yanılsamadır. Tarih onları silecek ya da gerçek anlamına kavuşturacaktır.

Mücadele içindeki dünyamızda taktiklere ilişkin, sınırlı amaçlara ulaşmak için kullanılacak eylem yöntemlerine ilişkin ayrılıklar, diğerlerinin düşüncelerine saygı göstererek tahlil edilmelidir. Silahlı mücadeleyle emperyalizmin topyekün imha edilmesi olan büyük stratejik hedefimize gelince, biz, bu konuda dünyanın en uzlaşmazlarıyız.

Zafer umutlarımızı şöyle özetleyelim: emperyalizmi, en sağlam siperi olan ABD tarafından yürütülen baskıyı bertaraf ederek, topyekün yok etmek. Taktik yöntem olarak, düşmanın kendi varoluş temellerinden, yani kendine bağlı bölgelerden sökerek kendi bölgelerinin dışında bir zorlu savaşa sokularak, tek tek ya da gruplar halinde

halkların adım adım kurtuluşunu sağlamak.

Bu, uzun süreli bir savaş demektir. Ve bir kez daha yineleyelim, bu, acımasız bir savaştır. Savaş gelip çatığında, kimse onu yumuşatırım diye kendini aldatmasın ve kimse, halkı uğruna katlanabileceği savaşın sonuçlarının verdiği korkuyla, savaşı başlatmakta duraksamasın. Bu, hemen hemen tek zafer umududur. Zamanın çağrısından kaçamayız. Bunu, bize Vietnam sonsuz kahramanlık dersleriyle, kesin zaferin elde edilmesi için verilen mücadelenin ve ölümün hergünkü ve trajik dersleriyle göstermektedir.

Burada, Amerikan yaşam standartlarına alışmış emperyalizmin askerleri, kendi korunaklı üslerinin dışına adım attıkları anda düşman bölgesinde karşı karşıya kaldıkları ölümle, tüm halkın sürekli düşmanlığının yarattığı güvensizlikle düşman topraklarında yaşamak zorunda kaldıkları koşullarla yüzyüzeler. Bütün bunlar, ABD içinde bir tepkiye neden olmakta ve emperyalizmi zayıflatan bir etken ortaya çıkarmaktadır: Kendi toprakları üzerinde sınıf mücadelesi.

Eğer dünyada ölümün kendi paylarına düşen kısmıyla ve müthiş trajedileriyle, hergünkü kahramanlıklarıyla, emperyalizme bitmez tükenmez darbeler indirerek, dünya halklarının artan nefretiyle emperyalizmin güçlerini parçalamak için iki, üç, daha fazla Vietnam gün ışığına çıksaydı, geleceğe daha güvenli bakabilirdik!

Ve eğer bizler, düşmana güçlü ve etkin darbeler vurmak için birleşebilseydik ve mücadele eden halklara her türlü yardımı etkin olarak artırebilseydik, gelecek o zaman nasıl da büyük ve yakın olacaktır!

Eğer biz, dünya haritasının küçük bir noktasında, verebileceğimiz az şeyi, yaşamımızı, öz-

verimizi sunduğumuz bu mücadeleyi örgütlediğimiz ve görevimizi başarmak için çalıştığımız yerde, kanımızın suladığı ve artık bizim olan bir dünyada eğer bir gün son nefesimizi vermek durumunda kalırsak, o zaman, eylemlerimizin etki alanını iyi ölçüp biçtiğimiz ve kendimizi büyük proleter ordunun bir unsuru olmaktan daha fazla bir şey saymadığımız, ama Küba Devrimi'nden ve onun büyük kumandanının dünyanın bu parçasına karşı gösterdiği tutumdan çıkan büyük dersten onur duyduğumuz bilinmelidir: *“İnsanlığın kaderi tehlikedeyse, bir insanın ya da bir halkın karşı karşıya kaldığı tehlikeler ya da özveriler ne ifade eder ki?”*

Bizim her eylemimiz emperyalizme karşı bir savaş narası ve insanlığın en büyük düşmanı ABD'ye karşı halkların birliği için bir savaş marşıdır.

Ölüm, nereden ve nasıl gelirse gelsin, savaş sloganlarımız kulaktan kulağa yayılacaksa ve silahlarımız elden ele geçecekse ve başkaları yeni savaş ve zafer naralarıyla ve de makineli tüfek sesleriyle cenazelerimize ağıt yakacaksa, hoş geldi, safa geldi.

[Che Guevara'nın *Afrika, Asya ve Latin-Amerika Halkları Dayanışma Konferansı*'na (*Tricontinental*) “dünyanın herhangi bir yerinden” yolladığı bu mesaj, 16 Nisan 1967 tarihinde Konferans'ta okunmuş ve Nisan 1967'de *Tricontinental* dergisinde yayınlanmıştır.]

GERİLLA SAVAŞI: BİR YÖNTEM

Gerilla savaşı, tarih boyunca, pek çok zamanlarda ve değişik koşullarda, değişik hedeflere ulaşmak için kullanılmıştır. Son zamanlarda, üstün askeri güce sahip düşmana karşı düzensiz silahlı mücadele pek çok halk kurtuluş savaşlarında kullanılmıştır. Asya, Afrika ve Amerika, feodal, sömürgeci ya da yeni-sömürgeci sömürüye karşı mücadelede iktidarı ele geçirmek için bu tür eylemlere sahne olmuştur. Avrupa'da gerilla birlikleri, yerel ya da müttefik düzenli orduların tamamlayıcısı olarak kullanılmıştır.

Amerika'da gerilla savaşı değişik nedenlerle kullanılmıştır. Örnek olarak, Nikaragua'nın Segovia bölgesinde César Augusto Sandino'nun²⁰ gezici yankee birliklerine karşı savaş girişimini verebiliriz; ve yakın zamanda Küba devrimci savaşı-

nı. O zamandan beri Amerika'da gerilla savaşı sorunu, kıtanın ilerici partilerinin teorik tartışmalarında amaca uygunluğu ve uygulama olanakları sorunu olarak ele alınmaktadır ve pek çok karşı polemiklerin konusu haline gelmiştir.

Bu makalemizde gerilla savaşı üzerine ve onun doğru uygulanması konusundaki görüşlerimizi ifade edeceğiz. Herşeyden önce, mücadelenin bu biçiminin sonuca ulaşmak için bir araç olduğunu vurgulamalıyız. Her devrimci için temel ve zorunlu olan bu sonuç, politik iktidarın ele geçirilmesidir. Amerika'nın değişik ülkelerinin özgün koşullarının tahlilinde, bu sonuca ulaşmak için yürütülen mücadelenin bir yöntemini ifade etmek için gerilla savaşı kavramını kullanmalıyız.

Buradan doğrudan doğruya şu soru ortaya çıkıyor: Gerilla savaşı, Latin-Amerika'da iktidarın ele geçirilmesi için tek formül müdür? Ya da her ne olursa olsun egemen mücadele biçimi mi olacaktır? Ya da mücadelede kullanılan değişik formlerden herhangi biri mi olacaktır? Son olarak şu soru: Küba örneği, kıtanın bugünkü durumuna uygulanabilir mi?

Polemiklerde, gerilla savaşına girişmek isteyenler, kitle mücadelesini unutmakla eleştirilmektedir, sanki gerilla savaşı ile kitle mücadelesi birbirine karıştırmışlar gibi. Bu görüş açısının ima ettiği şeyleri reddediyoruz, gerilla savaşı bir halk savaşıdır; halkın desteği olmadan savaşın bu biçimini yürütmeye kalkışmak kaçınılmaz bir felaketin başlangıcıdır. Gerilla, belirli bir bölgede belirli bir alana yerleşmiş, olanaklı tek stratejik sonuca ulaşmak için, yani iktidarın ele geçirilmesi için bir dizi askeri eylemi gerçekleştirmek amacıyla silahlanmış halkın savaşçı öncüsüdür. Gerilla, tüm bölgenin ve alanın köylü ve işçi kitleleri tara-

findan desteklenir. Bu önkoşullar olmadan gerilla savaşı olanaksızdır.

“Biz, Küba Devrimi’nin, Amerika’daki mevcut koşullarda devrimci hareketin yasalarına üç temel katkıda bulunduğunu düşünüyoruz: Birincisi, halk güçleri orduya karşı bir savaşı kazanabilir. İkincisi, her zaman devrimin olması için elverişli tüm koşulların bir araya gelmesini beklemek gerekli değildir, ayaklanma odağının (*foco*) kendisi bu koşulları yaratabilir. Üçüncüsü, az gelişmiş Amerika’da, silahlı savaşın temel alanı kırlar olmalıdır.

Bunlar, Küba Devrimi’nin Amerika’daki devrimci mücadelenin gelişmesine yaptığı katılardır ve bunlar, gerilla savaşının gelişebileceği kıtamızın herhangi bir ülkesinde uygulanabilir.” (Che Guevara, *Gerilla Savaşı*.)

*İkinci Havana Bildirgesi*²¹ şunları belirtiyor:

“Ülkelerimiz, sanayinin az gelişmişliği ve tarımın feodal karakteriyle belirlenen ortak koşullara sahiptir. Bu nedenle, kentli işçilerin yaşam koşulları zorlu olmasına rağmen, kırsal nüfus en korkunç baskı ve sömürü koşulları altında yaşamaktadır. Bir kaç istisna dışında, kırsal nüfus, mutlak bir çoğunluğa sahiptir, yaklaşık olarak Latin-Amerika nüfusunun %70’ini oluşturur.

Çoklukla kentlerde yaşayan toprak sahipleri hesaba katılmazsa, bu büyük kitlenin geri kalanı çok düşük ücretlerle *hacienda*’larda²² gündelikçi olarak çalışmaktadır. Onlar, ortaçağdan farklı ol-

mayan sömürü koşullarında toprakta çalışırlar. Bu koşullar, Latin-Amerika'da yoksul kırsal nüfusun çok büyük bir devrimci potansiyel oluşturmaya neden olur.

Sömürücü sınıfların iktidarının temel dayanağı olan ordular, konvansiyonel savaşa göre yapılandırılmış ve donatılmışlardır; köylülerin kendi doğal alanlarında yürüttüğü düzensiz savaşla yüz yüze geldiklerinde kesinkes etkisizdirler; düşen her devrim savaşçısına karşı on kişi yitirirler; görünmez ve yenilmez bir düşmanla savaşırken safalarında moral bozukluğu hızla yayılır; kentlerde işçi ve öğrencilere karşı baskı uygularken sergiledikleri akademik takatların ve askerî gösterilerin burada hiç bir şansı yoktur.

Küçük savaşçı çekirdeklerin başlatıkları mücadeleye, sürekli olarak yeni yeni güçler katılır; kitle hareketleri boy göstermeye başlar, eski düzen küçük küçük bin parçaya ayrılır, ve işte tam bu anda işçi sınıfı ve kentli kitleler savaşın kaderini belirler.

Düşmanın gücüne, sayısına ve kaynaklarına rağmen, savaşın ilk başlangıcından itibaren bu çekirdeği yenilmez kılan nedir? Bu, halkın desteğidir ve giderek kitle desteğinin artacağına güvenebilirler.

Bununla birlikte, köylülük, içinde tutulduğu bilgisizlik ve tecrit edilmiş yaşam koşulları nedeniyle, işçi sınıfının ve devrimci aydınların devrimci ve politik

yönetimine gereksinme duyan bir sınıftır; onlar olmaksızın tek başına savaşı başlatamaz ve zafere ulaştıramaz.

Latin-Amerika'nın bugünkü tarihsel koşullarında ulusal burjuvazi, anti-feodal ve anti-emperyalist mücadelede önderlik edemez. Deneyimin gösterdiği gibi, uluslarımızın bu sınıfı, zaman zaman yankee emperyalizmiyle çıkar çatışmasına düşse de, emperyalizmle cepheden çatışma yeteneğine sahip değildir, toplumsal devrim korkusuyla felç olmuştur ve sömürülen kitlelerin haykırışlarından korkar.”

Latin-Amerika'nın devrimci bildirgesinin özünü oluşturan bu açıklamaların etki alanını *İkinci Havana Bildirgesi* şöyle tanımlar:

“Her ülkenin öznel koşulları, yani bilinç, örgütlenme ve önderlik etmenleri, gelişme derecesinin büyüklüğüne ve küçüklüğüne bağlı olarak, devrimi hızlandırabilir ya da geciktirebilir; ama her tarihi dönemde er ya da geç nesnel koşullar olgunlaştığında, bilinç kazanılır, örgüt oluşturulur, önderlik ortaya çıkar ve devrim gerçekleşir.

Bunun barışçıl yoldan mı olacağı ya da çok acılı bir doğumla mı dünyaya geleceği devrimcilere bağlı değildir; eski toplumun rahminde yer alan çelişkilerden üreyen yeni toplumun doğumuna direnen eski toplumun gerici güçlerine bağlıdır. Devrim, tarihte ebe rolünü oynar, gereksinme olmadıkça zora başvurmaz, ama doğuma yardım etme gereksinmesi ortaya çıktığı zaman ikircik-

siz gereğini yapar. Bu doğumdur ki, köleleştirilmiş ve sömürülen kitlelere daha iyi bir yaşamın umudunu verir.

Bugün Latin-Amerika'nın bir çok ülkesinde devrim kaçınılmazdır. Bu gerçek, herhangi bir kişinin istemiyle belirlenmez. Bu, Latin-Amerika halkının içinde yaşadığı korkunç sömürü koşullarıyla, kitlelerin devrimci bilincinin gelişmesiyle, emperyalizmin dünya çapındaki bunalımlarıyla ve boyun eğdirilmiş ulusların evrensel kurtuluş hareketleriyle belirlenir.”

Amerika'daki gerilla sorununun tüm tahlilinde bu ülkelerden yola çıkacağız.

Bir amaca ulaşmak için bir mücadele aracı gerektiğini saptadık. Latin-Amerika'da iktidarı ele geçirmek için silahlı mücadeleden başka bir yolun olup olamayacağını belirlemek için öncelikle amacı tahlil etmeliyiz.

Barışçıl mücadele, hükümeti istifaya zorlayan – bunalımın özel koşullarında– kitle hareketleri yoluyla yürütülebilir; böylece halk güçleri sonunda iktidarı alabilirler ve proletarya diktatoryasını kurabilirler. Teorik olarak doğru. Latin-Amerika bağlamında bunu tahlil ettiğimizde, şu mantıki sonuçlara ulaşmalıyız: Genel olarak bu kıtada, kitleleri burjuva ve toprak sahiplerinin hükümetlerine karşı şiddet eylemlerine sürükleyen nesnel koşullar mevcuttur. Pek çok ülkede iktidar bunalımları ve devrim için gerekli bazı öznel koşullar vardır. Açıktır ki, bu koşulların hepsinin olduğu ülkelerde iktidarı ele geçirmemek suç oluşturmaktadır. Bu koşulların var olmadığı ülkelerde ise, değişik alternatiflerin ortaya çıkması ve teorik tartışmalarla her ülkeye uygun bir karara varılması el-

bette doğrudur. Tarihin izin vermeyeceği tek şey, proletarya politikalarının teorisyen ve uygulayıcılarının yapacakları hatadır. Hiç kimse öncü parti konumuna, üniversite diploması gibi sahip olamaz. Öncü parti olmak, iktidarı ele geçirme mücadelesinde işçi sınıfının en önünde olmaktır; zafere giden en kısa yoldan bu savaşa kılavuzluk etmeyi bilmek demektir. Bu, devrimci partilerimizin görevidir ve hata yapmamak için tahlilleri derinlikli ve kapsamlı olmalıdır.

Bugün Amerika'da oligarşik diktatörlük ile halkın baskısı arasında kararsız bir denge durumu görüyoruz. Biz, "oligarşi" sözcüğünü, feodalizmin az ya da çok varlığını sürdürdüğü ülkelerdeki burjuvazi ile toprak sahibi sınıf arasındaki gerici ittifakı tanımlamak için kullanıyoruz. Bu diktatörlükler, kendi sınırsız sınıf egemenlikleri dönemi boyunca işlerini kolaylaştırmak için kendi kendilerine oluşturdukları belli bir "legal" çerçeve içinde işlerini yürütürler. Kitlelerin baskısının çok güçlü olduğu ve burjuva yasallığının, kitlelerin baskısını durdurmak için kendi yapıları tarafından çiğnenmek zorunda olduğu bir aşamayı yaşamaktayız. Tüm yasallığın ya da egemen sınıfın yaptırımlarının özgün olarak kurumlaştırıldığı yasaların açıkça çiğnenmesi, sadece halk güçlerinin baskısını artırmaya hizmet eder. O zaman oligarşik diktatörlük, cephesel bir çatışmaya girmeksizin proletaryayı baskı altına almak için eski anayasal düzenin eski yasalarını kullanmaya girişir. Bu noktada bir çelişki ortaya çıkar. Halk, artık diktatörlüğün eski ve yeni baskı önlemlerine daha az katlanır ve onları kırmaya çalışır. Burjuva devletin otoriter, baskıcı ve sınıfsal özelliklerini asla unutmamalıyız. Lenin, bundan şöyle söz eder:

"Devlet, sınıf karşıtlıklarının *uzlaş-*

mazlığının ürünü ve belirtisidir. Devlet, sınıf karşıtlıklarının nesnel olarak *uzlaş-
tırılmaz* olduğu yerde ve zamanda or-
taya çıkar. Ve karşıt olarak, devletin var-
lığı da, sınıf karşıtlıklarının uzlaşmazlığı-
nı tanıtır.” (*Devlet ve Devrim*)

Diğer bir ifadeyle, biz, “demokrasi” sözcü-
ğünün, sömürücü sınıfların diktatoryasını mazur
göstermek için kullanmasına, kavramın derinliği-
ni yitirmesine ve yurttaşlara verilen az ya da çok
belirli özgürlüklerin kazanımı anlamına gelme-
sine izin vermemeliyiz. Devrimci iktidar sorunu-
nu görmezlikten gelerek, sadece belli bir burju-
va yasallığını yeniden kurmak için mücadele et-
mek, egemen toplumsal sınıfların kurduğu bir
başka diktatoryal düzene geri dönmek için mü-
cadele etmek demektir. Bu, her durumda, mah-
kuma ucunda daha az ağır bir gülle olan pranga-
ya vurulması için savaşmak demektir.

Bu çatışma koşullarında oligarşi, kendi an-
laşmalarını bozar, “demokrasi” görüntüsünü atar
ve baskı için oluşturulmuş üstyapıyı kullanmaya
çalışsa da, halka saldırır. Ve yeniden bir ikilemle
yüz yüze geliriz: Ne yapmalı? Yanıtıyoruz: Şiddet,
sadece sömürücülerin tekeline değildir, sömü-
rülenler de şiddet uygulayabilirler ve dahası, za-
manı geldiğinde kullanmalıdırlar. José Martí’nin
sözüyle: “*Bir ülkede kaçınılabılır savaşı başlatan-
lar suçlu olduğu gibi, kaçınılmaz bir savaşı dur-
durmaya çalışanlar da suçludurlar.*” Diğer taraf-
tan Lenin şöyle söylüyor:

“Sosyal-demokrasi savaşa hiç bir za-
man duygusal açıdan bakmamıştır. O,
insan toplumundaki çatışmaların orta-
dan kaldırılmasının vahşi bir aracı ola-
rak savaşı lanetler. Ama sosyal-demok-

rasi, sınıflara bölünmüş bir toplumda, insanın insan tarafından sömürüldüğü yerde, savaşların kaçınılmaz olduğunu bilir. Bu sömürüye son vermek için, her yerde ve her zaman sömürücüler tarafından, egemen ve baskıcı sınıflar tarafından başlatılan savaştan uzak duramayız.”

Lenin bunu 1905'te söyledi. Daha sonra “*Proleter Devrimin Askeri Programı*”nda sınıf mücadelesinin yapısı üzerine tahlil yaparken şunları saptıyordu:

“Sınıf savaşımını kabul eden herkes, iç savaşı da kabul etmek zorundadır. Her sınıflı toplumda iç savaş doğal, ve bazı koşullarda sınıf savaşımının kaçınılmaz devamı, gelişmesi ve şiddetlenmesidir. Bu, her büyük devrimle doğrulanmıştır. İç savaşı kabul etmemek ya da görmezlikten gelmek, büyük bir oportünizme düşmek ve sosyalist devrimi yadsımak olur.”

Bu demektir ki, yeni toplumların ebesi olan şiddetten korkmamalıyız; ama şiddete, halk önderlerin en elverişli koşulları buldukları anda başvurulmalıdır.

Bu koşullar nelerdir? Öznel olarak birbirini tamamlayan ve mücadele içinde derinleşen iki etkene bağlıdır: Değişimin gerekliliğinin bilinci ve devrimci değişim olanağının kesinliği. Nesnel koşullarla bağlantılı –hemen hemen tüm Amerika’da mücadelenin gelişmesi için büyük ölçüde uygundur– bu iki etmen, devrimci amaca ulaşmak için iradenin sağlamlığı ve dünyadaki yeni güçler dengesi eylem tarzını belirleyecektir.

Sosyalist ülkeler ne kadar uzak olsalar da,

mücadele eden halklara olumlu etkileri olacak, sadece onların örneği bile halka daha büyük bir güç verecektir.

Fidel Castro bu yılın (1963) 26 Temmuzunda şöyle söylüyor:

“Devrimcilerin görevi, özellikle bu anda, dünyada güçler dengesinde ortaya çıkan değişiklikleri tanımlamak, bunların nasıl bir üstünlük sağladığını bilmek ve bu değişikliklerin halkın mücadelesini nasıl kolaylaştırdığını kavramaktır. Devrimcilerin görevi, Latin-Amerika devrimcilerinin görevi, güçler dengesindeki değişikliğin Latin-Amerika’da toplumsal devrim mucizesi yaratmasını beklemek değildir; tersine, devrimci hareket için uygun her çeşit üstünlüğü kullanmak ve devrim yapmaktır!”

Bazıları şöyle söylüyor: “Belirli özgün durumlarda devrimci savaşın politik iktidarın ele geçirilmesi için en iyi araç olduğunu kabul ediyoruz, ama bizi zafere götürecek Fidel Castro’ları, büyük önderleri nereden bulalım?” Fidel Castro, diğer insanlar gibi, tarihin bir ürünüdür. Amerika’da ayaklanmacı savaşı yönetecek politik ve askeri önderler, eğer mümkünse tek kişide bir araya gelmiş olanlar, savaş sanatını, savaşın kendi yöntemi içinde öğreneceklerdir. İnsanın yalnızca kitaplardan öğrenebileceği ne bir sanat, ne de bir meslek vardır. Savaş, bu durumda en büyük öğretmendir.

Doğaldır ki, bu görev, ne basit olacaktır, ne de ağır tehlikelerden uzaktır.

Silahlı mücadelenin gelişiminde, devrimin geleceği için çok büyük tehlike taşıyan iki an var-

dır. İlk tehlike anı, hazırlık aşamasında ortaya çıkar ve bunun üstesinden gelme biçimi, halk güçlerinin amaçlarını açıkça ortaya koyduğu kadar, mücadele kararlılığının da bir ölçüsünü gösterecektir. Burjuva devlet, halkın mevzilerine karşı harekete geçtiğinde, bu üstünlük anında, saldıran düşmana karşı savunma sürecine geçilmesi zorunludur. Nesnel ve öznel asgari koşullar olgunsa, savunma, silahlı savunma olmalıdır, öyle ki halk güçleri düşmanın darbelerinden sadece bu yolla kurtulabilir. Silahlı savunma kamplarının, düşman darbelerinden kaçanların sığınacakları yerler olmasına da izin verilmemelidir. Belirli anlarda gerilla, halkın savunma hareketi, düşmana saldırı yeteneğini içinde taşımalıdır ve bu saldırı yeteneği sürekli olarak geliştirilmelidir. Bu saldırı yeteneği, zaman içinde halk güçlerinin katalizatör karakterini belirler. Yani gerilla savaşı, pasif bir kendini savunma değildir; saldırarak savunmadır. Bunu böyle kabul ettiğimiz andan itibaren, politik iktidarın ele geçirilmesi gerillanın nihai hedefi olur.

Bu ilk an önemlidir. Toplumsal süreçlerde şiddet ile şiddetsizlik arasındaki fark, karşılıklı atışların sayısıyla ölçülemez; o, akıp giden somut durumlarla ilişkilidir. Kendi göreceli zayıflığının ve stratejik gücünün bilincinde olan halk güçlerinin, durumun kötüleşmemesi için düşmana karşı inisiyatifi ele almasının gerekli olduğu doğru anı bilmek zorundayız. Oligarşik diktatörlük ile halkın baskısı arasındaki denge bozulmalıdır. Diktatörlük, güce başvurmaksızın işlevini yerine getirmeye çalışır; böyle anlarda, onun gerçek niteliğinin gerici toplumsal sınıfların diktatörlüğü olduğunu gizleyen maskesini indirmeye zorlamalıyız. Bu, mücadeleyi geriye dönüşün olmayacağı bozuta kadar derinleştirecektir. Halk güçlerinin ba-

şarısı, dolayısıyla uzun erimli silahlı eylemin başlangıç aşaması, diktatörlüğü bir karara –geri çekilmek ya da mücadeleye girişmek– zorlama görevini yerine getirmeye bağlıdır.

İkinci tehlike anından kaçınma becerisi, halk güçlerinin büyüyen gücüne bağlıdır. Marks, her zaman şunu önerirdi: “*Devrimci süreç bir kez başladığında, proletarya aralıksız olarak darbeler indirmelidir*”. Sürekli gelişmeyen bir devrim, gerileyen bir devrimdir. Savaşçılar, eğer bitkin, inançlarını yitirmeye başlamışlarsa, bu noktada burjuvazinin bazı manevralarını mücadelenin ürünleri olarak görebilirler; örneğin eski zorbadan daha melek yüzlü ve daha tatlı sesli bir başka baya hükümeti devretmek için seçimleri düzenlemek, ya da genellikle ordu tarafından yapılan, ilerici güçlerin doğrudan ya da dolaylı desteğini alan, gerici-lerin hükümet darbesini sahnelemek. Daha başka manevralar da vardır, ama amacımız bu gibi taktik hileleri tahlil etmek değildir.

Dikkati öncelikle yukarda sözü edilen askeri darbe manevrasına yöneltiyoruz. Askerler gerçek demokrasi için ne yapabilirler? Eğer onlar, gerici sınıfların ve emperyalist tekellerin yalnızca egemenlik aracıysalar ve ellerindeki silahlara dayanan bir tabaka olarak sadece kendi ayrıcalıklarının korunmak için çaba gösteriyorlarsa, onlardan nasıl bir bağlılık beklenebilir?

Askerler, ezenler için en zor durumlarda, gerçekte bozguna uğramış bir diktatörü devirmek için komplo kuruyorlar. Bunu, aşırı şiddet kullanmaksızın –ki bu noktada genel olarak oligarşinin çıkarlarına uygun olmayan bir yöntemdir– kendi sınıf ayrıcalıklarını korumayı başaramayan bir diktatörü devirmek için yaptıkları söylenebilir.

Bu ifade, askerlerin, hizmet ettikleri toplu-

luktan ayrılarak, dolayısıyla gerçekte ona karşı isyan eden bireysel savaşçılar olarak mücadelede yer almalarının reddi demek değildir. Onlardan, bir tabakanın temsilcisi olarak değil, bir savaşçı olarak devrimci yönetimin çerçevesi içinde yararlanılmalıdır.

Uzun bir süre önce Engels, *Fransa'da İç Savaş*'ın üçüncü baskısına önsözde şöyle yazıyor:

“Her devrimden sonra işçiler henüz silahlı idiler; bu durumda işçilerin silahsızlandırılması burjuvalar için birincil görevdi. Bu yüzden, işçilerin kanı pahasına kazanılmış her devrimden sonra, işçilerin yenilgisiyle sonuçlanan yeni bir mücadele patlak verir.” (Akt. Lenin, *Devlet ve Devrim*.)

Herhangi bir tipte biçimsel bir değişimin elde edildiği ve onu stratejik olarak geri çekilmenin izlediği sürüp giden bu mücadeleler oyunu, kapitalist dünyada yıllardır yinelenmektedir. Dahası, proletaryanın bu biçimde sürekli aldatılması, düzenli aralıklarla bir yüzyıldan daha uzun süredir devam etmektedir.

Bir diğer tehlike, ilerici partilerin burjuva yasallığının belli yönlerini kullanarak devrimci eylem için daha elverişli koşulları koruma arzusuyla, kavramları karmakarışık etmeleri (ki eylem sürecinde çok sık rastlanılan bir durum) ve kesin stratejik hedefi, *iktidarın ele geçirilmesi* hedefini unutmalarıdır.

Marksist-Leninist parti yöneticileri bu anların anlamını açıkça çözümleme yeteneğine sahipse ve kitleleri en üst düzeyde harekete geçirirlerse, temel çelişkinin doğru çözüm yoluna kitleleri yöneltirlerse, burada özetle tahlil ettiğimiz devrimin bu iki zor anının üstesinden gelinir.

Bu tezler geliştirildiğinde, silahlı mücadele düşüncesi ve bu mücadelenin bir yöntemi olarak gerilla savaşı er ya da geç kabul edilecektir. Bugünkü koşullarda Amerika'da gerilla savaşının en doğru yöntem olduğunu neden düşünüyoruz? Amerika'daki mücadelenin merkez ekseninde gerilla eyleminin zorunlu olduğu düşüncemizin temel kanıtları var.

Birincisi, düşmanın kendi iktidarını korumak için savaşacağı gerçeği kabul edilirse, baskı ordusunun imhasını düşünmek gerekir. Bunu yapmak için bir halk ordusuna ihtiyaç vardır. Bu ordu kendiliğinden ortaya çıkmaz; düşmanın cephaneliğinden silahlanmalıdır. Bu, halk güçleri ve onun önderleri, her zaman kendinden daha üstün güçlerin saldırısına maruz kalacaklarından ve yeterli savunma ve manevra olanağına sahip olmayacaklarından, uzun ve zorlu bir mücadeleyi gerektirir.

Diğer taraftan, gerilla çekirdeği, mücadele için elverişli bir arazide oluşturulur, devrimci komutanın sürekliliğini ve güvenliğini sağlar. Halk ordusunun genel kurmayı tarafından yönetilen kentli güçler, büyük öneme sahip eylemler gerçekleştirebilirler. Bu gruplar yokedilebilse bile, devrimin ruhunu öldüremezler; onun yönetimi, kırsal üslerden, kitlelerin devrimci ruhunu canlandırmayı ve başka savaşçılar için yeni güçler örgütlemeyi sürdürecektir.

Daha da önemlisi, bu bölgede, geçiş döneminde sınıf diktatörlüğünü etkin biçimde yönlendirecek olan geleceğin devlet aygıtını inşa etmeye başlanır. Mücadele ne kadar uzun sürerse, geniş ve daha karmaşık yönetim sorunları ortaya çıkar ve bunların çözümü, kadroları, gelecekteki iktidarı sağlamlaştırma ve ekonomiyi geliştirme gi-

bi zorlu görevlere hazırlayacaktır.

İkincisi, Latin-Amerika köylülüğünün genel durumu ve yerli ve yabancı sömürücüler arasındaki ittifaka dayanan çerçeve içinde feodal yapılara karşı mücadelenin giderek daha patlayıcı hale gelme özelliği.

İkinci Havana Bildirgesi'ne geri dönelim:

“Amerika halkları, geçen yüzyılın başlarında kendilerini İspanyol sömürgeciliğinden kurtardılar, ama sömürden kurtaramadılar. Feodal toprak sahipleri İspanyolların valilerinin yetkilerini üstlendiler, yerlilerin acı dolu kölelikleri sürüp gitti. Latin-Amerika insanı yine bu ya da başka biçimde bir köle olarak kaldı ve halkların en küçük umutları bile oligarşilerin iktidarı ve yabancı sermayenin boyunduruğu altında ezilmektedir. Bu, şu ya da bu derece farklıyla Amerika'nın gerçeğidir. Bugün Latin-Amerika, İspanyol sömürge imparatorluğundan çok daha kötü, çok daha güçlü ve çok daha acımasız bir emperyalizme bağımlıdır.

Latin-Amerika devriminin önüne geçilemez nesnel ve tarihsel gerçeği karşısında yankee emperyalizminin tutumu nedir? Latin-Amerika halklarına karşı sömürgeci bir savaşa hazırlanmak; Latin-Amerika halklarının mücadelesini kan ve ateşle engellemek için, politik bahanelerle ve gerici oligarşilerin temsilcileriyle yapılan anlaşmalara dayanan görüntüsel yasal araçlarla zor aygıtını yaratmak.”

Bu nesnel durum, bizim köylülerin uyuşuk

gücünü ve Latin-Amerika'nın kurtuluşu için bu gücü yararlı hale getirmeye gereksinme olduğunu gösterir.

Üçüncüsü, mücadelenin kıtasal niteliğidir.

Amerika'nın özgürlüğünün bu aşaması, özgün bir toprak üzerinde iktidar mücadelesi veren iki yerel gücün çarpışması olarak düşünülebilir mi? Kesinlikle hayır! Halk güçleri ile baskı güçleri arasındaki mücadele, ölümüne bir mücadele olacaktır.

Yankee'ler, çıkarları gereği ve Latin-Amerika'daki mücadele belirleyici olduğundan, bu mücadeleye müdahale edeceklerdir. Müdahale ettikleri zaman, tüm baskı güçlerini ve kıtasal baskı aygıtı örgütlerini buna uygun olarak hazırlamış olacaklardır. Ama şimdiden onlar, bütün güçleriyle bunun için çalışıyorlar; sahip oldukları tüm imha silahlarıyla halk güçlerini cezalandıracaklardır; devrimci iktidarın pekiştirilmesine izin vermeyeceklerdir. Eğer bunlardan biri başarıya ulaşırsa, yeniden saldırıya geçecekler, yeni iktidarı tanımayacaklar, devrimci güçleri bölmeye çalışacaklar, her çeşit sabotajcıyı kullanacaklar, ülke sınırlarında sorunlar yaratacaklar, gerici devletleri onun üstüne gönderecekler, yeni devleti ekonomik olarak çökertmeye ve yok etmeye çalışacaklardır.

Bu koşullar altında Latin-Amerika'da, tek bir ülkede zafere ulaşılması ve zaferin pekiştirilmesi çok zordur. Baskı güçlerinin birliğine karşı halk güçlerinin birliği ile yanıt verilmelidir. Baskının dayanılmaz olduğu tüm ülkelerde, isyan bayrağı açılmalıdır ve bu bayrak, tarihsel zorunluluk nedeniyle kıtasal karakterde olacaktır. Fidel'in söylediği gibi, And dağları, Latin-Amerika'nın Sierra Maestra'sı olacaktır. Ve uçsuz bucaksız bu kı-

tanın tüm toprakları, emperyalist güce karşı verilecek ölüm-kalım mücadelesinin savaş alanı olacaktır.

Bu mücadelenin, ne zaman kıtasal boyutlara ulaşacağını ya da ne kadar süreceğini şimdiden söyleyemeyiz; ama tarihsel, ekonomik ve politik koşulların kaçınılmaz sonucu olarak gelişeceğini ve zafere ulaşacağını şimdiden söyleyebiliriz. Ve bu yönelim değiştirilemez.

Koşullar gerektirdiğinde, diğer ülkelerin durumlarından bağımsız olarak mücadeleye başlamak, her ülkedeki devrimci gücün görevidir. Mücadelenin gelişimi genel stratejiyi belirleyecektir. Mücadelenin kıtasal niteliği öngörüsü, her iki taraftaki güçlerin tahlilinin ürünüdür, ama bu, bağımsız hareketleri asla dışarda bırakmaz. Bir ülkenin bir bölgesinde başlayan mücadele, nasıl ki diğer bölgelerdeki gelişmeyi belirliyorsa, devrimci savaşın başlatılması da, komşu ülkelerde yeni koşulların gelişmesine katkıda bulunur.

Devrimin gelişmesi, genellikle ters orantılı gel-gitler biçiminde olur. Devrimin yükselişi, karşı-devrimin düşüşüdür ve tersine, devrimci düşüş anlarında karşı-devrimci yükseliş ortaya çıkar. Bu anlarda, halk güçlerinin durumu zorlaşacaktır ve en az hasarla bunu atlatabilmek için en iyi savunma araçlarına başvurulmalıdır. Düşman olağanüstü güçlüdür ve kıtasal boyuttadır. Bu nedenle, sınırlı alanlarda kararlar oluşturmak için yerel burjuvazinin görece zayıflığı tahlillerde kullanılamaz. Bu yerel oligarşiler ile silahlı halkın olası ittifakı daha az düşünülebilir. Küba Devrimi alarm çanını çaldı. Güçler ayrışması tamamlanacaktır: bir tarafta sömürenler, diğer tarafta sömürülenler. Küçük-burjuva kitlesi, çıkarlarına ve ona hitap edenlerin politik becerisine göre, şu ya da bu

tarafa eğilim gösterecektir; onun tarafsız kalması ayrıksı bir durum olacaktır.

Devrimci savaşın böyle bir görünümü olacaktır.

Bir gerilla odağının (*foco*) nasıl oluşturulacağına bakalım.

Göreceli küçük çekirdek, ister bir karşı-saldırıya uğramamak, ister büyük bir saldırıdan kaçınmak amacıyla gerilla savaşı için uygun bir alan seçer ve burada harekete geçer. Şu noktalar açıkça ortaya konulmalıdır: İlk başlangıçta gerillanın görece zayıflığı, işlerini, araziye tanımak, halkla bağlantılar kurarken çevreyi kuşatmak ve daha sonraları destek üsleri olabilecek yerleri tahkim etmekle sınırlar.

Burada sözünü ettiğimiz ön koşullar altında gelişmeye başlayan bir gerillanın hayatta kalabilmesi için üç koşul vardır: sürekli hareket, sürekli dikkat ve sürekli şüphe. Askeri taktiğin bu üç unsurunun doğru uygulanması olmaksızın gerillanın hayatta kalması çok zordur. Şunu unutmamalıyız ki, bu anlarda, gerillanın kahramanlığı, belirlenmiş amacın büyüklüğü ve onun gerçekleştirilmesi için yapılması gereken özverilerin çokluğu ölçüsünde büyük olacaktır.

Bu özveriler, günlük çatışmalar, düşmanla yüzyüze savaş olmayacaktır; bunlar, gerillanın bireysel olarak, fiziksel ve zihinsel olarak direnmesi çok zor olan biçimler olacaktır.

Gerillalar, belki düşman tarafından ağır biçimde cezalandırılacaklardır. Kimi zaman gruplara bölünecekler, kimi zaman tutsak edilirlerse işkence göreceklerdir. Operasyon alanında av hayvanları gibi izlenecekler; düşmanın peşinde olmasının yarattığı endişe onları sürekli izleyecektir. Herkese şüphelerle bakacaklardır; bölgenin

köylüleri bile, bazı durumlarda kendilerini baskı güçlerinden korumak için onları ihbar edeceklerdir. Ölümün bin kez mevcut bir kavram ve zaferrin yalnızca bir devrimcinin hayal edebileceği rüya olduğu anlarda, ölümden ya da yaşamdan başka bir alternatif olmamacasına.

İşte gerillanın kahramanlığı budur. Bu nedenle, yürüyüşün de ve belirli bir anda verilecek bir çatışmadan kaçınmanın da bir savaş biçimi olduğu söylenir. Belirli bir alanda düşmanın genel üstünlüğüne karşı, gerek düşmandan daha fazla birlikleri yoğunlaştırma ya da bölgeyi tam olarak kullanma yeteneğiyle, gerekse güçler dengesinin üstünlüğünü ele geçirerek, belirli bir anda görece üstünlük sağlayacak taktikler bulmak zorunludur. Bu koşullarda taktik zafer kaçınılmazdır; eğer görece üstünlük kesin değilse, eyleme geçmemek daha iyidir. Çatışmanın “nasıl” ve “ne zaman” tercih edileceğine karar verilir; zaferle sonuçlanmayacak çatışmalara girilemez.

Büyük politik-askeri eylemin bir parçası olan gerilla, gelişecek ve pekişecektir; o zaman gerilla ordusunun başarsının temel unsuru olan destek üsleri oluşturulacaktır. Bu üsler, düşmanın çok ağır kayıplar pahasına girebileceği noktalardır; devrimin kale burçlarıdır, gerillanın barınağı ve daha yoğun saldırıları için başlangıç noktalarıdır.

Taktik ve politik durumun güçlükleri aşıldığında bu noktaya ulaşılabacaktır. Gerillalar, halkın öncüsü olarak kendi işlevlerini asla unutmazlar ve bu nedenle, kitlelerin tam desteğine dayanan devrimci bir iktidar kurmak için gerekli politik koşulları yaratmak zorundadırlar. Köylülüğün büyük istemleri, koşulların izin verdiği ölçüde ve biçimde, tüm halkın dayanışma ve yardımlaşma-

sını sağlayacak şekilde yerine getirilmelidir. Eğer ilk anlarda gerillanın askeri durumu zorlu olacaksa, politik durum da daha az kolay olmayacaktır. Nasıl ki tek bir askeri hata gerillayı tasfiye edebileceyse, politik bir hata da, uzun dönemde onun gelişmesini engelleyebilecektir.

Mücadele, politik-askeri mücadeledir, böyle gelişmelidir ve böyle kavranılmalıdır.

Gerilla büyüme sürecinde, eylem kapasitesi belli bir bölgede öyle büyük bir noktaya ulaşır ki, pek çok savaşçı burada yoğunlaşır. O zaman, kumandanlardan birisinin içinde yer aldığı “arı kovma eylemi” başlar; sağlam bir gerilla bir başka bölgeye hareket eder ve gerilla savaşının gelişim zinciri orada yinelenir. Bu komutan merkezi komutaya bağlıdır.

Bu noktada, bir halk ordusu oluşturulmadan zaferin umut edilemeyeceğine işaret etmek zorunludur. Gerilla güçleri belirli bir genişliğe kadar yayılabilirler; kentlerde ve diğer bölgelerdeki halk güçleri düşmana zarar verebilirler; ama gerillerin askeri potansiyeli hala sapasağlam ayakta kalabilecektir. Nihai amacın düşmanın imhası olduğunu hiç bir zaman akıldan çıkartmamak gerekir. Yaratılan bütün yeni bölgeler, düşman hatlarının gerisindeki bölgeler ve büyük kentlerde faaliyet gösteren güçler, bütün bunlar tek bir komuta altında birleştirilecektir. Orduların özelliği olan sıkı hiyerarşik kumanda yapısı kurmaya çalışılmayacak, ama stratejik bir komuta yapısı oluşturulacaktır. Gerillalar, belirli bir eylem özgürlüğü içinde, en güvenilir ve en güçlü bölgelerden birisine yerleşmiş olan merkezi genel karargahın tüm stratejik talimatlarını yerine getirmeli ve gerektiği zamanda güçlerin birleştirilmesi için koşulları hazırlamalıdır.

Gerilla savaşı ya da kurtuluş savaşı, kural olarak üç aşamaya sahiptir. Birinci aşama, küçük gücün düşmana küçük darbeler indirdiği stratejik savunma aşamasıdır; bu güç, pasif savunma yapmak için küçük bir çember içine sığınmaz, ama onun savunması, gerçekleştirebileceği sınırlı saldırılardan oluşur. Bundan sonra düşmanın ve gerillanın eylem olanaklarının dengede olduğu bir aşamaya ulaşılır. Ve son aşama, büyük kentlerin ele geçirilmesine, büyük çaplı kesin sonuçlu çarpışmalara ve sonuçta düşmanın topyekün imhasına götürecek olan baskı ordusunun kuşatılması aşamasıdır.

Her iki gücün birbirlerini ciddiye aldıkları denge noktasına erişildikten sonra gerilla savaşı, bundan sonraki gelişim sürecinde yeni özellikler kazanır. Manevra kavramı kendisini kabul ettirmeye başlar: istihkamlara saldıran büyük kollar, birliklerin kaydırılmasıyla hareketli savaş ve görece güçlü saldırı araçları. Ama düşmanın hala elinde bulundurduğu direnme ve karşı saldırı kapasitesinden dolayı, bu hareketli savaş gerilla savaşının yerini almaz; sadece düzenli birliklerle halk ordusu kristalize olduğu zamana kadar gerilla tarafından yürütülen bir eylem biçimidir. Gerilla, bu anda bile hala ana güçlerin eylemleriyle, düşmanın haberleşme ağını imha ederek ve tüm savunma aygıtını sabote ederek “saf” biçimiyle sürecektir.

Savaşın kıtasal olacağını daha önce söyledik. Bu, savaşın uzatılmış bir savaş olacağı demektir; savaşın bir çok cephesi olacaktır, uzun zaman içinde çok kana ve sayısız yaşama mal olacaktır. Amerika’da başka bir olgu, güçlerin kutuplaşması olgusu ortaya çıkar, yani halkın silahlı öncüsüyle kentlerde, kırlarda ya da tüm ülkede

iktidarın ele geçirilmesi anında, emperyalistlerin ve ulusal sömürücü sınıfların bir seferde tasfiye edilecekleri gelecek devrimci savaşta, sömürenler ile sömürülenlerin safları net biçimde ayrışır. Sosyalist devrimin ilk aşaması kristalize olacak ve halk, yaralarını sarmaya ve sosyalizmi inşa etmeye hazır olacaktır.

Daha az kanlı olanaklar var mıdır?

Dünyanın son paylaşımı yapılabildi çok oldu ve ABD, bu paylaşımında bizim kıtanın aslan payını aldı. Bugün “eski dünya”nın emperyalistleri yeniden geliyor ve AET’nin gücü Kuzey Amerika’yı bile korkutuyor. Tüm bunlar, başka olanakların varolabileceği konusunda, belki emperyalistler arasındaki mücadelenin gelişmesiyle güçlü bir ulusal burjuvazi ile ittifak kurma olanağı konusunda bizim inançlarımızı güçlendirebilir. Sınıf mücadelesinde pasif politikalar asla iyi sonuçlar getirmez ve burjuvazi ile ittifak, ne kadar devrimci görünürse görünsün, sadece geçici özelliğe sahiptir; zaman etmeni, bu tür ittifakları tercih etmeye bizi zorlayabilir. Amerika’da temel çelişkinin keskinleşmesi öylesine hızlıdır ki, emperyalist kampın pazar mücadelesi çelişkinin “normal” gelişimini altüst edecek gibi görünmektedir.

Ulusal burjuvazinin büyük çoğunluğu Kuzey Amerika emperyalizmiyle birleştiler ve onunla aynı kaderi paylaşacaklardır. Bu, ulusal burjuvazi ile diğer emperyalistler arasında anlaşmalar yapılsa bile ya da Kuzey Amerika emperyalizmiyle olan çelişkilerin çöküşüne gelinse bile, er ya da geç *tüm sömürenler ile tüm sömürülenlerin* katılacağı temel mücadelenin çerçevesi içinde gerçekleşecektir. Düşman sınıflar arasındaki uzlaşmaz güçlerin kutuplaşması, şimdiye kadar ganimetin paylaşılması konusunda sömürenler ara-

sındaki çelişkinin gelişiminden çok daha hızlı olmuştur. İki kamp vardır. Alternatif, her birey için ve nüfusun her bir özgün kesimi için daha net olmaktadır.

*İlerleme İçin İttifak*²³, denetlenemeyeni denetime alma girişimidir.

Ama eğer AET ya da bir başka emperyalist grubun Amerikan pazarlarına yönelmesi, temel çelişkinin gelişiminden çok daha hızlı olursa, mücadeleli sürdürülen ve onun son amacının açık bilincine sahip yeni gönüllülerden yararlanan halk güçlerinin açılan gediklerden içeri girmesi yeterli olacaktır.

Sınıf düşmanlarına, ne bir mevzi, ne bir silah, ne de bir sır verilebilir, yoksa bunlar yitirilir.

Gerçekte Amerikan savaşı görünür hale geldi mi? Bu savaşın ilk alanları Venezüella, Guatemala, Kolombiya, Peru, Ekvator... mu olacak? Yoksa bu çatışmalar yalnızca sonuç vermeyen bir huzursuzluk göstergesi midir? Bu mücadelelerin sonucu önemli değildir. Son tahlilde bir ya da iki hareketin geçici olarak yenilgiye uğratılması da sorun değildir. Belirleyici olan, devrimci değişim gerekliliğinin bilincinin gün be gün olgunlaşması ve bunun olanaklılığının kesinliğidir.

Bu bir öngörüdür. Tarihin bizi haklı çıkaraçağı inancıyla yapılmış bir öngörüdür. Amerika'nın ve emperyalist dünyanın nesnel ve öznel etmenlerinin tahlili, *İkinci Havana Bildirgesi*'ne dayanan bu iddiaların kesinliğini bize göstermektedir.

*Guerra de Guerrillas: Un Método
Cuba Socialista
N° 25, Eylül 1963*

EK-I
İKİNCİ HAVANA BİLDİRGESİ
FİDEL CASTRO

18 Mayıs 1895’de, bağımsızlığımızın önderi José Marti, kalbine sıkılan bir İspanyol kurşunuyla öldürülmeden kısa bir süre önce arkadaşı Manuel Mercado’ya yazdığı bitmemiş mektubunda şöyle söylüyordu:

“... ülkem ve yükümlülüklerim için yaşamımı yitirmenin hergünkü tehlikeleri içinde... yazmaya şimdi zaman bulabildim. Görevim, çok geç olmadan Küba’nın bağımsızlığını sağlayarak ABD’nin Antiller’in tamamını denetimi altına almasını ve ardından ülkelerimiz üzerindeki baskısını arttırmasını engellemek. Bu ana kadar yaptıklarımın ve bundan sonra yapacaklarımın hepsi bu

amaca yöneliktir...

Halk, Küba'nın emperyalist ilhakının önlenmesinin yaşamsal olduğunu anlıyor... Bu ilhak, bizim Amerikamızın uluslarının hepsinin, kendilerini hor gören barbar kuzey tarafından zorla ilhakı sürecinin başlangıç noktası olacaktır ve engellenmelidir. Biz bunu kanımızla engelliyoruz. Halkın, bizim ve onların çıkarına olan bu özverili davranışı açıkça ve kararlılıkla benimsemesiyle engellenmiş olacaktır.

Halk, Küba'nın emperyalist ilhakının önlenmesinin yaşamsal olduğunu anlıyor... ve bizim Amerikamızın uluslarının zorla ilhakı engellenmelidir ve kanımızla engellemek durumundayız. Onları küçümseyen vahşi Kuzey, bizim ve onların çıkarları için yapılacak özverilerin açıkça ilan edilmesiyle engellenebilir.

Canavarların arasında yaşadım ve onların bağırsaklarını biliyorum; ve benim sapanım, Davut'un sapanıdır."

Marti, 1895'de Amerika'yı bekleyen tehlikeyi işaret ediyor ve adıyla-sanıyla emperyalizmden söz ediyor. O, herkesten çok daha fazla Amerika halklarına, Latin-Amerika halklarını küçümseyen Yankee'lerin açgözlülüklerine direnen Küba'ya dikkatlerini yöneltmelerini söylüyor. Onun Küba ve Amerika için döktüğü kanıyla yazdığı sözcükler, onun anısına Küba halkının bu bildirgesinin başında yer almaktadır.

67 yıl geçti. Porto Riko bir koloni oldu ve hala askeri üslerle dolu bir koloni. Küba da emperyalizmin pençesine düştü. Emperyalist birlikler topraklarımızı işgal ettiler. Platt düzenleme-

siyle²⁴, iğrenç yabancı müdahale hakkını onaylayan yüz kızartıcı hükümler taşıyan ilk anayasamız oluşturuldu. Bizim zenginliklerimiz onların eline geçti, bizim tarihimiz çarpıtıldı, bizim hükümetimiz ve politikalarımız tümüyle denetleyicilerin çıkarlarına göre şekillendirildi; ulus, altmış yıl boyunca ekonomik, politik ve kültürel katliama maruz kaldı.

Ama Küba, yükseldi. Küba, bedelini ödeyerek gayri meşru koruyucularından kendini kurtarabildi. Küba, yazgısını emperyalist zorbalara bağlayan zincirleri kırdı, zenginliklerini geri aldı, kültürünü temizledi ve Amerika'nın özgür toprakları olarak egemenlik bayrağını açtı.

Şimdi ABD, Amerika'ya karşı Küba'nın gücünü asla kullanamayacak, tersine Latin-Amerika devletlerinin çoğuna egemen olan ABD, Küba'ya karşı Amerika'nın gücünü kullanmaya çalışıyor.

Küba tarihi, Latin-Amerika'nın tarihi değil midir? Latin-Amerika'nın tarihi, Asya, Afrika ve Okyanusya'nın tarihi değil midir? Ve tüm bu halkların tarihi, dünyanın emperyalizm tarafından en acımasız ve en vahşi sömürülmesinin tarihi değil midir?

Geçen yüzyılın sonunda ve bugünkü yüzyılın başlangıcında, bir avuç ekonomik olarak gelişmiş ulus dünyayı kendi aralarında paylaştılar, ekonomik ve politik egemenliklerini insanlığın üçte ikisine kabul ettirdiler ve onları ekonomik olarak gelişmiş kapitalist ülkelerin egemen sınıfları için çalışmaya zorladılar.

Belli bazı Avrupa ülkeleri ile ABD'nin sanayi gelişiminin en üst düzeyine yükselmelerine olanak tanıyan tarihsel koşullar, dünyanın geri kalanını onların egemenliklerinin ve sömürülerinin öznesi haline getirmiştir.

Sanayi güçlerinin genişlemesinin devindiricisi nedir? Bunlar, ahlaki nedenler miydi? Kendilerinin iddia ettikleri gibi “uygarlık” mıydı? Hayır! Ekonomik nedenlerdir.

Amerika’nın keşfinden beri, Avrupalı fatihleri diğer ülkelerin topraklarını işgal etmek ve insanların sömürmek için deniz aşırı bölgelere sevk eden temel güdü, zengin olma tutkusudur. Amerika’nın keşfi, Avrupa’da çok para eden Doğu mallarına en kısa yoldan ulaşmaya çalışırken gerçekleşti.

Yeni bir toplumsal sınıf, ticari mallar imal eden üreticiler ve tacirler, ortaçağın çöküş aşamasında, feodal toplumun toprak sahipleri ve serflerinin rahminden doğdu.

Altın hırsı, bu yeni sınıfın girişimlerini teşvik eden güdüdür. Kâr tutkusu, tarih boyunca onları yönlendiren özendirici güç olmuştur. Manüfaktürün ve ticaretin büyümesiyle, bunların toplumsal etkisi de büyüdü. Feodal toplumun rahminde gelişen üretici güçler, feodalizmin köleliğe dayanan ilişkileriyle, yasalarıyla, kurumlarıyla, felsefesiyle, ahlakıyla, sanatıyla ve politik ideolojisiyle daha fazla çatışmaya başladı.

Yeni felsefi ve politik düşünceler, yeni haklar ve devlet kavrayışı, burjuvazinin entelektüel temsilcileri tarafından ortaya atıldı; bunlar, toplumsal yaşamın yeni gereksinmelerine karşılık geldiğinden, giderek ezilen kitlelerin bilinçlerine de yerleşti.

O zamanlar bunlar, feodal toplumun eski miş düşüncelerine karşı devrimci düşüncelerdi. Burjuvazi tarafından yönetilen köylüler, zanaatçılar ve işçiler, feodal düzeni, onun felsefesini, düşüncesini, kurumlarını, yasalarını ve egemen sınıfın ayrıcalıklarını ortadan kaldırdı, yani soylulu-

ğu devirdiler.

Bu dönemde burjuvazi, devrimin haklı ve adil olduğunu kabul ediyordu. Feodal düzenin, şimdiki kapitalist toplumsal düzen için düşündüğü gibi, sonsuz olduğunu düşünmüyordu.

Burjuvazi, feodal kölelikten kendilerini kurtarmaları için köylülüğü teşvik etti; zanaatçıları ortaçağ loncalarının karşısına çıkardı ve politik iktidara talip oldu. Mutlak monarşi, soyluluk ve yüksek din adamları tabakası, kralın kutsal hakları ve toplumsal düzenin değişmezliği iddiasıyla kendi sınıf ayrıcalıklarını inatla savundu. O zamanlar liberal olan burjuvazinin felsefe sözcülerinin, Voltaire, Diderot ya da Jean Jacques Rousseau'nun ortaya koyduğu düşünceler, egemen sınıfların gözünde ciddi bir suç olarak görülüyordu; tıpkı bugün, burjuvazinin gözünde, sosyalist olmanın ve Marks, Engels ve Lenin'in düşüncelerinden söz etmenin suç olarak görüldüğü gibi.

Burjuvazi iktidarı aldığı ve feodal toplumun kalıntıları üzerinde kendi kapitalist üretim tarzını kurduğu zaman, onun devleti, yasası, düşünceleri ve kurumları da bu üretim tarzının üzerinde yükseldi. Bu kurumlar, ilk andan itibaren, egemen düzenin özünü, özel mülkiyeti kutsar.

Üretim araçlarının özel mülkiyetine ve serbest rekabete dayanan yeni toplum, iki sınıfa bölünmüştür: bir tarafta sürekli gelişen ve verimliliği artan üretim araçlarının sahipleri; diğer tarafta, tüm zenginlikten yoksun olan, sadece kendi emek gücüne sahip olan, yaşamak için bu emek gücünü herhangi bir mal gibi pazarda satmak zorunlu kalanlar.

Feodal köleliğin kınlanmasıyla, üretici güçler olağanüstü boyutlarda gelişti. Çok sayıda işçi çalıştıran büyük fabrikalar ortaya çıktı.

En çağdaş ve teknik olarak en verimli fabrikalar, rakiplerini pazarlardan sürüp attı.

Sanayi donanımının maliyeti sürekli arttı. Daha fazla sermaye birikimine gereksinime duyar hale geldi. Üretimin daha büyük bölümü, daha az sayıda insanın eline geçti. Böylece büyük kapitalist kuruluşlar doğdu ve daha sonra, birleşmenin derecesine ve özelliğine uygun olarak, büyük sanayi birlikleri, karteller, sendikalar, tröstler ve korporasyonlar üretimin büyük bir bölümünü denetim altına aldılar, diğer bir ifadeyle, sanayinin en güçlü yöneticileri oldular. Kapitalizmin ilk aşamasının ayıncı özelliği olan serbest rekabet, kendi aralarında anlaşarak pazarları denetim altına alan tekelleri yarattı.

Kaynakların devasa niceliği, tekellerin elinde biriken milyarlarca dolar nereden geliyor? Basit, insan emeğinin sömürsünden. Kendisini kıt kanaat geçindirecek bir ücretle çalışmaya zorlanan milyonlarca insanın gücü, devasa tekellere sermayeyi üretir. Daima daha zengin, daha güçlü ayrıcalıklı sınıfların serveti işçilerden gelir. Bu sınıflar, bankalar aracılığıyla, kendi paralarını değil, tüm toplumun parasını kullanır. Bu yüzden devasa sanayi ile bankaların birleşmesi gündeme gelir ve finans-kapital ortaya çıkar. Onlar, sürekli daha büyük niceliklerle biriken sermayenin büyük artı-değeriyle ne yaparlar? Onlarla dünyayı istila ederler. Her zaman kâr peşinde koşarak, ekonomik olarak zayıf ülkelerin doğal kaynaklarını ele geçirmeye başlarlar ve bu ülkelerin insanların emeğini sömürürler, onlara kendi gelişmiş ülkelerindeki işçilere ödediklerinden çok daha düşük ücret öderler.

Böylece, dünyanın toprak ve ekonomik olarak bölüşülmesi başlar. 1914’de, 8-10 emper-

yalist ülke, kendi sınırlarının ötesindeki bölgele-
ri, 83.700.000 kilometre kare ve 970 milyon insa-
nı boyundurukları altına almışlardı. Basitçe s y-
lersek, dünyayı kendi aralarında paylaştılar.

Ama dünya, sınırlı bir alana sahip ve en  c-
ra köşesine kadar paylaşılmış olduğundan, ayrı
tekelci uluslar arasında dünyanın yeniden payla-
şımı için çatışma ve mücadele başladı. Bu m -
cadelenin kökeni, eşitsiz gelişimle tekelci uluslar
arasında sanayi ve ekonomik gücün dağılımının
orantısızlığına dayanır. Patlak veren emperyalist
savaş, elli milyon insanın ölmesine, on milyon in-
sanın yaralanmasına ve maddi ve kültürel zengin-
liğin yok olmasına mal olmuştur. Karl Marks ş y-
le yazar: *“sermaye, her zaman baştan ayağa kan
ve pislik içinde dünyaya gelir.”*

Kapitalist  retim tarzı, kendi sınırlarına
ulaştığı zaman, insanlığın ilerlemesinin çok büyük
engeli haline gelir. Burjuvazi, kendi kökeninden
gelen kendi çelişkilerini kendi içinde taşıır. Deva-
sa üretici g c lerini kendi d l yatağında geliştiriir-
ken, aynı zamanda yeni ve değişik toplumsal g -
c , proletaryayı da geliştiriir. Kapitalizmin eskimiş
ve aşınmış düzenini, bu devasa üretim araçlarının
biireysel mülkiyetini, halk için toplumsal mülkiye-
te dönüştürerek, insan toplumunun tarihsel geli-
şimine uygun üstün bir sosyo-ekonomik biçimle
değiştirmeyi hedefleyen proletarya, burjuvazi ta-
rafından yaratılmış ve çoğaltılmıştır. Üretici g c le-
rin gelişmesinin bu düzeyinde, özel mülkiyete da-
yanan düzen eskir, anarşik bir nitelik alır ve mil-
yonlarca insanın üzerinde küçük bir toplumsal
azınlığın diktatörlüğüne dönüşür.

İnsanların çıkarı, kapitalist üretim anar-
şisini durdurmayı emrediyor; kapitalist sistemin
parçaları olan ekonomik bunalımları, savurgan-

lığı ve açgözlü savaşları durdurmayı emrediyor. İnsan ırkının büyüyen gereksinimleri ve bunları doyurma olanağı, planlı ekonomik gelişmeyi ve üretim araçlarının ve doğal kaynakların akılcı kullanımını talep ediyor.

Emperyalizm ve sömürgeciliğin büyük ve çözülemez bunalımlara girmesi kaçınılmazdır. Genel bunalım, I. Dünya Savaşı'nın sonunda, Rusya'da çar imparatorluğunu deviren işçi ve köylülerin devrimiyle başladı ve kapitalist kuşatma ve saldırganlık koşullarında kurulan dünyanın ilk sosyalist devleti, insanlık tarihinin yeni bir çağını açtı. O günden bugüne, emperyalist sistemin bunalımları ve bozulması giderek daha da kötüleşti.

Emperyalist güçler tarafından başlatılan, ve Sovyetler Birliği ile diğer Avrupa ve Asya halklarını kanlı bir kurtuluş savaşının içine çeken II. Dünya Savaşı, faşizmin yenilgiyle, dünya çapında sosyalist kampın oluşmasıyla ve sömürge ve bağımlı halkların kendi egemenlikleri için mücadeleleriyle sona erdi. 1945-1957 arasında 1,2 milyardan daha fazla insan Asya ve Afrika'da bağımsızlıklarını kazandı. Halkların döktüğü kanlar boşa gitmedi.

Bağımlı ve sömürge halkların hareketi, dünyayı harekete geçiren ve emperyalizmin son bunalımını gösteren evrensel karakterde bir olgudur.

Küba ve Latin-Amerika dünyanın bir parçasıdır. Bizim sorunlarımız, emperyalizmin genel bunalımının ortaya çıkardığı sorunlarının ve doğan ile ölen dünya arasındaki çatışmanın yansıması olan halkların mücadelesinin bir parçasını oluşturur. Ulusumuza karşı yürütülen iğrenç ve vahşi kampanyalar, emperyalistlerin halkın kurtuluşunu önleme çabalarının boş olduğu kadar umut-

suz olduğunu da gösterir. Küba, özel bir yoldan emperyalistlere darbe indiriyor.

Küba Devrimi'ne karşı Yankee'lerin kinin arkasında ne gizlidir? Ekonomik olarak azgelişmiş, diğer ülkelerin güvenliğini ya da ekonomilerini tehdit edecek mali ve askeri araçlara sahip olmayan yedi milyon nüfusa sahip küçük bir ülkeye karşı, 350 milyon nüfusu temsil eden çağdaş dünyanın en güçlü ve en zengin emperyalist gücü ile tüm kıtanın oligarşilerini aynı saldırgan amaçlarla birleştiren komplolar mantıksal olarak nasıl açıklanır?

Onları birleştiren ve harekete geçiren korkudur. Ama korku, Küba Devrimi korkusu değil, Latin-Amerika devrimi korkusudur. İşçilerin, köylülerin, aydınların, öğrencilerin ve orta sınıfın ilerici kesimlerinin, Küba'da devrimci anlamda iktidarı ele geçirmesinden korkmuyorlar. Yankee tekel ve gerici Amerika oligarşileri, ezdikleri ve sömürdükleri ülkelerdeki işçilerin, köylülerin, öğrencilerin, aydınların ve orta sınıfın ilerici kesimlerinin, devrimci anlamda iktidarı almasından korkuyorlar. Kıtanın yağmalanmış halkının kendilerini ezenlerin silahlarını ele geçirmesinden ve Küba gibi Amerika'nın özgür halkları olmasından korkuyorlar.

Onlar umuyorlar ki, Küba Devrimi ezilirse, onları tehdit eden devrim hayaleti, onlara acı çektiren korkular kaybolacak. Küba Devrimi'ni tasfiye ederek, halkların devrimci ruhunu tasfiye edeceklerini umuyorlar. Küba'nın devrimleri ihraç ettiğini sayıklyorlar. Onların tacir ve tefeci zihniyetleri, devrimleri satılabilir, satın alınabilir, ödünç verilebilir, ithal edilebilir ve ihraç edilebilir herhangi bir ticari mal gibi düşünüyor.

İnsan toplumlarının gelişiminin nesnel ya-

salarnını hiç bilmeyen bu cahiller, tekelci, kapitalist ve yarı-feodal düzenlerinin ölümsüz olduğuna inanıyorlar. Batıl inanç, cehalet, öznelcilik, pragmatizm ve diğer sapık düşüncelerin bir karışımı olan kendi gerici ideolojileriyle eğitilmiş bu kişiler, tarihin sömüren sınıfların çıkarlarına uygun olarak hareket ettiği imgesine sahipler. Onlar, devrimlerin, bireysel düşüncelerden ya da kutsal yasalardan, kendi yanlarında yer alan tanrılardan doğup öldüğüne inanıyorlar.

Onlar, her zaman, ilk hristiyanları arena-
larda aslanlara atan Roma köleci toplumunun
patrisyen putperesleri gibi, feodalizmin ve mut-
lak monarşinin muhafızlığını yapan ortaçağın en-
gizisyoncuları gibi, yeni burjuvazinin liberal d-
şncelerinin ilk temsilcilerini yakmayı düşünür-
ler. Bugünün piskoposları, burjuva ve tekelci d-
zeni savunmak için proletarya devrimlerini aforoz
ediyorlar.

Tüm tarihsel dönemlerde tüm gerici sınıf-
lar, sömürenler ile sömürülenler arasındaki eliş-
kinin en st düzeye ulaştığı, yeni toplumsal d-
zenin gelmekte olduğunun belirtilerinin ortaya
ıktığı zamanlarda, kendi dşmanlarına karşı ifti-
ra ve baskı silahlarını devreye sokarlar. İlk hristi-
yanlar Roma'nın yakılmasından sorumlu tutuldu-
lar ve genç-yaşlı demeden katledildiler. Giordano
Bruno²⁵ gibi felsefeciler, Hus²⁶ gibi reformcular ve
feodal düzenle uyuşmayan binlerce insan, en-
gizisyon tarafından dine aykırı düşünce sahibi ol-
dukları için kazığa geçirilerek yakıldılar. Bugün
proletarya savaşçılarının maruz kaldığı zulüm, te-
kelci ve burjuva basının köşe yazarları tarafından
yapılıyor. Her tarihsel çağda ve her zaman ege-
men sınıflar, ezilen çoğunluk ile ayrıcalıklı azın-
lığın oluşturduğu "kendi" toplumunu, düzenini,

ülkesini savunma adı altında canice suçlar işler; “kendi” sınıf düzenini mülksüzleştiricilerine karşı kan ve ateşle korur; meyvelerini sadece kendilerinin aldığı ve halkın geri kalan kesiminin bu meyvelerden yararlanmasının önleniği “yurt”, yeni bir toplumu, adil bir düzeni ve yurdun herkesin yurdu olmasını hedefleyen devrimcilerin baskı altına alındığı yerdir.

Ama tarihin evrimi, insanlığın ileri yürüyüşü, ne durdurulabilir, ne de durur. Tarihin gerçek yapıcısı halk güçleri, onların maddi varlık koşulları tarafından belirlenir; özgürlük ve daha iyi yaşama gibi yüksek amaçlar, bilim, teknik ve kültür alanlarında insanlığın ilerlemesiyle ortaya çıkar ve egemen oligarşiler tarafından terörle ezilmeye çalışılır.

Her ülkenin öznel koşulları, yani bilinç, örgütlenme ve önderlik etmenleri, gelişme derecesinin büyüklüğüne ve küçüklüğüne bağlı olarak, devrimi hızlandırabilir ya da geciktirebilir; ama er ya da geç her tarihi dönemde, er ya da geç nesnel koşullar olgunlaştığında, bilinç kazanılır, örgüt oluşturulur, önderlik ortaya çıkar ve devrim gerçekleşir.

Bunun barışçıl yoldan mı olacağı ya da çok acılı bir doğumla mı dünyaya geleceği devrimcilere bağlı değildir; eski toplumun rahminde yer alan çelişkilerden üreyen yeni toplumun doğumuna direnen eski toplumun gerici güçlerine bağlıdır. Devrim, tarihte ebe rolünü oynar, gereksinme olmadıkça zora başvurmaz, ama doğuma yardım etme gereksinmesi ortaya çıktığı zaman ikirciksiz gereğini yapar. Bu doğumdur ki, köleleştirilmiş ve sömürülen kitlelere yeni ve daha iyi bir yaşamın umudunu verir.

Bugün Latin-Amerika’nın bir çok ülkesin-

de devrim kaçınılmazdır. Bu gerçek, herhangi bir kişinin istemiyle belirlenmez. Bu, Latin-Amerika halkının içinde yaşadığı korkunç sömürü koşullarıyla, kitlelerin devrimci bilincinin gelişmesiyle, emperyalizmin dünya çapındaki bunalımlarıyla ve boyun eğdirilmiş ulusların evrensel kurtuluş hareketleriyle belirlenir.

Bugün duyulan kaygılar, isyanın açık belirtileridir. Kendi asıl yerleri olan Afrika'dan kopartılarak getirilen (ve daha sonra beyazlar, siyahlar, melezler, mestizo'lar²⁷ ve yerlilerle yeni bir ulusal çekirdek oluşturan) kölelere dayanan köleci ve feodal sömürünün dört yüzyılının tanıklık ettiği gibi, bu kıtanın derinliklerinden gelmektedir. Bugün onlar, küçümşenen, küçük düşürülen ve Yankee boyunduruğu altında yaşayan ve yannın daha iyi olacağını uman kardeşlerimizdir.

Amerika halkları, geçen yüzyılın başlarında kendilerini İspanyol sömürgeciliğinden kurtardılar, ama sömürüden kurtaramadılar. Feodal toprak sahipleri İspanyolların valilerinin yetkilerini üstlendiler, yerlilerin acı dolu kölelikleri sürüp gitti. Latin-Amerika insanı yine şu ya da bu biçimde köle olarak kaldı ve halkların en küçük umutları bile oligarşilerin iktidarı ve yabancı sermayenin boyunduruğu altında ezilmektedir. Bu, şu ya da bu derece farklarıyla Amerika'nın gerçeğidir. Bugün Latin-Amerika, İspanyol sömürge imparatorluğundan çok daha kötü, çok daha güçlü ve çok daha acımasız bir emperyalizme bağımlıdır.

Latin-Amerika devriminin önüne geçilemez nesnel ve tarihsel gerçeği karşısında Yankee emperyalizminin tutumu nedir? Latin-Amerika halklarına karşı sömürgeci bir savaşa hazırlanmak; Latin-Amerika halklarının mücadelesini kan ve ateşle engellemek için, politik bahaneler-

le ve gerici oligarşilerin temsilcileriyle yapılan anlaşmalara dayanan görüntüsel yasal araçlarla zor aygıtını yaratmak...

ABD hükümetinin Latin-Amerika'nın iç politikalarına müdahalesi, her zaman aleni ve dizginsiz olmuştur.

Örneğin, İnter-Amerikan Savunma Konseyi, tekellerin hizmetinde şok birlikleri olarak görev yapmak için eğitilmiş olan Latin-Amerika ordularının en gerici ve Yankee yanlısı subayları içinde yuvalanmıştır.

Latin-Amerika'da Kuzey Amerika'nın askeri misyonu, her ulusta, subaylara en gerici düşünceleri aşılayan ve orduları kendi politik ve ekonomik çıkarlarının aracı haline dönüştürmeye çalışan CIA'ya doğrudan bağlı sürekli bir istihbarat aygıtı kurmaktır.

Halihazırda Kuzey Amerika yüksek komutanlığının Panama Kanalı bölgesinde, feodal sömürüye karşı köylü kitlelerinin silahlı eylemlerini ezmek amacıyla, devrimci gerillalarla savaşmak için Latin-Amerikalı subayları eğittiği özel okullar var.

CIA'nın ABD'de Latin-Amerikalı ajanları en ince suikastlar için eğittiği özel okulları var; ve Yankee'lerin askeri hizmetinde, anti-emperyalist liderleri fiziksel olarak tasfiye etme politikası yürütülmektedir.

Değişik Latin-Amerika ülkelerinde Yankee elçilikleri, işçi, öğrenci ve aydın örgütlerine saldırarak ve yaygın bir terör uygulamak için faşist çeteleri örgütlüyor, eğitiyor ve silahlandırıyor. Oligarşinin kendi çocuklarından, lümpenlerden ve düşük ahlaka sahip kesimlerden oluşturulan bu faşist çeteler, kitle hareketlerine karşı bir dizi saldırı eylemleri hazırlığı içindeler.

Hiç bir şey, emperyalizmin müdahalesini, yakın zamanda Santo Domingo'da meydana gelen olaylardan daha açık gösteremez. ABD, hiç bir meşruiyeti olmaksızın, bu cumhuriyetle hiç bir diplomatik ilişki kurmaksızın, savaş gemilerini göndererek, eğer Balaguer hükümeti askeri yardım arayışını sürdürürse, Dominik halkının isyan merkezi Santo Domingo'ya kara birliklerini gönderceğini küstahça bir kibirle ilan etti. Balaguer iktidarı, egemen her Latin-Amerika ülkesi gibi, yabancı müdahalesi olmaksızın kendi iç sorunlarını çözümleme hakkına, kesinlikle sahte olan bu hakka sahipti. ABD, varolan uluslararası kurallara, OAS'ın varlığına rağmen bu hakkı hiçe saydı. Onun bu pervasızlığı, Dominik devrimini önlemek için deniz piyadelerinin karaya çıkartılması politikası, zorba, gayrı-meşru, kriz düzeninden daha çok yeni bir korsan yasası oluşturmayı hedefliyor. Bunun amacı, Latin-Amerika halklarını kurtarmak değildir. Latin-Amerika'da, kriz zamanlarında kendi halkına karşı Yankee birliklerini kullanmaya hazır yeterince yönetici zaten var.

Kuzey Amerikan emperyalizminin ilan ettiği politikanın, Latin-Amerika'da herhangi bir ülkedeki devrimci harekete karşı, yani işçileri, öğrencileri, köylüleri, Latin-Amerikalı kadın ve erkekleri öldürmek için asker gönderme politikasının kendi tekelci çıkarlarını ve kendisini destekleyen hain oligarşilerin ayrıcalıklarını korumaktan başka bir amacı yoktur.

Şimdi açıkça görülebilir ki, ABD hükümetiyle Latin-Amerika hükümetlerinin, gerçekte var olmayan varsayımsal yabancı tehlikeden korunmak adına oluşturduğu, çokluk gizli ve halkın bilmediği askeri anlaşmaların tek amacı, halkın mücadelesini önlemektir. Bu anlaşmalar, halka kar-

şıdır, sadece tek bir tehlikeye, Yankee çıkarlarını tehdit eden kurtuluş hareketi tehlikesine karşıdır. Halk kendisine sormalıdır: Niçin böylesine askeri anlaşmalar yapılıyor? Teknik olarak çağdaş savaş için yetersiz, ama grevleri ezmek için, kitle gösterilerini dağıtmak için, toprağı kanla sulamak için etkin olan silahlar niçin alınıyor? Rio de Janeiro anlaşmasının ve binbir çeşit uluslararası konferansın askeri misyonu ne?

II. Dünya Savaşı'ndan bu yana Latin-Amerika ulusları çok daha fazla yoksullaştı, onların ihracatları sürekli değer kaybetti, ithalatları pahalandı, kişi başına düşen milli gelir düştü, çocuk ölüm oranları azalmadı, okuma-yazma bilmeyenlerin sayısı yükseldi, halk yeterli toprağı, konuta, okula, hastaneye sahip değil, iletişim ve yaşam araçlarından yoksun. Diğer taraftan Kuzey Amerikan yatırımları on milyarlarca dolara ulaştı.

Bunlara ek olarak, Latin-Amerika ucuz hammadde sağlıyor ve bitmiş ürünleri pahalıya satın alıyor. Latin-Amerika'nın ABD ile ticareti, ilk İspanyol fatihlerinin yerlilerle altın ve gümüş ile ayna ve değersiz süs eşyalarını değiş-tokuş etmelerine benziyor. Akan zenginlik selini korumak, Latin-Amerika kaynaklarını daha fazla denetime almak ve sıkıntı içindeki halkları daha fazla sömürmek için askeri heyetleri ve Washington'un diplomatik lobisi askeri anlaşmaların arkasına gizleniyor.

Latin-Amerika uluslarının iç işlerine müdahale etme ve egemenliğini yavaş yavaş boğma politikası, Punta del Este'da yapılan dışişleri bakanları toplantısında²⁸ doruk noktasına ulaştı. Punta del Este'de Yankee emperyalizmi, halklarımızın ulusal egemenliğinden vazgeçen ve Latin-Amerika'nın iç olaylarına Yankee'lerin müdahale

le hakkını kutsayan kıtanın en itibarsız yöneticileriyle işbirliği yaparak, politik baskı ve ekonomik şantajla bakanları birlikte hareket etmeye zorladı. Halklar, Bolivar'dan Sandino'ya kadar onlara karşı savaştan büyük insanlara rağmen Kuzey Amerika Birleşik Devletleri'nin arzularına topyekün teslim edildi.

Hem ABD hükümeti, hem sömürücü oligarşilerin temsilcileri, hem de feodal beylerin ve tekellerin parasını ödediği gerici büyük basın, halklarımızın kendi kaderlerini belirleme hakkını resmen yok eden bu anlaşmayı gizledi; bu kıtanın tarihinin en büyük komplosu bir kalemde silindi.

Kapalı kapılar arkasında, iğrenç ve yasadışı toplantılarda, sömürgelerin Yankee bakanları, direnen ve vicdanı elvermeyen bazı bakanlar Yankee hazinesinin milyonlarıyla açıkça satın alınarak bir günde karar aldılar. Kıtanın üçte birini oluşturan oligarşilerin bir avuç temsilcisi, kendilerine dikte ettirilen anlaşmalarla, bağımsızlık savaşlarından bu yana tüm ülkelerin bedelini kanla ödedikleri temel ilkeyi Yankee efendilerine gümüş tepsi içinde sundular. Bu hileli ve zavallı anlaşmalar, kendi ahlaki fiyaskosuyla, zorla sağlanan oybirliğiyle, emperyalizmin Pirus zaferine benziyor. Bu evrensel skandal, Latin-Amerika halklarını birbirlerine daha da yakınlaştırma pahasına imzalanan anlaşmaların ölüm tehlikesini azaltmayacaktır.

Bu şer kurulunda, bu canavarca girişimi suçlayan ve tarihe geçecek bir güçle ve ağırbaşlılıkla, sadece Küba'nın haklarını değil, Amerika kıtasındaki bizim tüm kardeş uluslarımızın haklarını savunan Küba'nın sesi, Amerika ve dünya halklarının gözü önünde korkusuzca gürledi. Küba'nın sözleri, hırsız çoğunluk arasında hiç bir yankı bul-

madı, ama yanıt da veremediler; onun yıkıcı savlarını, açık ve cesur sözlerini sessizce dinlediler. Küba'nın konuşması, halk arasında yankılandı ve tarih tarafından yanıtlanacaktır.

Punta del Este'de Küba Devrimi ile Yankee emperyalizmi arasında büyük bir ideolojik savaş başladı. Konuşan taraflar kimin temsilcisi? Küba, halkı temsil ediyor; ABD, tekelleri. Küba, Amerikanın ezilen kitlelerinin sözcüsü; ABD, sömürücülerin, oligarşik ve emperyalist çıkarların. Küba egemenlikten yana; ABD müdahaleden yana. Küba, yabancı kuruluşların ulusallaştırılmasının yanında; ABD, yabancı sermayenin yeni yatırımlarından yana. Küba kültürden yana, ABD cehaletten yana. Küba, tarım reformunun sözcüsü, ABD büyük toprak sahiplerinin. Küba, Amerika'nın sanayileşmesini istiyor; ABD, az gelişmişliğini. Küba, yaratıcı çalışmadan yana; ABD, barışçıl halkın emeğini korsan uçaklarıyla bombalayan, şeker kamışı tarlalarını ve fabrikaları imha eden ajanlarının karşı-devrimci teröründen ve sabotajlardan yana. Küba, öldürülen öğretmenlerin yanında; ABD, onların katillerinin yanında. Küba, gerçeklerden yana; ABD yalanlardan yana. Küba, kurtuluştan yana; ABD, baskıdan yana. Küba, insanlığın aydınlık geleceği; ABD umutsuz geçmişi. Küba, yabancı egemenlerden ülkesini korumak için *Playa Girón*'da (Domuzlar Körfezi) yaşamını yitiren kahramanların ülkesi; ABD, kendi ülkelerine karşı yabancıların hizmetindeki tacirlerin ve tefecilerin ülkesi. Küba, halklar arasındaki barışın ülkesi; ABD, saldırganlığın ve savaşın ülkesi. Küba, sosyalist; ABD, kapitalist.

Tüm dünyanın eleştirdiği utanç verici yöntemlerle ABD'nin yaptığı anlaşmalar, ulusal çıkarları satan ve ona ihanet eden oligarşileri teşhir

eden ve halka kurtuluş yolunu gösteren Küba'nın ahlaki ve adil duruşunu azaltmak yerine artırıyor. Küba, Punta del Este'de kendi temsilcilerini konuşturan sömürücü sınıfların yolsuzluğunu açığa çıkartıyor. OAS'ın, gerçekte Yankee'lerin bir sömürge bakanlığı, askeri bir ittifakı ve Latin-Amerika halklarının kurtuluş hareketlerine karşı bir baskı aygıtı olduğunu sergiliyor.

Küba, devrimin üç yılında bizim iç işlerimize müdahale eden Yankee'lerin aralıksız saldırılarıyla taciz ediliyor. ABD'den gelen korsan uçakların taşıdığı kundakçılar, milyonlarca şeker kamışını yakdılar; Yankee ajanlarının gerçekleştirdiği "*La Coubre*" gemisindeki patlama gibi uluslararası sabotaj eylemlerinde onlarca Kübalı yaşamını yitirdi; binlerce Kuzey Amerikan silahı, yıkıcı faaliyetleri desteklemek için ABD ordusu tarafından bizim iç bölgelerimize paraşütle atıldı; bir Kübalı işçi, Guantanamo deniz üssünde işkenceye maruz kaldı ve sorgusuz sualsiz öldürüldü; şeker kotalarımız birden bire kesildi ve ekonomimizi inşa etmek için Kuzey Amerika'ya sipariş verdiğimiz makinelere, hammaddelere ve parçalara ambargo konuldu. Küba limanları ve askeri tesisler, ABD'nin oluşturduğu üslerden gelen gemi ve uçakların beklenmedik saldırısına uğradı. Aynı hükümet tarafından Orta Amerika ülkelerinde örgütlenmiş ve eğitilmiş paralı askerler, bizim topraklarımızı işgal etmek için Yankee'lerin hava ve deniz kuvvetlerinin eşliğinde saldırdılar, maddi varlıklarımız kadar pek çok yaşamın yitirilmesine neden oldular. Karşı-devrimci Kübalılar ABD ordusu tarafından eğitiliyor ve Küba'ya karşı yeni saldırı planları yapıyorlar. Tüm bunlar, tüm kıtanın ve tüm uyarılarımıza rağmen OAS'ın gözleri önünde, üç yıl boyunca artarak sürüp gitti. Punta

del Este’de toplanan bakanlar, ne ABD hükümetini, ne de bu saldırıların maddi işbirlikçisi hükümetleri kınamadılar bile. Onlar, Küba’yı, Latin-Amerikalı kurbanı, mağdur ulusu OAS’tan ihraç ettiler.

ABD, tüm kıtalarda değişik uluslarla askeri anlaşmalara sahip; tüm dünyada faşist, militarist ve gerici hükümetlerle, NATO, SEATO, CENTO gibi askeri bloklar oluşturdu; şimdi bunlara OAS’ı da eklememiz gerekiyor. ABD, Laos’u, Vietnam’ı, Kore’yi, Formosa’yı, Berlin’i karıştırdı. Kendi yasalarını, kendi isteklerini zorla kabul ettirmek için Santo Domingo’ya gemiler gönderdi, NATO’daki müttefiklerinden Küba’yla ticari ilişkileri kesmelerini istedi. Ve OAS, bunların farkında bile değildi! Bakanlar toplandı ve hiç bir ülkeyle hiç bir askeri anlaşmaya sahip olmayan Küba’yı OAS’tan çıkardılar. Böylece dünyanın her yerinde yıkıcı faaliyetleri örgütleyen ve dört kıtada askeri ittifaklar oluşturan hükümet, kıtalar arası bağlara ve yıkıcı faaliyetlere sahip olduğu suçlamasıyla Küba’nın ihracını sağladı.

Küba, yüz binden daha fazla küçük çiftçiye sahip olan bir Latin-Amerika ulusu, devlet çiftliklerinde tam yıl çalışma olanağı sağladı ve tüm tarım işçilerini kooperatifleştirdi; okullara uzmanlar gönderdi; 70 bin üniversite ve teknik okul öğrencisine sahip; tüm çocuklar için derslikler yaratıldı; okuma-yazma bilmeyen kimse kalmadı; tıbbi hizmetler dört katına çıkartıldı; yabancı kuruluşlar ulusallaştırıldı; sömürücü sınıfların bir aracı olan konut sistemi kaldırıldı; işsizlik göreceli olarak tasfiye edildi; ırklar ve cinsler arası ayrımcılık yasaklandı; kumar, fuhuş ve yolsuzluklar temizlendi; halk silahlandırıldı; sömürüden, kültürsüzlükten ve sosyal eşitsizlikten kurtulan kadınlar ve

erkekler gerçek yaşamda insan haklarının tadına vardılar; her türlü yabancı vesayetinden kurtularak tam egemenlik kazanıldı; tek bir ürün üretmeyen ve hammadde ihraç eden bir ülke olmaktan kurtulurken ekonomiyi geliştirmek için kurumlar oluşturuldu. İşte bu ulus, bu hedeflere kendi hal-kının ulaşmasını istemeyen hükümetler tarafından OAS'tan ihraç edildi. Amerika ve dünya halk-larından önünde kendi yönetimlerini nasıl temize ıkartabilirler? Kendi toprak, ekmek, iş, sağlık, özgürlük, eşitlik, kültür, ekonomik gelişme, ulusal onur, kendi kaderini tayin hakkı ve egemenlik kavrayışlarının Kuzey'inkiyle uyumlu olduğunu nasıl inkar edebilirler?

Çok farklı düşünenler, Latin-Amerika'nın yazgısı ile tek uyumlu olanın, sefalet, feodal sömürü, cahillik, açlıktan öldürmeyecek düzeyde ücretler, işsizlik; işçilere, köylülere ve öğrencilere karşı baskı politikası; kadınlara, yerlilere, siyah-lara, melezlere karşı ayrımcılık; oligarşik baskı, Yankee tekellerinin zenginliklerini yağmalaması, kendi aydın ve sanatlarının ahlaki çöküşü, yabancı rekabetin küçük üreticileri iflas ettirmesi, ekonomik az gelişmişlik; yolsuz, hastanesiz, evsiz, okulsuz, sanayisiz halk; emperyalizme tabiiyet, ulusal egemenliğin tasfiyesi ve ülkeye ihanet olduğunu söyleyeceklerdir.

Emperyalistler, Küba'ya yönelik tutumlarını ve suçlamalarını nasıl açıklayabilirler? Smrrken görmezlikten geldikleri bu olguları hangi sözcüklerle, hangi kanıtlarla açıklayabilirler?

Amerika'nın sorunlarını araştıranlara şu soru sorulmalıdır: hangi ülke işsiz, yoksul, yerli, siyah ve yarımsız çocukların, 1950'de otuz milyon olan ve sekiz yıl sonra elli milyona ulaşacak olan bu çocukların durumuna are bulmaya a-

lıymıştır? Evet, hangi ülke?

And dağlarında yaşayan otuz iki milyon yerli Amerika kıtasının bel kemiğini oluşturur. Bir insan olmaktan çok bir şey olarak görülen bu yerliler, insanlığın bu kitlesi hesaba katılmıyor ve hesaba katılır olarak düşünülüyor. Elbette ucuz emek gücü olarak hesaba katıldıklarında, bir öküz ya da bir traktör gibi kullanılmışlardır.

Yaklaşık beş yüz yıl önce gelen kaşiflerin zamanında atalarının yaşadığı gibi hala kanvaslar içinde yaşayan Patagonya'nın yerlileri gibi, kıtanın güneyinin yerlileri, "*İlerleme İçin İttifak*"ın kutsal koruması altında eziyet görüyorlarsa, katlediliyorlarsa, "*İlerleme İçin İttifak*"ın yararlı olduğunu nasıl söyleyebilirler?

Balta girmemiş ormanların derinliklerinde hayvanlar gibi avlanmış ve vahşice yok edilmiş Guarani'ler gibi, Arjantin'in kuzeyinde, Paraguay ve Bolivya'da yaşayan bu büyük ırk nerede? Büyük Amerikan uygarlığının dayanağı olarak kullanılan ve aceleyle yok edilen yerli toplama kampları nerede? Paraguay bataklıklarından Bolivya dağlarına, Amerika'nın en derinlerine sürülmüş, alkol ve uyuşturucu bağımlısı haline getirilerek insanlık dışı koşullarda yaşamaya zorlanarak vahşileştirilmiş bu ilkel, melankolik ırk nerede?

Yüzyıllar boyunca And dağlarının tepelerinde ve yamaçlarında, büyük nehir boylarında ve ormanların gölgelerinde yaşayan, yavaş yavaş yok olan diğerleriyle aynı sefaleti paylaşan, her zaman mağrur kuşaklar nerede? Brezilya kabileleri, kıtanın kuzeyindeki kabileler, Venezüella'da yaşayanlar, Amazon ormanlarının ya da Perija dağlarında akıl almaz ve vahşi koşullara hapsedilmiş olanlar, Guyana'nın sıcak bölgelerine terk edilen Vapicharna'lar nerede? Evet, ABD sınırla-

rından Güney'e sürülen 32 milyon yerli ve yerli-lerden çok küçük farklılığa sahip 45 milyon melez, tüm bu insanlar, her türlü hakları ayaklar altına alınarak, kaçılması zor bu işçi toplama merkezlerinde emperyalizmin hizmetine nasıl sunulabilir? Uzun süre bilmezlikten gelinmiş bu insanlar, böylesine kanlı ellerden gelecek olan yarara nasıl inanabilirler?

Elbisesiz yaşayan, insan yiyici sanılan, fatihlerin uygarlığıyla ilk temaslarında sinekler gibi öldürülen, sürgün edilen, yani kendi topraklarından çıkartılan tüm bu kabileler, balta girmemiş ormanlarda, dağlarda ya da ovaların en ulaşılma- yerlerinde, kültürün, aydınlığın, ekmeğin en küçük kırıntısının bile olmadığı yerlerde yaşamaya zorlanmışlardır.

Yüzyıllardır kırbaçlanan, emperyalizm için sömürülürken daha hızlı çalışmadıkları için ölü- müne dövülen bu ırklar, başkalarını kendilerinden daha hızlı yok etmek için oluşturulan "İttifak"ın kendi topraklarını geri alma olanağı sağlayacağı- na nasıl inanabilirler?

Ya siyahlar? Siyahları linç eden ve dışlayan bir sisteme sahip olan "İttifak", kendi beyaz yurt- taşlarıyla aynı araçları kullanmayan, aynı okullara gidemeyen ve aynı hastanelerde bile ölemeyen Kuzey'deki kardeşlerinin yaşadığı dehşeti ve şid- deti çok iyi bilen Latin-Amerika'nın 15 milyon siyahına ve 14 milyon meleline ne verebilir?

Bu ırk, köle gibi linç edilen ve sömürülen- lerle değil, linç eden ve sömürenlerle "ittifak" içinde olan bu emperyalizme nasıl güvenebilir? Kültürel, toplumsal ve mesleki kazanımlardan ya- rarlanmalarına izin verilmeyen, Ku Klux Klan giy- sileri içinde emperyalistler tarafından zulme uğ- rayan, en sağlıksız semtlerdeki gettolarda, onlar

için hızla inşa edilmiş büyük ve harap apartmanlarda yaşayan bu kitleler, en aşağılık işlerde çalışır, en güç işleri yapar ve en az gelir getiren mesleklere sahiptirler. Üniversiteye gitmeye, akademilerde ve özel okullarda okumaya bile kalkışamazlar.

“İllerleme İçin İttifak”, yeni-sömürgecilerin küçümsediği, kent ve kırdaki emeğin belkemiğini teşkil eden kara derililere, melezlere, yerlilere, bizim Amerikanın 107 milyon kadın ve erkeğine nasıl hizmet edebilir? Panama’da olduğu gibi, aşağılık bir ırk olarak kabul edilen Panamalılar için ayrı, Yankeeler için ayrı ücret ölçütü kullanılan bu insanlar İttifak’a nasıl güvenebilirler?

En kötü işlerde ve en rezil koşullarda en düşük ücretle çalışan, beslenme yetersizliği içinde, hastalıklı ve en sefil koşullarda yaşayan işçiler ne umabilirler?

Emperyalistler, orman ve kauçuk işçilerinin babalarına ve çocuklarına, yabancı efendilerin kârları için ciğerleri öksürükle parçalanan demir, kömür, bakır ve kalay madeni işçilerine, kahve ve şeker değirmeni işçilerine, meyve plantasyonlarının üreticilerine, sömürenlerin servetini artırmak için yaşayan ve kendi sağlıklarını yitiren uçsuz bucaksız ovaların gündelikçilerine ne verebilirler ki? Zenginliği üreten, değeri yaratan, yeni dünyaya getirilmiş olan bu büyük kitle ne umabilir? Diğer tarafta sefaletten, yoksulluktan ve ölümden başka bir şey bırakmayan açgözlü emperyalistlerden ne bekleyebilirler?

Tarihi değiştiren, dünyayı devrimcileştiren, güçsüzlerin ve sömürülenlerin öncüsü olan sınıf, emperyalizmden en uzlaşmaz düşmanlıktan başka ne bekleyebilir?

Öğretmenlere, profesörlere, aydınlara, şa-

irlere ve sanatçılara emperyalizm ne verebilir? Emperyalizm, onlara nasıl bir kazanım sağlayabilir, daha iyi ve daha adil bir yaşam için nasıl bir şansları olabilir, hangi teşvik, hangi beklenti, hangi üstünlük arzusu onlara ustalık kazandırabilir, büyüdüklerinde onların sırtından semirecek olan emperyalizm çocuklara ve gençlere nasıl bir bakım sağlayabilir? Pek çok ülkede onur kırıcı ücretle yaşamaya zorlanan, politik ve toplumsal ifade etme haklarına her yerde ve her zaman sınırlama getirilen, ekonomik geleceği kendi sağlıksız kaynaklarının sınırlarının ötesine geçmeyen, hiç bir beklenti olmaksızın, yaşamak için gerekli olanın yarısını bile alamayacakları emeklilikle sonuçlanacak gri bir yaşam süren bu insanlar ondan ne bekleyebilirler? Emperyalizm ya da “İttifak”, onlara hangi “kazanım”ı sağlayabilir?

Eğer emperyalizm meslek sahiplerine, sanatçılara ve yayınlara yardım sağlarsa, çok iyi bilinmelidir ki, onların ürünleri, her zaman onun çıkarlarını, amaçlarını ve “egemen görüşü” en iyi biçimde yansıtmak zorundadır. Diğer taraftan, emperyalizmin gözü doymaz eylemlerinin gerçekliğini yansıtan romanlar; uluslara ve halklara, yaşama ve düşünceye müdahalesini, köleleştiriciliğini protesto eden şiirler; ve her türlü ilerici yaşama sürekli baskı yapan, her devrimciye nefes aldırmayan emperyalizmin saldırganlığının biçimlerini ve içeriğini dışavurmaya çalışan militan sanat; insanları aydınlatan ve bilinçlendiren, insanlara ve halklara en iyi duyguların, en yüksek yaşamın ve adaletin yolunu gösteren güzel ve açık öğretiler; tüm bunlar emperyalizmi her yönden eleştirirler. Onlar, engellemelerle, mahkumiyetlerle ve McCarthy’ci zulümle karşılaşır. Basın onlara kapalıdır; onların adları gazetelerin köşe

yazılarında yer almaz ve emperyalizmin karşıtlarına yaptığı gibi, onlara karşı en aşğılık suskunluk kampanyası yürütölür. Bu yüzden yazarlar, şairler, ressamalar, heykeltıraşlar, bilimadamları gerçekte dünyanın milyonlarca insanın yüreğinde, dilinde yaşarlar. Emperyalizm, her şeyi geriletir, biçimsizleştirir, dolarlarını çoğaltan kâr kanallarına yönelir; sözcükleri, resimleri satın alır; devrimcilerin, ilericilerin, halk için mücadele edenlerin ifadelerini sessizliğe dönüştürür.

Bu üzücü tabloda çocukları, hiç bir olanağı sahip olmayan, ihmal edilen, geleceğı olmayan Amerika'nın çocuklarını unutmamalıyız. Amerika, yüksek doğum oranına sahip bir kıta, ama aynı zamanda yüksek ölüm oranına da sahip. 11 ülkede bir yaşın altındaki çocuklar arasında ölüm oranı binde 125; 17 yaş altı çocuklarda ölüm oranı binde 90. Dünyanın 102 ulusunda bu oran binde 51. Latin-Amerika'da doğan çocukların binde 74'ü bakımsızlıktan ölüyor. Bazı Latin-Amerika ülkelerinde bu oran binde 300'e kadar yükseliyor; Amerika'da binlerce çocuk, ilk yedi yılda ishal, zatürree, yetersiz beslenme, açlık gibi akıl almaz nedenlerle ölüyor. Binlerce hasta çocuk, hastane tedavisine, tıbbi müdahaleye hiç sahip değil. Binlerce çocuk, kreten, malarya, trahom gibi su ve diğer temizlik eksikliğinden kaynaklanan bulaşıcı hastalıklarla boğuşuyor. Bu doğal hastalıklar, Latin-Amerika ülkelerinde çok yaygın; binlerce çocuk acı içinde; toplum dışına itilmiş çocuklar, yoksul çocuklar, zor yaşam koşullarını içinde yaşayan küçük-burjuva çocuklar acı çekiyorlar. Burada sözünü ettiğimiz istatistikler pıhtılaşmış kan damlaları gibi. Herhangi bir uluslararası örgütün resmi yayınlarında bunun yüzlerce si yer alıyor.

Eğitime bakacak olursak, insan, Amerika’da kültürel düzeyinin düşüklüğüne çok kızabilir. ABD’de 15 yaş ve üstü nüfus içinde okula gitmiş olanların düzeyi 8-9 yıldır. ABD tarafından yağmalanan ve sadaka ister hale getirilen Latin-Amerika’da, aynı yaş gruplarında okula gitme düzeyi bir yıldan daha azdır. Bazı ülkelerde 5-14 yaş grubundaki çocukların %20’si okula giderken, bazılarında bu oran %60’a kadar yükselmektedir. Yani Latin-Amerika’da çocukların yarısından fazlası okula gitmemektedir. Ama iç sızısı, büyüyecek sürüyor. İlkokulun ilk üç sınıfına gidenler kayıtlı öğrencilerin %80’ini oluşturuyor. Çocuklarına daha fazla ilgi gösterildiğine inanılan bazı ülkelerde bile, birinci ile altıncı sınıf arasındaki öğrenci sayısı ortalama %73. Devrim öncesi Küba’ında bu oran %74’dü. “Temsili demokrasi”nin olduğu söylenen Kolombiya’da bu oran %78. Kırsal alanlarda beşinci sınıfa kadar okuyan çocukların oranı %1’dir.

Öğrencilerin devamsızlığını araştıranlar, bunun tek bir nedenle açıklandığını görürler: ekonomik yoksulluk. Okul eksikliği, öğretmen eksikliği, ailelerin olanaklarının yetersizliği, çocuk emeği. Gerçekte ise, emperyalizm, baskı koşulları ve geri kalmışlık.

Bir ucundan diğer ucuna kadar Amerika’ya acı çektiren bu kabusun özeti, bu kıtada yaşayan yaklaşık 200 milyon insanın üçte ikisi yerliler, melezler ve siyahılardan, yani “aynımcılık” yapılan insanlardan oluşur. Yarı-sömürge bu kıtada, dakikada dört kişi, bir günde 5.500 kişi, yılda iki milyon ve beş yılda on milyon insan açlıktan, hastalıktan ya da erken doğumdan ölür. Bu ölümler kolayca önlenebileceken, yine de devam eder. Kısacası, Latin-Amerika nüfusunun üçte iki-

si, sürekli ölüm tehdidi altında yaşar. Bu yaşamın soykırımıdır. I. Dünya Savaşında ölenlerin sayısının iki katıdır... ve olanca şiddetiyle devam ediyor. Bu arada, Latin-Amerika'dan ABD'ye akan parasal servet, dakikada 4.000 dolar, günde 5 milyon dolar, yılda 2 milyar dolar ve beş yılda 10 milyar dolardır. Her bin dolardan bize kalan, bir ölüdür.

Bu Amerika gerçeğine rağmen Punta del Este'de neden toplanıldı? Küçük bir umut damlası vermek için mi? Hayır! Punta del Este'de Küba'yı ihraç eden bakanlar, ulusal egemenlikten vazgeçmek için toplandıklarını herkes biliyor; ABD hükümeti, sadece Küba'ya karşı saldırı için bir dayanak oluşturmak için değil, aynı zamanda herhangi bir Amerikan ulusunun halk kurtuluş hareketine karşı müdahale etmek için bir dayanak bulmaya gitti. ABD, Latin-Amerika için kanlı bir dram hazırlıyor. Yalnızca sömürücü oligarşiler, egemenlik ilkesinden vazgeçtiler. Onlar, kendi halkına karşı Yankee birliklerinin müdahalesini istemekte duraksamayacaklardır. Böyle bir sonuç için ABD delegasyonu, İnter-Amerikan Savunma Konseyi'nde yıkıcı faaliyetlere karşı yürütme gücüne sahip bir "İzleme Komitesi" önerdi ve kolektif önlemler kabul edildi. Yankee emperyalistleri için yıkıcı faaliyetler, aç insanların ekmek için, köylülerin toprak için, halkların emperyalist sömürüye karşı mücadelesidir.

İnter-Amerikan Savunma Konseyi'nin yürütme organı olan "İzleme Komitesi", Pentagon'un komutası altında halklara karşı kıtasal bir baskı gücüdür. "Kolektif önlemler", Amerika'nın her ülkesine Yankee deniz piyadelerinin yerleştirilmesi demektir.

Küba'nın devrim ihraç ettiği suçlamasına karşı bizim yanıtımız, "devrimler ihraç edilemez,

halklar tarafından yapılır” oldu.

Küba'nın halklara verebileceği ve vermeye hazır olduğu tek şey, kendi örneğidir.

Ve Küba Devrimi ne öğretiyor? Devrim olanaklıdır, halklar devrim yapabilir, çağdaş dünyada halkların kurtuluş hareketlerini durdurabilecek hiç bir güç yoktur.

Eğer devrim, bizim kendi sosyo-ekonomik gerçeklerimizin, Latin-Amerika ülkelerinin pek çoğunda büyük ölçüde varolan gerçeklerin yarattığı koşulların kaçınılmaz yazgısı olmasaydı, bizim zaferimiz asla gerçekleşmezdi.

Bu koşullar, Yankee tekellerinin denetimi altındaki uluslarda, oligarşik sömürünün en acımasız olduğu, emekçilerin ve köylü kitlelerinin durumlarının en dayanılmaz olduğu, politik iktidarın en sağlam görüldüğü uluslarda kaçınılmaz olarak ortaya çıkar. Sıkıyönetim, alışlagelen bir olaydır. Kitlelerin hoşnutsuzluğunu dile getiren her bildiri zorla ezilmiştir. Demokratik yol tümüyle kapatılmıştır. Diktatörlüğün vahşi karakteri, egemen sınıfların uyguladığı yönetim biçimi, her şeyden daha çok bu koşulları ortaya çıkarır. İşte o zaman, halkların devrimci patlaması kaçınılmaz olur.

Bununla birlikte, işçi sınıfının genel olarak görece küçük oluşu Amerika'nın az gelişmiş ülkelerinin gerçeğidir. İşçi sınıfı, toplumsal bir sınıf olarak insanlık dışı koşullarda yaşadığı için potansiyel bir güçtür; işçiler ve devrimci aydınlar tarafından yönetilen ulusal kurtuluş mücadelesinde köylüler de belirleyici öneme sahiptir.

Ülkelerimiz, sanayinin az gelişmişliği ve tarımın feodal karakteriyle belirlenen ortak koşullara sahiptir. Bu nedenle, kentli işçilerin yaşam koşulları zorlu olmasına rağmen, kırsal nüfus en kor-

kunç baskı ve sömürü koşulları altında yaşamaktadır. Bir kaç istisna dışında, kırsal nüfus, mutlak bir çoğunluğa sahiptir, yaklaşık olarak Latin-Amerika nüfusunun %70'ini oluşturur.

Çoklukla kentlerde yaşayan toprak sahipleri hesaba katılmazsa, bu büyük kitlenin geri kalanı çok düşük ücretlerle *hacienda*'larda²² gündelikçi olarak çalışmaktadır. Onlar, ortaçağdan farklı olmayan sömürü koşullarında toprakta çalışırlar. Bu koşullar, Latin-Amerika'da yoksul kırsal nüfusun çok büyük bir devrimci potansiyele sahip olmasına neden olur.

Sömürücü sınıfların iktidarının temel dayanağı olan ordular, konvansiyonel (geleneksel) savaşa göre yapılandırılmış ve donatılmışlardır; köylülerin kendi doğal alanlarında yürüttüğü düzensiz savaşla yüz yüze geldiklerinde kesinkes etkisizdirler; düşen her devrim savaşçısına karşı on kişi yitirirler; görünmez ve yenilmez bir düşmanla savaşırken saflarında moral bozukluğu hızla yayılır; kentlerde işçi ve öğrencilere karşı baskı uygularken sergiledikleri akademik taktiklerin ve askeri gösterilerin burada hiç bir şansı yoktur.

Küçük savaşçı çekirdeklerin başlattıkları mücadeleye, sürekli olarak yeni yeni güçler katılır; kitle hareketleri boy göstermeye başlar, eski düzen küçük küçük bin parçaya ayrılır, ve işte tam bu anda işçi sınıfı ve kentli kitleler savaşın kaderini belirler.

Düşmanın gücüne, sayısına ve kaynaklarına rağmen, savaşın ilk başlangıcından itibaren bu çekirdeği yenilmez kılan nedir? Bu, halkın desteğidir ve giderek kitle desteğinin artacağına güvenebilirler.

Bununla birlikte, köylülük, içinde tutulduğu bilgisizlik ve tecrit edilmiş yaşam koşulları ne-

deniyle, işçi sınıfının ve devrimci aydınların devrimci ve politik yönetimine gereksinme duyan bir sınıftır; onlar olmaksızın tek başına savaşı başlatamaz ve zafere ulaştıramaz.

Latin-Amerika'nın bugünkü tarihsel koşullarında ulusal burjuvazi, anti-feodal ve anti-emperyalist mücadeleye önderlik edemez. Deneyimin gösterdiği gibi, uluslarımızın bu sınıfı, zaman zaman yankee emperyalizmiyle çıkar çatışmasına düşse de, emperyalizmle cepheden çatışma yeteneğine sahip değildir, toplumsal devrim korkusuyla felç olmuştur ve sömürülen kitlelerin haykırışlarından korkar.

Emperyalizm ya da devrim ikilemiyle yüzyüze gelindiğinde, bu sınıfın en ilerici kesimleri halkın yanında yer alacaktır.

Dünya çapındaki mevcut güçler dengesi ve sömürge ve bağımlı halkların evrensel kurtuluş hareketleri, Latin-Amerika'nın işçi sınıfına ve devrimci aydınlara büyük bir görev yüklemektedir: emperyalizme ve feodalizme karşı mücadelenin kararlı bir öncüsü olmak.

Emperyalizm, büyük sinema tekellerinden yararlanarak, iletişim araçlarıyla, gerici dergilerle, kitaplarla ve gazetelerle, bölücülük tohumları atan en ince yalanları yayar; çıkarlarını ve ayrıcalıklarını yitirecekleri için sadece sömürücüleri korkutan devrimci düşüncelere karşı en cahil kesimler arasında korku yaratır, hurafeler yayar.

Bölücülük, her çeşit önyargının, sahte düşüncelerin ve yalanların bir ürünüdür. Sekterizm, dogmatizm, her toplumsal kesimin rolünü, partilerini, örgütlerini ve liderlerini yüzeysel olarak değerlendirir; halkımızın demokratik ve ilerici güçlerinin zorunlu birleşik eylemini zorlaştırır. Bunlar, geride bırakılması gereken büyümenin yarattığı

kusurlardır ve devrimci hareketin çocukluk hastalığıdır. Anti-feodal ve anti-emperyalist mücadele, işçi sınıfının, köylülerin, aydınların, küçük-burjuvaların ve ulusal burjuvazinin en ilerici kesimlerinin birlik ruhuyla kurtuluş amacının arkasında halkın çoğunluğu olarak yer aldığı koşullarda yürütülür. Bu kesimler, nüfusun büyük çoğunluğunu oluştururlar ve birleşik olarak, emperyalist ve feodal gerici düzeni temizleme yeteneğine sahip büyük bir toplumsal güçtürler. Geniş bir hareket içinde, kendi ulusunun iyiliği için, kendi halkının iyiliği için, Amerika'nın iyiliği için birlikte mücadele edebilirler ve etmek zorundadırlar. Bu hareket içinde, militan marksistlerden samimi katoliklere kadar tüm ilerici güçler yer alacaktır.

Bu hareket, feodal oligarşilerin ulusal çıkarlara ihanetine ve Washington'un dikte ettirdiği ulusal egemenlikten vazgeçişine suç ortağı yapılan, Yankee askeri görevlileri tarafından küçüm-senen silahlı kuvvetlerin en ilerici unsurlarını da kendi yanına çekecektir.

Halklar için yolların kapalı olduğu, işçiler ve köylüler üzerindeki baskının çok şiddetli olduğu, Yankee tekellerinin düzeninin çok güçlü olduğu yerlerde, ilk ve en önemli görev, devletin tüm mevzilerini elinde tutan, eğitimi tekeline alan, tüm bilgi kaynaklarının sahibi olan, sonsuz finans kaynağına hükmeden egemen sınıfların, legal yollarla (hiç var olmayan ve varolamayacak olan) yok edilebileceği yanılsamalarının ve yanlış düşüncelerinin insanları sapıttığını doğru biçimde kavramaktır. Tekellerin ve oligarşilerin iktidarı, kan ve ateşle, onun polis ve ordu gücüyle korunur.

Her devrimcinin görevi devrim yapmaktır.

Biliniyor ki, devrim, Amerika'da ve dünya çapında zafere ulaşacaktır, ama evlerinin önünde

oturarak emperyalizmin ölümünü bekleyen devrimcilerle değil. İşin özü, devrimci gibi görünmek değildir. Amerika'nın kurtuluşunu hızlandırmak demek, her yıl, milyonlarca çocuğun yaşamasını sağlamak, kültür için milyonlarca akli korumak, halkın bitip tükenmez acılarını azaltmak demektir. Eğer Yankee emperyalistleri Amerika için kanlı bir dram hazırlamışlarsa da, halkın mücadelesini durduramazlar, sadece kendilerine karşı evrensel nefreti artırabilirler.

Latin-Amerika'da hiç bir ulus zayıf değildir, çünkü onlar, aynı sefaleti yaşayan, aynı duyguları besleyen, aynı düşmana sahip olan, daha iyi bir gelecek için aynı rüyayı gören ve dünyanın tüm onurlu kadın ve erkeklerinin dayanışmasına güvenen 200 milyon kardeşe sahip bir ailenin parçasıdır.

Latin-Amerika'nın bağımsızlığı destanı büyüktür, mücadelesi kahramancadır; bugünün kuşakları, insanlık için büyük ve karar verici bir destanda yer almaya çağrıldılar. Dün, İspanyol sömürge gücünden, Napolyon ordularının işgaliyle çökmüş olan İspanya'dan kurtuluş için mücadele edildi. Bugün, dünyanın en güçlü emperyalist merkezinden, dünya emperyalizminin en büyük gücünden kurtulmak için ve insanlığa, atalarımızın yaptıklarından çok daha büyük bir hizmet vermek için mücadele çağrısı yapılıyor.

Ama başlangıçtan daha büyük genişliğe ulaşan bu mücadele, kitlelere yayılacak, halkın yürüttüğü bir mücadele olacaktır. Liderlerin daha az önemli olduğu ve olacağı mücadele aşamasında, işte o zaman halk, belirleyici rol oynayacaktır.

Bu destanı bizden önce, aç yerli kitleler, topraksız köylüler, sömürülen işçiler, onurlu aydınlar yazıyor. Onlar, bizim acı çeken Latin-Ame-

rika ülkelerinde öylesine çoklar ki. Kitlelerin ve düşüncelerin mücadelesi. Emperyalizm tarafından küçümsenen ve horlanan halkımızın, bizim halkımızın, bugün hala hesaba katılmayan, şimdi uykularından uyanmaya başlayan halkımızın ilerleteceği bir destan. Emperyalizm, bizi zayıf ve uysal sürü olarak görüyordu; bu sürü, şimdi onu dehşete düşürüyor; Latin-Amerika'nın 200 milyonluk devasa sürüsü, şimdi Yankee tekelci kapitalizminin mezarını kazıyor.

Bu zorla çalıştırılan insanlık, acımasızca sömürülen, kamçı ve kahyalarla yönetilen bu yoksullar, ya hiç önemsenmedi ya da çok az önemsendi. Bağımsızlığın şafağında onların yazgısı bir ve aynıdır: yerliler, melezler, gaucho'lar²⁹, zambo'lar³⁰, quadroon'lar³¹, mülksüz ve gelirsiz beyazlar, "ulus"u oluşturan tüm bu insan kitlesi, asla kazanımlardan kendi payına düşeni alamamış, her zaman toplumsal merdivenin en alt basamağında kalmış, yeterli yaşam olanaklarına asla sahip olmadıkları için iyileştirilebilir hastalıktan, açlıktan ölen bu insanların yazgısı aynıdır.

Ama şimdi, kıtanın bir ucundan diğer ucuna, açıkça kurtuluş saatinin geldiği işaretini veriyorlar. Şimdi bu isimsiz kitle, Amerika'nın yoksul insanları, Latin-Amerika'nın ağırbaşlı ve suskunları, kıta çapında gözlerinin açıldığı işaretini veriyor. Şimdi bu kitle, kendi tarihini nihai olarak sahip çıkmaya başladı ve kendi kanlarıyla tarihi yazmaya koyuldu.

Çünkü şimdi Amerika'nın dağlarında, ovalarında, ormanlarında, kırlarında, şehirlerinde, büyük okyanus kıyılarında ve nehir boylarında, bu dünya volkan gibi patlamaya başladı. Beş yüzdır, her zaman şu ya da bunun gülerek verdiği kendi haklarını kazanmak için, ölümü bile göze

olarak yumruklarını gökyüzüne kaldırıyorlar. Evet, tarih, Amerika'nın yoksullarını, tüm zamanlar için kendi tarihlerini kendilerinin yazmasına karar veren Latin-Amerika'nın sömürülen ve itilenlerini şimdi hesaba katmak zorunda. Kendi haklarını kazanmak için gün be gün, adım adım, kıtanın “*Olimpos*” tepesine kadar yüzlerce kilometre yürümeye hazırlar. Taşlarla, sopalarla, machete'lerle silahlanmış olarak, her yönden, her gün, toprakları işgal etmeye, bunları kendilerine ait topraklara dönüştürmeye ve kendi yaşamlarıyla bu toprakları korumaya hazırlar. Onlar sloganlarla, pankartlarla, bayraklarla yürüyorlar; dağların ve ovaların rüzgarlarıyla yarış ediyorlar. Ve kızgınlıkla zangır zangır titreyen bu dalga, Latin-Amerika topraklarından yükselen bu dalga, adalet istiyor, çiğnenen haklarını geri istiyor. Bu dalga artık durdurulamaz. Bu dalga, her geçen gün daha da büyüyor. Çünkü bu dalga, her açıdan çoğunluğun dalgası. Şimdi onlar uzun uykularından uyanıyorlar.

İnsanlık artık “*yeter*” diyor ve büyük yürüyüşe başladı bile. Ve onların bu büyük yürüyüşü, gerçek bağımsızlık elde edilene kadar durmaya-caktır. Boşuna ölmeyecekler, Playa Girón'daki Kübalılar gibi bilerek ölüme gidiyorlar. Onlar, kendi tek gerçekleri için, bağımsızlık için ölecekler ve asla bağımsızlıklarından vazgeçmeyecekler.

Patria o Muerte!
Venceremos!

Küba Halkı
Havana, Küba
Amerika'nın Özgür Toprakları
4 Şubat 1962

EK II
OLAS³²
GENEL BİLDİRGESİ

OLAS'ın (Latin-Amerika Dayanışma Örgütü) ilk konferansı, 31 Temmuz-10 Ağustos 1967 tarihinde Küba Cumhuriyeti'nin başkenti Havana'da toplandı. Bu konferans, bütünsel ve son ulusal ve toplumsal kurtuluş için dağlarda ve kentlerde kıtamızın halklarının sürdürdüğü devrimci mücadelelerin göz kamaştırıcı bir aşamasında toplandı. Latin-Amerika tarihinde ilk kez, sömürülen, ezilen ve açlık çeken kitlelerin gerçek temsilcileri, devrimci dayanışmayı tartışmak, örgütlemek ve geliştirmek, ideolojik bir temelde kendi deneyimlerini paylaşmak, eylemlerini eşgüdümlü hale getirmek, kendilerine yol gösterecek geçmişteki ve günümüzdeki devrimci koşulları saptayarak, emperyalizm ve ulusal oligarşilerin dünya çapında-

ki karşı-devrimci stratejisiyle savaşmak için toplandılar.

Konferansın temel amacı, Latin-Amerika'daki anti-emperyalist savaşçılar arasında militan dayanışma bağlarını pekiştirmek ve kıtasal devrimin gelişimi için temel hatları kurmaktır. Bu büyük kurul, kıtanın bugünkü tarihsel süreci içinde ayrı sınıfların ve tabakaların rolüne ilişkin görüşlerin ortaya konulması kadar, devrimci strateji ve taktiklerin eski sorunlarının genişliğine ve derinliğine tartışılması olanağını da sağladı. Ortaya konulan düşünceler, sürekli bir dayanışma organı yaratmak ve genel bir çizgi oluşturmak konusundaki anlaşma, Latin-Amerika'daki devrimci mücadelenin yüreklendirilmesi ve duyurulması yönünde ileri doğru atılmış önemli bir adım oluşturmaktadır. Küba'da zafere ulaşan ve şimdi Venezüella, Kolombiya, Guatemala ve Bolivya'da başlayan devrimci silahlı mücadele, burjuvazinin ve toprak sahiplerinin bürokratik askeri aygıtı yok edilene ve emekçi halkın devrimci iktidarı kurulana kadar durmayacaktır. Bu mücadele, aynı zamanda, kararlılıkla emperyalist egemenliği kökünden yıkmak için yerel karşı-devrime ve Yankee müdahalesine karşı savaştır. Girişilen mücadele, geçmişteki kahraman ve özverili kurtarıcıların gerçek topraklarının zaferiyle sonuçlanacaktır. Bugün ikinci bağımsızlık savaşı dönemini yaşıyoruz.

150 yıldır bizim Amerikamızın silahlı halkları, kendilerini boyunduruk altına alan, sömüren ve utanç içinde bırakan sömürge güçleriyle çarpıştılar; yiğit eylemleriyle, özverileriyle tüm kıtayı sarstılar. Amerika'nın tümünde İspanyol ve Portekiz egemenliklerinin yıkılmasıyla sonuçlanan devrimci mücadele, kıtasal mücadele bakış açısına sahip ve Latin-Amerika devrimcileri ola-

rak kendi görevlerini mükemmel biçimde kavramış olan, çoğunluğunu burjuva liberalizmi teorisi ve Fransız Devrimi idealleriyle yetiştirilmiş aydınların oluşturduğu yetenekli, kararlı ve korkusuz insanlar tarafından yönetildi. Simón Bolívar, zamanının kurtarıcılarının kişiliğinde, “*bizim için, evimiz bütün Amerika’dır*” diyordu. Bu insanlar, sadece Kuzey Amerika’dan Patagonya’ya kadar özgürlük hareketinin devrimci öncüsünü oluşturmadılar, aynı zamanda sömürgelerin sınırlarının ötesine genişletilen birleşik bir eylemle her bir ülkeyi özgürleştirmek ve bağımsızlığını kazanan halklara karşı kendi topraklarını saldırı üssü olarak kullanan düşmanı bu olanaktan yoksun bırakmak için yola koyuldular.

Bu kavrayışa, hedeflere ve yöntemlere uygun olarak, kurtarıcı öncüler, birleşik politik ve askeri komuta oluşturarak işe başladılar ve tek zafer yolunda, silahlı ayaklanma yolunda halkı örgütleyerek ve kılavuzluk ederek devrimci ordunun başında yürüdüler. Mücadelenin doğasının belirlediği hedefleri izlediler. Sömürge düzeninin özünü oluşturan gerici şiddet karşısında, bağımsızlığı, egemenliği ve onuru kazanmak için devrimci şiddetten başka bir alternatif yoktu. Tarih, iktidarı nezaketle almış tek bir egemen sınıf kaydetmemiştir. Tersine, tarih göstermiştir ki, ezilenler ve sömürülenler, kendilerini ezen ve sömürenlerden iktidarı zorla koparıp almak zorundadırlar.

Şimdi ve her zaman, girilen bu yolun doğruluğunu reddedenler ve ona güvenmeyenler, sömürge yanlısı bir konumu benimsemiş ya da açıkça düşman saflarına geçmiş demektir. Apaçıktır ki, onlar, uzlaşmacılıklarını, pasifistliklerini ve ihanetlerini, José Martí’nin sözünü ettiği tipik zayıflıklarını, boş sahte devrimci sözlerle gizlemeye

alışan, düşman ateşi karşısında güçsüzlüğe dşşen sahte devrimcilerdir. Konformistler (uyumcular), beceriksizler ve korkakların tersine kurtuluşun nc savaşçıları, üstlendikleri büyük görevin kaçınılmaz zaferinde gvenirliliklerini ve mutlak güvenliklerini korudular. Gelecek kuşakların bu militan öncülerden alacakları pek çok dersler var: Halklar “zafer ya da ölüm”e karar verdikleri ve kararlı, yürekli ve aydın liderliğe sahip oldukları zaman, düşmanın gücüne ve büyüklüğüne rağmen zafer her zaman kaçınılmazdır.

Ama nc, bunun da ötesinde, Panama Kongresi’nde Bolívar’ın istemiyle, kıtadaki İspanyol egemenliğinin son dayanağı olan Küba ve Porto Riko’nun kurtuluşuna katkıda bulunma çağırısı yaptı. ABD hükümetinin, bugün Monroe Doktrini’nin³³ işaret ettiği gibi, Küba ve Porto Riko’yu ele geçirme ve bizim Amerikamız üzerinde denetim kurma amacına yönelik komploları, kıta halklarının ordularının And Dağlarının efendisi ve Ayacucho’nın³⁴ göz kamaştırıcı görkemi haline geldikleri zaman doruğa ulaştı.

Yerel toprak sahiplerine karşı bizim Amerika’nın halklarının yürüttüğü birinci bağımsızlık savaşını kazanan devrimci hareketin liderleri politik iktidarı değiştirmekte zorlandılar. Sömürgeci bayraklar aşağıya indirilmişti, ama sömürge toplumunun, teknik ve kapitalist gelişim düzeyinin çok düşük olmasıyla karakterize olan zayıf ve geri ekonomik yapısı nedeniyle, isyan eden köylülere, kölelere, yerlilere ve kol emekçilerine karşı baskı ve sömürü düzeni olduğu gibi kaldı. Yine de, onlardan önceki kahraman ve isimsiz öncülerin çabaları gibi ne öylesine küçük sonuçlara ulaştı, ne de öylesine tümüyle boşa gitti.

Büyük toprak sahipliği (*latifundia*), tica-

ri tekeller, değişime karşı ideolojik direniş, bilimsel geri kalmışlık, toplumsal katmanlaşma, dini boyunduruk, politik baskı gibi sömürge düzeninin ürettiği etmenler, Latin-Amerika uluslarının gelecekteki gelişimini yavaşlatan, ve aynı biçimde, anayurdun bağımsızlığından sonra bağımsız kapitalist gelişimi ve buna bağlı olarak ulusal bir burjuvazinin oluşumunu engelleyen etmenlerdir. Bağımsızlık mücadelesinin esinlendiği düşünceler ile yeni cumhuriyetlerin gerçekliği arasındaki kökten çatışkı çok belirgindi. Bu devasa savaş, daha başlangıçta kapitalizmin en dinamik, en güçlü ve en saldırgan biçiminin benimsendiği ve daha sonra kriminal, saldırgan emperyalizme dönüşen ABD'nin tersine, tam gelişmiş bir kapitalist burjuva düzenin ortaya çıkmasıyla sonuçlanmadı.

Bağımsızlığı izleyen yıllar içinde ekonomik büyüme, Latin-Amerika'da kapitalizmin ve burjuvazinin bağımsız gelişimi için uygun belli koşullar yarattı. Ama bu gelişme, emperyalizm tarafından durduruldu, saptırıldı ve biçimsizleştirildi. Yine de, Latin-Amerika burjuvazisinin yapısal zayıflığı, yani büyük toprak sahipliğini (*latifundia*) söküp atmaktan uzak duruşu ve toprak sahiplerinin sınıf çıkarlarıyla kendi sınıf çıkarlarını özdeşleştirmeleeri, burjuvaziye, profesyonel orduları doğrudan denetleyen ve dolayısıyla politik iktidarın belirleyici konumlarını kendi elinde toplamış olan büyük toprak sahipleri ile birleşik bir oligarşı oluşturmaya zorlamıştır.

Bu koşullar altında, oligarşilerden ve emperyalizmden bağımsız, ulusun çıkarlarını ve büyük amaçlarını savunan politik eylem yürütebilecek bir Latin-Amerika burjuvazisinden söz etmek sağmadır. Nesnel olarak ortaya çıkan bu çelişki,

doğası gereği, çözümlenemez. Böylesine bir yapısal zayıflık, evrensel emperyalizmin saldırılarına karşı onun güçsüzlüğünü açıkça ortaya koyar. Ve bu durum, onun yabancı çıkarlara ve az gelişmiş yapıya sıkı sıkıya bağlı oluşunu, bunun oluşturduğu sınıf ilişkilerini, ayrıcalıkları ve hiyerarşiyi ve onun ekonomik, politik, toplumsal ve kültürel sonuçlarını açıklar.

Avrupa sömürgeci güçlerinin ekonomik etkisi İspanya-Küba-ABD savaşından sonra hızla yön değiştirmiş ve ABD'nin oligarşiler ve kukla hükümetlerin zor aygıtıyla desteklenen çok daha doymak bilmez, kaba ve yayılmacı büyüyen sömürgeci egemenliğiyle yer değiştirmiştir. İşte, bağımlı ekonomilerin ve sözde egemenliklerin biçimsel görünümü altındaki ülkelerin bayrağa, ulusal marşa ve harita üzerinde sınırlara sahip oldukları sahte özgür kıtanın traji-komik görüntüsü.

Çok iyi biliniyor ki, ABD emperyalizmi, Latin-Amerika'da dış ticareti, bankacılık sistemini, en verimli toprakları, madenleri, kamu hizmetlerini, temel sanayileri ve propaganda medyasını tümüyle denetler. Bu kıtanın kalay, çinko, boksit, kurşun, manganez, kobalt, demir, bakır, nikel, grafit, vanadyum, berilyum, kükürt ve petrol gibi en geniş doğal kaynakları, sadece sözde kendilerine ait olan toprağın derinliklerinden kendi emek ve alınteriyle çıkartan halkların zararına sistematik olarak tüketilmektedir. Latin-Amerika, özellikle madencilik, petrol, ticaret ve sanayi alanlarında yoğunlaşan ABD sermaye yatırımlarının alanı olan dünyanın az gelişmiş bölgelerinin başında yer alır. 1956-1965 döneminde bu yatırımlar 2.893 milyon dolara ulaşmıştır. Bu yatırımlardan elde edilen kâr 7.441 milyon dolardır. ABD emperyalizmi yatırdığı her dolar için halkımızın sırtından

yaklaşık üç dolar kazanmıştır.

Bu temel verilere, borç faiz ödemeleri ve birleşik sermaye yatırımlarından elde edilen kârlar ya da nüfuzunu değişik biçimlerde kullanarak, burjuva sahte yasallığını bile çiğneyerek yaptığı yağmalar dahil değildir. Onun hedefi, ABD ürünleriyle rekabet eden ulusal sanayileri boğarak ya da en iyi durumda durgunluğa sürükleyerek bizim iç pazarımız üzerinde egemenlik kurmak ve Latin-Amerika ekonomisini ABD ekonomisinin bir parçası haline getirmektir. Bugün bu hedefe ulaşmıştır. Ulusal sermaye, kaçınılmaz olarak yabancı tekelere bağımlı ticaret ve imalat sanayisiyle sınırlandırılmıştır. Bu soğurma ve hegemonya sürecinin sonucu, kaynakların yağmalanması, ulusal sanayilerin iflası, ekonominin çarpıklaştırılması, sürekli ödemeler dengesi açığı, düşük ücret, kronik işsizlik, artan eşitsizlik, teknolojik geri kalmışlık, kitlesel yetersiz beslenme, cehalet, yaygın sağlıksız koşullar, yüksek ölüm oranları, kölelik, ırksal ayrımcılık, politik istikrarsızlık, sınıf çelişkilerinin keskinleşmesi ve iktidarın özü olan şiddettir.

Emperyalizmin ekonomik etkisinin bu biçimlerine, binlerce ideolojik etki biçimlerini ve kişi başına düşen milli gelir artışı ve ulusal gelirin eşitsiz dağılımı gibi demografik verileri de ekleyebiliriz. Bu demografik veriler, halkımızın yüzyüze olduğu dramatik koşulların canlı bir tablosudur.

Bunların zorunlu olarak ortaya çıkardığı politik yönelim kendiliğinden açığa çıkar. Böylesine bağımlılık koşulları altında Latin-Amerika burjuvazisi ile ABD emperyalizmi arasındaki çelişkiler gelişmektedir, ancak hiç bir biçimde uzlaşmaz nitelikte değildir. Latin-Amerika burjuvazisinin güçsüzlüğü mutlaklıdır.

Ülkelerimizde, geçen yüzyıldan bu yana,

burjuvazinin meşrulaştırmadığı ve desteklemediği doğrudan ya da dolaylı bir tek emperyalist müdahale söz konusu değildir. O, özsel olarak emperyalizmle karşı çıkamaz, üstelik emperyalizmin sadık bir hizmetçisidir ve vurgunculuğuna aracılık eder. İnsanın insan tarafından sömürülmesine dayanan, zor araçlarıyla sürdürülen, halkın çıkarlarına, ulusal ve tarihsel çıkarlara karşıt bu bütünsel ve yoğunlaşmış yapının yol açtığı sorunlar, akademik “yapısal reformlar”la ve “temsilî demokrasinin etkin uygulanması”yla çözümlenemez. Bu sorunları çözmenin tek gerçek yolu, halkların devrimci mücadelesinden geçer.

“Olgunlaşmış meyve”, “alinyazısı” gibi ifadelerle vurgulanan ABD’nin Latin-Amerika’ya müdahale politikası Monroe doktriniyle başlamıştır. Meksika topraklarının yansından daha çoğunun yağmalanması, Orta-Amerika’da William Walker’ın korsanlık maceraları, Platt Düzenlemesi’nin Küba’ya yüklediği yükümlülükler, Guantanamo deniz üssüyle toprakların işgal edilmesi, Porto Riko’nun utanç verici işgali, Panama Kanalı’nın denetimi için yapılan kirlî manevralar, Monroe doktrinini Roosevelt’in taçlandırışı, haksız borçlar, Nikaragua, Panama, Meksika, Haiti, Kolombiya, Guatemala ve Dominik Cumhuriyeti’ne yapılan yüz-süz müdahaleler, kahramanca ölümünün arifesinde Manuel Mercado’ya yazdığı mektupta ABD’nin emperyalist özelliğini herkesten önce öngören José Martí’nin amaçlarını açıkça ortaya koyduğu ve karşı çıktığı eski ve itibarını yitirmiş Pan-Amerikan Birliği’nin yerine OAS’ın oluşturulması, tüm bunlar ABD müdahale politikasının görüngüleridir.

Yankee emperyalizminin, Latin-Amerika’da kendi ekonomik yayılmacılığını, politik egemenli-

ğini ve askeri saldırganlığını meşrulaştırmak için OAS'la oluşturduğu sözde yasal aygıt, kıta çapında baskı politikalarını uygulama aracı olan İnter-Amerikan Karşılıklı Yardımlaşma Anlaşması'yla tamamlanmıştır. Latin-Amerika halkları, cellatları ve sömürücülerin kendi üstüne yürürken kollarını kavuşturup oturup bekleyemezdi. Onlar, oligarşilere ve emperyalizme karşı iniş-çıkışlar içinde tekrar tekrar direndiler. Zaman zaman belli kazanımlar elde edildi ve temel haklara geçici bir süre saygı gösterilmesi sağlandı. Kitle gösterileri ve siyasal grevlerden kendiliğinden ayaklanmalara kadar mücadelenin tüm değişik biçimlerine başvurdular ve pek çok kurbanlar verdiler; kendi yaşamlarında olduğu gibi, oligarşilerin ve emperyalizmin hizmetindeki partilerin yönetiminde demagogik hareketlerle kandırıldılar.

Ama şüphesiz en önemlisi, saygınlığa ve bilince dayanan manevi güçten daha başka desteğe sahip olmaksızın, baskıya, yoksulluğa, küçümsemeye ve yağmalamaya karşı direniş ve isyanın bitmeyen dalgaları olmuştur. Latin-Amerika halkı, oligarşilere ve Yankee emperyalizmine karşı mücadele sürecinde, devrimci enerjiyi biriktirdi, politik düzeyini yükseltti, kadrolarını güçlendirdi ve cepheler arasında militan dayanışmayı sağladı. Onlar, sömürücülerden kendilerini kurtaracak siyasal ve ekonomik üstünlükler elde edemediler, ama kendilerini kesin ve bütünsel olarak kurtaracak ve kendi yazgılarını kendi ellerine almalarını sağlayacak olan oligarşilerin, kukla hükümetlerin ve emperyalist egemenliğin yenilgiye uğratılacağıının bilincini kazandılar.

Küba Devrimi'nin zaferi ve pekişmesi, silahlı ayaklanmanın işçi sınıfı için iktidarı ele geçirmenin gerçek yolu olduğunu, profesyonel or-

duların yok edilebileceğini, oligarşilerin üstesinden gelinebileceğini, Yankee emperyalizminin yenilgiye uğratılabileceğini ve ulusal yaşam yolu olarak sosyalizmin, ekonomik kuşatmaya, yıkıcılığa, saldırganlığa, şantaja, baskıya ve karşı-devrime rağmen gelişebilir ve güçlenebilir olduğunu gösterdi.

Küba Devrimi'nin ilk temel sonucu, anti-emperyalist hareketlerin yükselişi oldu; çarpışan güçlerin ayrışmasına ve kökten dönüşüme uğramasına yol açtı. Bir yanda çok sıkı birlik içinde kendi kurtuluşları için militanca savaşan, somut eylemlerle Küba Devrimi'ni savunan ve destekleyen kent işçileri, tarım emekçileri, köylüler, öğrenciler, ilerici orta sınıf, işsizler, yerliler ve siyahlar; diğer yanda Küba Devrimi'ni yıkmaya çalışan oligarşiler, kukla hükümetler ve Yankee emperyalizmi olmak üzere tarafların kutuplaşması çok daha açık ve çok daha keskin hale geldi.

Yankee emperyalizmi, Küba örneğinin kıta boyunca yayılmaması için Küba'yı Amerika'dan yalıtmaya çalıştı. Ama Küba, diğer Amerikan halklarıyla daha fazla birleşti. Emperyalistler, Küba'nın kıta-dışı ideolojiyi kıtaya zorla kabul ettirmek istediğini iddia ettiler. Amerikan halkları, yine de Küba Devrimi'nin kendi devrimleriyle yakından ilgili olduğunu hissettiler. Yankee emperyalistleri ve onların gerici ideolojisi Latin-Amerika'ya yabancıdır. Latin-Amerika halklarının idealleri ve büyük amaçları, Küba'da tanımlanmış ve özetlenmiştir. Küba'yı yalıtmaya girişimleri, sadece Küba halkı ile Amerika'nın diğer halklarının yıkılmaz birlik bağlarını daha fazla pekiştirmeye hizmet etmiştir. Ortak bir düşmana, tüm insanlığın baş düşmanına, yani Yankee emperyalizmine karşı büyük bir aile oluşturdular.

Oligarşilerin ve kukla hükümetlerin teslimiyetçiliği ve satılmışlığı, 1961 ve 1962’de, Washington’un dayattıklarının yapıldığı Punta del Este’deki OAS Konferansı ile başlamış ve giderek en yüksek düzeye ulaşmıştır. Onlar, Küba’nın Latin-Amerika’nın geri kalan kısmıyla diplomatik ve ekonomik olarak yalıtılması için entrika çevirirken, eşzamanlı olarak kendi halklarına karşı acımasız bir baskı yürütmeye başlamışlardır. Bu faaliyetler, “goril” rejimlerinin ve “reformist” ya da “temsili demokrasi” rejimlerinin karşı-devrimci ve emperyalist yanlısı niteliğini desteklemeye dönüştü.

Az gelişmişliğin ve emperyalist sızmanın ortaya çıkardığı sorunları çözme yeteneksizliği; işçilerin, köylülerin, öğrencilerin ve işsizlerin büyüyen istemleriyle sürekli köşeye sıkıştırılması; devrimci savaşın yükselen gelgitiyle dehşete düşmeleri, onları, kontra-gerilla merkezleri, ABD yeşil bereliler ve deniz piyadeleri, İnter Amerikan Barış Gücü gibi emperyalist yardımı, ittifakı ve müdahaleyi bekler hale getirdi. Yankee emperyalizmi, devrimci şiddeti engellemek ve Latin-Amerika kitlelerinin belleğinden Küba Devrimi imgesini silip atmak için, emperyalist kişisel zenginleşme, sömürü ve baskı politikalarının katkısıyla daha da geliştirmeyi umarak “İlerleme İçin İttifak” hayalini ortaya attı.

Onun başarısızlığı öylesine açıktı ki, onun yönetimi altında faaliyet gösteren İnter-Amerikan Komitesi bile “Geri Kalmışlığa Karşı İttifak” içindeki yolsuzlukları açıklamak zorunda kaldı.

Latin-Amerika’nın bugünkü koşulları, oligarşik-emperyalist gücün toplumsal yapısından onu kurtaracak ve bağımsız, ilerlemeci ve toplumsal refaha yöneltecek devrimin gelişiminin ve zaferinin koşullarını içinde barındırır. Bu koşullar

mevcuttur, çünkü kırsal alanlarda, standartların altında bir yaşam süren, olağanüstü emek sömürsü düzeni altında yaşayan milyonlarca köylü ve tarım işçisi vardır; toprak bir avuç kişinin elinde yoğunlaşmıştır; kentlerde milyonlarca işçi ve işsiz yoksulluk, pislik ve aşırı kalabalık içinde yaşamaya çalışırken, buna karşılık dramatik biçimde egemen sınıflar lüks ve savurgan bir yaşam sürdürür.

Bunlar, sömürenler ile sömürülenlerin çıkarlarının karşıt niteliğini gösterir. Giderek belirginleşen ve sağlamlaşan sınıf bilinci, bu kıtanın bazı bölgelerdeki kapitalist gelişim koşullarıyla, solun parçasını oluşturan ilerici aydın tabaka ve öğrencilerin büyük mücadele gelenekleriyle yaratılmıştır. Tüm halk istemlerine işkence ve katliamlarla yanıt veren, kitlelere ve onun devrimci öncülerine karşı savaşta pek çok acımasız ve akıl almaz yöntemleri de kullanan kukla hükümetlerin, oligarşilerin ve Yankee emperyalistlerinin vahşeti, siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel değişimin doğru yolunun açıkça kavranmasına ve militan bilincin gelişmesine katkıda bulunmuştur. Karşı-devrimci şiddete devrimci şiddetle karşı koymak, Küba Devrimi ve gerilla güçlerinin başarılarıyla meşrulaşmıştır.

Latin-Amerika'da mevcut olan devrim koşulları, Asya ve Afrika'nın az gelişmiş ülkelerinde de, Latin-Amerika gibi aynı tarihsel anti-emperyalist hareketlerin yürütüldüğü kıtalarda da mevcuttur. Bu koşullar, Rus ve Çin devrimlerinin öncesindeki yıllarda olduğu gibi, devrimin gelişmesinin olanaklı olduğunu gösterir. Latin-Amerika devrimci mücadelesi bağlamında bu koşullar, cesur, kararlı ve atılgan bir devrimci öncü tarafından, köylü ve proleter kitleleriyle yakın ilişki kur-

mak ve halk savaşını yürütmek gibi görevlerin yerine getirilmesini gerektirir. Politik ve askeri liderliği birleştirmiş olan devrimci nc, politik, ideolojik ve devrimci eylemin, profesyonel ordularla çarpışma ve yenilgiye uğratma, oligarşileri, kukla hükümetleri ve emperyalist egemenliği yenme mücadelesinin çekirdeği olmalı ve olmak zorundadır. Latin-Amerika'da işçi devrimi gündemin ilk sırasındadır. Koşullar, başarının güvencesiyle, kesinliğiyle ve olasılığıyla bu devrimi başlatmak için olgunlaşmıştır.

Bu konferans, kıtadaki mevcut koşulların ayrıntılı ve derin tahlilinden ve devrimci hareketlerin temel sorunlarını ideolojik olarak açıklığa kavuşturduktan sonra şu sonuçlara varmıştır:

Latin-Amerika, toprak sahipleriyle ayrılmaz birlik içinde lkelerimizdeki denetleyici oligarşi-yi oluşturan zayıf burjuvazinin varlığıyla nitelenen çatışma koşulları içindedir. Artan teslimiyetçilik ve bu oligarşinin emperyalizme mutlak bağımlılığı, kıtadaki güçlerin bir yanda oligarşi-emperyalizm ittifakı, diğer yanda halklar olmak üzere keskin bir kutuplaşmasına neden olmuştur. Halklar, savaşı başlatmak ya da gelişmek için, sadece doğru liderliğin, devrimci bir öncünün yol göstermesini bekleyen çok büyük bir devrimci güce sahiptir.

Bu g, proleter kitlelerin, kent ve kır emekçilerinin, yoksul ve aşın sömürülen köylülerin, genç aydınların, büyük bir mücadele geleneğine sahip olan öğrencilerin, orta sınıfların gücüdür. Hepsi kendilerini etkileyen sömürünün ortak paydasında birleşmişlerdir.

Emperyalizm, kıta çapında ekonomik, toplumsal ve siyasal düzenin yapısal bunalımı ve halkın büyüyen isyancılığı karşısında, tarihin akışını

durdurmayı boşuna amaçlayan kıtasal baskı stratejisi oluşturmuş ve geliştirmiştir. Sömürgeci ve yeni-sömürgeci sömürü ve egemenlik sistemini yaşatmak ABD emperyalizminin amacıdır.

Bu durum, gerici şiddete karşı devrimci şiddetin önünün açılmasını ve gelişmesini belirler ve gerektirir.

Halkın mücadelesinin en yüksek ifadesi olan devrimci şiddet, tek yol değildir; ama emperyalizmin yenilgiye uğratılması için en somut ve en dolaysız potansiyeldir.

Devrimciler kadar halklar da, bu gerçeği onaylamışlar ve oligarşilerin bürokratik-askeri aygıtını ve emperyalist iktidarı yıkmak için silahlı mücadeleyi başlatmak, geliştirmek ve onu doruk noktasına ulaştırmak gerektiğini anlamışlardır.

Bir çok ülkede kırsal alanlardaki özel ayırıcı koşullar, elverişli arazi yapısı ve potansiyel devrimci toplumsal taban, kentlerde halkı ezmek için özel teknik yöntemlerin uyarlanması ve profesyonel orduların bulunması, diğer taraftan buna karşıt olarak düzensiz savaşın benimsenmesi, gerilla savaşının silahlı mücadelenin temel dışavurumu olduğunu, devrimciler için en iyi okul ve onların tartışmasız öncüsü olduğunu gösterir.

Bazı ülkelerde yürütülen, bazılarında kaçınılmaz bir zorunluluk haline gelen ve diğerleri için gelecek umudu olan devrim, anti-oligarşik hedefler içinde iyi tanımlanmış anti-emperyalist bir niteliğe sahiptir.

Kıtadaki halk devriminin temel amacı, devletin bürokratik-askeri aygıtını parçalayarak iktidarın ele geçirilmesi ve bu bürokratik-askeri aygıtın yerine mevcut ekonomik ve toplumsal düzeni değiştirmek için silahlı halkın geçmesidir. Bu amaca, sadece silahlı mücadele yoluyla ulaşıl-

bilir.

Mücadelenin gelişimi ve örgütlenmesi, hareketin yürütüleceği doğru yerin ve en uygun örgütlenme yönteminin seçilmesine bağlıdır.

Küba Devrimi'nin verdiği ders, son yıllarda dünya devrimci hareketlerinden edinilen deneyimler ve Bolivya'da, Venezüella'da, Kolombiya'da, Guatemala'da gittikçe büyüyen silahlı devrimci hareketler gösterir ki, halkın silahlı mücadelesinin gerçek bir dışavurumu olan gerilla savaşı, ülkelerimizin çoğunda, dolayısıyla kıtasal ölçekte yürütülen ve gelişen devrimci savaşın en etkin yöntemi ve en uygun biçimidir.

Bu özel durumda, halkın birliği, amaçlarının niteliği, bakış açılarının aynılığı ve mücadeleyi yürütmek için birlik olma özellikleri, emperyalizmin kıtasal ölçekte geliştirdiği stratejiye karşı çıkarılması gereken ortak stratejiyi niteleyen öğelerdir.

Bu strateji, kesin ve açık bir dayanışmanın ortaya konulmasını gerektirir. Bu dayanışmanın en önemli ayırıcı özelliği, kıta boyunca yayılan ve öncü birliklerini gerillanın ve kurtuluş ordusunun oluşturduğu devrimci mücadelenin kendisidir.

Biz, bizim Amerikamızın halklarının temsilcileri, kıtada egemen olan koşulların bilincinde, ABD emperyalizminin genel bir karşı-devrimci stratejisinin varlığının farkında olarak,

Beyan ederiz ki,

1. Devrim yapmak, Latin-Amerika halklarının hakkı ve görevidir.

2. Latin-Amerika devriminin en derin tarihsel kökleri, 19. yüzyılda Avrupalı sömürgecilerine karşı ve bu yüzyılda emperyalizme karşı kurtuluş hareketinde bulunur. Amerika halklarının destansı mücadelesi ve yakın zamanlardaki emperyaliz-

me karşı halkımızın yürüttüğü büyük sınıf savaşları, Latin-Amerika devrimci hareketinin tarihsel esin kaynağını oluşturur.

3. Latin-Amerika devriminin özsel içeriği, emperyalizm ile burjuva ve toprak sahipleri oligarşileriyle çarpışmada yatar. Bu nedenle, devrimin ayırıcı özelliği, ulusal bağımsızlık için, oligarşilerden kurtulmak için ve bütünsel sosyalist ekonomik ve toplumsal gelişme yoluna girmek için mücadele etmektir.

4. Marksizm-Leninizmin ilkeleri, Latin-Amerika devrimci hareketine kılavuzluk eder.

5. Silahlı mücadele, Latin-Amerika devriminin temel yolunu oluşturur.

6. Bütün diğer mücadele biçimleri, bu temel yolu, silahlı mücadeleyi, geliştirmek ve geciktirmemek koşuluyla kullanılmalıdır.

7. Kıtadaki ülkelerin çoğunluğu için, silahlı mücadelenin örgütlenmesi, başlatılması, geliştirilmesi ve tamamlanması sorunu, devrimci hareketin temel ve acil görevini oluşturur.

8. Bu görevin yakın planlamaya alınmadığı ülkeler, yine de bunu, kendi devrimci mücadelelerinin gelişiminde gelecekteki bir olanak olarak kesinkes gözönünde bulundurmalıdırlar.

9. Her ülkede devrimin ilerlemesinin tarihsel sorumluluğu, o ülkenin halkına ve devrimci öncüsüne aittir.

10. Ülkelerimizin pek çoğunda gerillalar, kurtuluş ordusunun nüvesidirler ve devrimci mücadeleyi başlatıp sürdürmenin en etkin yolunu oluştururlar.

11. Devrimin liderliği, bir örgütlenme ilkesi olarak, başarıyı güvence altına almak için birleşik politik ve askeri komutanın varlığını gerektirir.

12. Devrimci hareketlerin en etkin dayanış-

ma biçimi, kesinkes her birinin kendi ülkelerindeki mücadeleyi geliştirmesi ve doruğa ulaşmasıyla sağlanabilir.

13. Küba ile dayanışma ve silahlı devrimci hareketlerle işbirliği ve katılım, uluslararası nitelikte zorunlu bir görevdir; bu kıtanın tüm anti-emperyalist örgütlerinin görevidir.

14. Küba Devrimi, silahlı devrimci hareketin zaferinin bir simgesi olarak, Latin-Amerika'nın anti-emperyalist hareketinin öncüsüdür. Silahlı mücadele yürüten halklar da, silahlı mücadele yolunda ilerledikçe bu öncülükteki yerlerini alacaklardır.

15. Doğrudan Avrupalı güçler tarafından sömürgeleştirilmiş –ya da ABD'nin doğrudan sömürge egemenliğinin hedefi olmuş–, şimdi kurtuluş yolunda ilerleyen halklar, acil ve temel hedef olan bağımsızlık mücadelelerini ve kıtadaki genel mücadeleyle sıkı bağlarını korumalıdır. ABD'nin yeni sömürgeci sisteminin içine girilmesini önlemenin tek yolu budur.

16. Latin-Amerika'nın 150 yıllık tarihinin büyük ve şanlı devrimci geleneğinin bir özeti olan İkinci Havana Bildirgesi, Latin-Amerika devrimi için yol gösterici bir belgedir; son beş yılda bu kıtanın halkları tarafından benimsenmiş, genişletilmiş, zenginleştirilmiş ve daha köklü hale getirilmiştir.

17. Latin-Amerika halkları, dünya halklarının hiç birine karşı düşmanlık beslemez. ABD halkına, emperyalist tekellerin saldırgan politikalarıyla savaşmalarını yüreklendirmek için dostluk elini uzatır.

18. Latin-Amerika'daki mücadele, Asya, Afrika ve sosyalist ülkeler halklarıyla, özel olarak da sömürülen sınıf olarak, yoksulluğun, işsizliğin, ırk-

sal ayrımcılığın ve en temel insan haklarının reddedilmesinin acısını çeken ve devrimci mücadele içinde önemli bir güç oluşturan ABD'deki siyahlarla dayanışma bağlarını güçlendirmektedir.

19. Vietnam halkının kahramanca mücadelesi, emperyalizme karşı savaşan tüm devrimci halklara paha biçilmez derecede yardım ediyor ve Latin-Amerika halkları için esin kaynağı olan bir örnektir.

20. Latin-Amerika halklarının gerçek temsilcisi olan Latin-Amerika Dayanışma Örgütü'nün (OLAS) Havana'daki toplantısında sürekli bir komite oluşturduk ve kurallarını onayladık.

Biz, bizim Amerikamızın, Río Bravo'nun güneyinde kalan Amerika'nın devrimcileri, ilk bağımsızlığımızı kazanan kişilerin varisleriyiz; mücadele etmek ve bilimsel devrimci bir yönelim için sarsılmaz bir iradeyle donandık. Zincirlerimizden başka kaybedecek hiç bir şeyimiz yok.

İddia ederiz ki,

Mücadelemiz, insanlığın kölelikten ve sömürüden kurtulmak için yürüttüğü tarihsel mücadeleye belirleyici bir katkıdır.

HER DEVRİMCİNİN GÖREVİ
DEVİRİM YAPMAKTIR!

OLAS I. Kongresi
Temmuz-Ağustos 1967
Havana

AÇIKLAYICI NOTLAR

¹ *José Martí* (1853-1895) – Küba bağımsızlık mücadelesinin öncüsü, şair ve yazar. 28 Ocak 1853'te Havana'da doğdu. 16 yaşında *Patria* (Vatan) adlı bir gazete çıkardı; 17 yaşında tutuklandı ve 6 aylık kürek cezasından sonra Madrid'e sürüldü. Madrid'de Zaragosa Üniversitesi'nde hukuk, felsefe ve filoloji eğitimi gördü. 1878'de Kübalı toprak sahiplerinin İspanyollarla anlaşmasıyla sona eren savaştan sonra çıkan af ile ülkesine geri döndü, ancak bir süre sonra İspanyol egemenliğine karşı mücadeleyi sürdürdüğü için yeniden sürgün edildi. Bu ikinci sürgünde Meksika, Guatemala ve Venezuela'daki mücadelelere katıldı ve her seferinde bu ülkelerden sürgün edildi. 1881'de New-York'a gitti. 1892'de *Partido Revolucionario Cubano* (Küba Devrimci Partisi) kuruldu ve Martí, parti başkanlığına getirildi. Bu dönemde *Patria* adıyla yeni bir gazete çıkarmaya başladı. 1895'de Küba halkını bağımsızlık savaşına çağıran ve partinin manifestosu niteliğinde olan *Montecristi Bildirisi*'ni yayınladı. 11 Nisan 1895'de aralarında General Máximo Gómez'in de bulunduğu sürgün-

deki muhaliflerden oluşan bir güçle Küba'ya çıktı. 19 Mayıs 1895'de Dos Rios'da İspanyol güçleriyle girdiği çatışmada yaşamını yitirdi. -13.

² *Domuzlar Körfezi* – 17-19 Nisan 1961'de CIA tarafından özel olarak eğitilmiş karşı-devrimci Kübalıların, Amerikanın askeri desteğiyle devrimci iktidarı yıkmak amacıyla başlattıkları işgal hareketinin gerçekleştirildiği bölge. “*Domuzlar Körfezi Çıkartması*” olarak bilinen bu işgal harekâtı, Amerikan savaş uçaklarının 15-17 Nisan günlerinde Küba'yı bombalamasıyla başlamıştır. 17 Nisan günü 1.511 Kübalı karşı-devrimci Domuzlar Körfezi'nde *Playa Girón*'na çıkartma yapmış ve iki gün süren çatışmalarda 114 karşı-devrimci öldürülmüş ve 1.189'u teslim olmuştur. Amerikan savaş uçaklarının bombalaması ve *Playa Girón* çatışmalarında beş bin Kübalı sivil ölmüş ya da yaralanmıştır. Tutsak alınan karşı-devrimciler daha sonra “*Havana Duruşmaları*” olarak bilinen halk mahkemesinde yargılanmışlardır. -15.

³ *Ekim Krizi* – Sovyetler Birliği'nin Küba'ya nükleer füzeler yerleştirmesini önlemek amacıyla ABD başkanı J. F. Kennedy'nin 22 Ekim 1962'de Küba'yı ablukaya alma kararını imzalamasıyla başlayan ve 28 Ekim'e kadar süren, Sovyetler Birliği ile ABD'yi nükleer bir savaş eşiğine götüren kriz. Kriz, Sovyetler Birliği'nin Küba'daki nükleer füzeleri sökmesi karşılığında ABD'nin Türkiye'deki nükleer füzelerini taşıması ve Küba'ya uygulanan ablukayı kaldırmasında anlaşmaya varılmasıyla sonuçlanmıştır. -15.

⁴ *Dien Bien Phu* – Fransız sömürgecilerine karşı Vietnam halk güçlerinin sürdürdüğü kurtuluş savaşını zaferle sonuçlandıran muharebe alanı. 20 Kasım 1953'de Fransız ordusu, Vietnam kurtuluş güçlerinin Laos'a uzanan lojistik hatlarını kesmek amacıyla 15 bin kişilik bir güçle *Dien Bien Phu*'yu işgal etti. 3 Mart 1954'de Giap'ın komutasındaki Vietnam Halk Ordusu (Viet Minh) kentteki Fransız birliklerini kuşatma altına aldı. 170 gün süren kuşatma sonunda, ABD'nin hava desteğine rağmen Fransız birlikleri kuşatmadan çıkartılamadı ve 7 Mayıs 1954'de 11.721 Fransız askeri teslim oldu. Bu yenilgiden sonra Fransa Cenevre'de Vietnam'la barış görüşmelerine başlamak zorunda kaldı. 20 Temmuz 1954'de Cenevre'de varılan anlaşma sonucu, Vietnam ikiye bölündü; Güney'de işbirlikçi Diem hükümeti iktidara gelirken, Kuzey'de Vietnam Demokratik Cumhuriyeti kuruldu. -15.

⁵ *Ngo Diem* – 1955-1963 arasında Güney Vietnam devlet başkanı. 1955'te ABD'nin askeri darbesiyle devlet başkanlığına getirildi ve yine ABD'nin askeri darbesiyle 1 Kasım

1963'de devrildi. Darbeden bir gün sonra kurşuna dizilerek öldürüldü. -15.

⁶ OAS (Organization of American States/Amerikan Devletleri Örgütü) – Mart-Mayıs 1848'de Kolombiya'nın başkenti Bogotá'da toplanan ve ABD dışişleri bakanı G. Marshall'ın yönettiği konferansta Amerika'da "komünizmle mücadele" amacıyla bir örgüt kurulması (OAS) kararı alındı. Kararı ABD ve 20 Latin-Amerika ülkesi imzaladı. OAS'ın kuruluş amacı ("komünizmle mücadele"), "kıtada barış ve güvenliği güçlendirmek, temsili demokrasiyi geliştirmek, konvansiyonel silahları sınırlandırmak, saldırıya uğrayan ülkeye tüm ülkelerin birlikte yardım etmeleri" şeklinde formüle edilmiştir. Ba-tista yönetimindeki Küba anlaşmayı imzalayan ülkelere birisi olmuştur. Küba Devrimi'nden sonra, 31 Ocak 1962'de Küba, 14 lehte ve altı çekimser oyla OAS'tan ihraç edilmiştir. -20.

⁷ Lumumba, Patrice (1925-17 Ocak 1961) – Kongo Demokratik Cumhuriyeti'nin ilk başbakanı. Belçika sömürgeci olan Kongo'nun Mayıs 1960'da bağımsızlığının tanınmasıyla yapılan seçimleri Kongo Ulusal Hareketi kazandı ve Lumumba ilk başbakan seçildi. Ancak seçim sonuçları Belçika ve ABD'nin istediği gibi gerçekleşmediğinden, onların desteklediği Moise Çombe, Katanga bölgesinde "bağımsızlık" ilan etti. Bu çatışma ortamında, Sovyetler Birliği'yle ilişki kuran Lumumba, devlet başkanı Kasavubu tarafından görevden alındı. Bu yasadışı görevden almayı uygulamak için de, Belçika paraşütçü birliklerinin desteğinde 14 Eylül 1960'da albay Mobutu (Mobutu Sese Seko) başkanlığında askeri darbe yapıldı. Lumumba, 1 Aralık 1960'da Mabutu birlikleri tarafından tutuklandı. Uluslararası tüm girişimlere rağmen Lumumba serbest bırakılmadı ve 17 Ocak 1961'de kurşuna dizilerek öldürüldü.

Belçika hükümeti Şubat 2002'de "Lumumba'nın öldürülmesine giden olaylarda inkar edilemez bir sorumluluk payına sahip olduğunu" kabul eden bir açıklama yayımladı. Bir kaç ay sonra kırk yıllık gizlilik kaydı sona erdiği için yayınlanan ABD belgelerinde, CIA'nın, Lumumba karşıtlarına para ve politik destek yardımıyla bulunarak, Mobutu'ya silah ve askeri eğitim sağlayarak Lumumba'nın öldürülmesinde rol oynadığı açıkça ifade ediliyordu. -22.

⁸ Turcios Lima (1941-1966) – ABD'de CIA'nın kontrgerilla eğitimi görmüş ve 1960'da hükümete karşı askeri birliklerin ayaklanmasına katılmış eski Guatemala ordusu subayı. FAR'ın (Fuerzas Armadas Revolucionarias/Devrimci

Silahlı Kuvvetler) kurucusu olan Turcios Lima, 2 Ekim 1966'da araba kazasında yaşamını yitirdi. Latin-Amerika'da gerillaya katılan yurtsever subayların tipik bir örneğidir. -24.

⁹ *Camilo Torres* (1929-1966) – “Peder” Camilo Torres, Kolombiya Roma katolik kilisesi rahibi ve “Kurtuluş Teolojisi” kuramcısı. 1965'de ELN'e (*Ejército de Liberación Nacional*/Ulusal Kurtuluş Kuvvetleri) katılmış ve gerilla olarak savaşmıştır. 15 Şubat 1966'da ordu güçleri tarafından öldürülmüştür. Yurtsever din adamlarının en büyük örneği olarak kabul edilir. -25.

¹⁰ *Fabricio Ojeda* (1929-21 Haziran 1966) – Gazeteci, milletvekili, 1958'de Pérez Jiménez diktasını deviren halk ayaklanmasını düzenleyen “Yurtsever Cunta”nın ve 1962'de MIR ve VKP'nin silahlı mücadeleye başlama kararıyla birlikte oluşturulan FALN'ın (*Armed Forces of National Liberation*/Ulusal Kurtuluş Silahlı Kuvvetleri) kurucusu. VKP'nin silahlı mücadeleyi terk etme kararı üzerine başkent Karakas'ta şehir gerilla örgütlenmesini yeniden düzenleme faaliyetleri içindeyken tutuklanmış ve 21 Haziran 1966'da polis karakolunda asılarak öldürülmüştür. -25.

¹¹ *Lobatón*, Guillermo – Peru MIR'inin kurduğu “Tupac Amaru” gerilla cephesi komutanı. 1965 yazında Amerika danışmanların eşliğinde Peru ordusunun gerillalara karşı yürüttüğü saldırıda “Tupac Amaru” gerillaları büyük kayıplar vermiş ve tümüyle yok edilmiştir. Lobatón'un ordu tarafından yaralı olarak ele geçirildiği ve ardından kurşuna dizildiği açıklanmış olmasına rağmen cesedi bulunamamıştır. -25.

¹² *Luis de la Puente Uceda* (1026-1965) – Peru MIR'inin (*Movimiento de Izquierda Revolucionaria*/Devrimci Sol Hareket) kurucusu ve ilk gerilla grubunun komutanı. 23 Ekim 1965'de orduyla girilen bir çatışmada yaşamını yitirmiştir. -25.

¹³ *César Montes* – 1962 yılında Guatemala'da ilk gerilla eylemlerine başlayan Turcio Lima'nın yönetimindeki FAR'ın kurucularından. Ekim 1966'da Turcio Lima'nın ölümünden sonra FAR'ın komutanlığı yaptı, örgüt içindeki ayrışmalardan sonra 1972 yılında EGP'yi (*Ejército Guerrillero de los Pobres*/Yoksulların Gerilla Ordusu) kurdu. Gerilla savaşlarının kıta çapındaki geri çekiliş yılları sonunda 1979'da Nikaragua'ya geçti ve Sandinistlerle birlikte çalıştı. 1981'de El Salvador'da FMLN saflarında yer aldı. 1990 başlarında Guatemala'daki “demokratik açılım” sonrasında legal faaliyete geçti. -25.

¹⁴ *Yon Sosa* – Guatemala MR-13'ün (*Movimiento Re-*

volucionario 13 Noviembre/13 Kasım Devrimci Hareketi) komutan ve yöneticilerinden. Latin-Amerika'da gerilla hareketleri içinde yer alan bir kaç troçkisten birisidir. 1969'da troçkistlerden ayrılarak FAR'a katıldı. 18 Mayıs 1970'de Meksika sınırında Meksika ordusuyla girdiği çatışmada yaşamını yitirdi. -25.

¹⁵ *Fabio Vásquez Castaño*– Kolombiya ELN'sinin kurucusu ve komutanı. 4 Haziran 1964'de silahlı mücadeleye başlayan ELN, rahip Camilo Torres'in katılımıyla büyük bir prestij kazanmıştır. Fabio Vásquez 1972 yılında orduyla meydana gelen bir çatışmada yaşamını yitirmiştir. ELN, halen Kolombiya'da silahlı mücadeleyi sürdürmektedir. -25.

¹⁶ *Marulanda*, Manuel Vélez– Kolombiya Komünist Partisi Merkez Komite üyesi ve FARC'ın (*Armadas Revolucionarias de Colombia/Kolombiya Devrimci Silahlı Kuvvetleri*) kurucusu ve komutanı. Marulanda, FARC'ın kurulduğu 27 Mayıs 1964'ten yaşamını yitirdiği 26 Mart 2008'e kadar komutanlığını yürütmüştür. -25.

¹⁷ *Douglas Bravo* – Venezüella KP üyesi ve 15 Mart 1962'de Falcon bölgesinde kurulan “*José Leonardo Chirinos*” gerilla cephesinin komutanı, VKP ile MIR'in birleşik cephe örgütlenmesi olan FALN'in (*Armed Forces of National Liberation/Ulusal Kurtuluş Silahlı Kuvvetleri*) yöneticisi. 1965'de VKP'nin hükümetle yaptığı Punto Fijo anlaşmasıyla birlikte silahlı mücadeleyi terk etme kararına parti içinde muhalefet yürüttü ve bu muhalefeti nedeniyle partiden ihraç edildi. Mart 1966'da Iracara Bildirisi yayınlarak Venezüella Devrim Partisi'ni (PRV/*Partido de la Revolución Venezolana*) kurduğunu ilan etti. 1970'de Küba'nın ekonomik gelişmeye ağırlık vereceğini açıklamasından sonra, Fidel'i Sovyetler Birliği'nin baskısına boyu eğerek Latin-Amerika'daki silahlı mücadeleyi desteklemekten vazgeçmekle suçladı. 1970 ortalarında silahlı mücadeleye son vererek Fransa'ya sürgüne giden Bravo, 1983'de sürgünden dönerek legal çalışmaya başladı. Bugün “Üçüncü Yol” (*Tercer Camino*) adıyla legal siyasal faaliyetlerini sürdürmektedir. -25.

¹⁸ *Américo Martin* – 1960 Mayısında kurulan Venezüella MIR'in kurucusu ve 1962'de başlatılan gerilla savaşında El Bachiller cephesi komutanı. 1966'da OLAS Konferansı'na giderken tutuklandı ve 1970 başlarına kadar tutuklu kaldı. Serbest bırakıldıktan sonra silahlı mücadeleye karşı çıktı ve legal çalışmaya yöneldi. Değişik zamanlarda Venezüella KP'sinin eski yöneticilerinin kurduğu sosyal-demokrat partiyle (MAR) işbirliği yaparak devlet başkanlığı seçimlerine katıldı.

Bugün anti-Chavez cephe içinde yer almaktadır. -25.

¹⁹ *Tricontinental* – Ocak 1966'da Gine, Kongo, Güney Afrika, Angola, Vietnam, Suriye, Kuzey Kore, Filistin Kurtuluş Örgütü, Porto Riko, Şili ve Dominik Cumhuriyeti'nden gelen kurtuluş hareketleri temsilcileriyle Havana'da toplanan "Üç Kıta Konferansı". Konferans'ta "Tricontinental" örgütünün (OSPAAL/Afrika, Asya ve Latin-Amerika Halkları Dayanışma Örgütü) kurulması kararlaştırıldı. -26.

²⁰ *César Augusto Sandino* (1895-1934) – 1927-1933 arasında Nikaragua'da ABD işgaline karşı gerilla savaşı yürüten devrimci lider. Sandino'nun gerilla güçleri karşısında başarılı olamayan ABD işgal güçleri Ocak 1933'de Nikaragua'dan çekilmek zorunda kalmıştır. Sandino, general Anastasio Somoza García tarafından görüşme bahanesiyle pusuya düşürülmüş ve 21 Şubat 1934'de katledilmiştir. 1961'de Carlos Fonseca ve Thomas Borge tarafından kurulan FSLN (*Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi*), 1979'da oğul Somoza'yı devirerek iktidarı ele geçirmiştir. -33.

²¹ *İkinci Havana Bildirgesi* – Fidel Castro tarafından kaleme alınan bu bildirge, Küba Genel Ulusal Halk Meclisi'nde kabul edilerek, 4 Şubat 1962'de değişik dillerde yayınlandı. (Bkz. Bu kitapta s. 57.) -35.

²² *Hacienda* – Büyük toprak sahiplerinin malikaneleri ya da malikane sistemi. -35, 84.

²³ *İlerleme İçin İttifak (Alianza Para El Progreso)* – ABD başkanı J. F. Kennedy'nin önerisiyle, Küba'dan gelen "komünist tehdide" karşı ABD'nin bölgedeki çıkarlarını korumak amacıyla 1961'de yapılan "ekonomik işbirliği" anlaşması. Mart 1964'de Brezilya'da João Goulart sol hükümetine karşı yapılan askeri darbe (*Sam Amca Operasyonu*) ve 1965'de "ikinci Küba"ya dönüştüğü iddiasıyla 24 bin Amerikan deniz piyadesiyle Dominik Cumhuriyeti'nin işgali (*Power Pack Operasyonu*) "İlerleme İçin İttifak" anlaşması çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. -55.

²⁴ *Platt Düzenlemesi* – 2 Mart 1901'de çıkartılan Ordu Bütçe Yasası'nın ekinde yer alan, İspanya-ABD savaşından sonra Küba'da kalan ABD birliklerinin geri çekilme koşullarını belirleyen düzenleme. Bu koşullar, savaş bakanı Elihu Root tarafından hazırlanmış ve Connecticut senatörü Orville Platt tarafından senatoya sunulmuştur. Bu düzenlemenin koşullarına göre, Küba, ABD dışında hiç bir gücü kendi topraklarında barındıramayacak, dış borç faiz ödemelerini doğrudan devlet bütçe gelirleriyle ödemeyi garantileyecek, "bağımsızlığına zarar verecek" anlaşmalar imzalamaya-

cak, Küba'nın "hiç bir parçasında yabancı güçlerin denetimine ve yerleşmesine izin vermeyecek", ABD gerekli gördüğünde Küba'nın iç işlerine müdahale edebilecektir. Bu düzenleme, 1934 yılına kadar ABD'de yasa olarak yürürlükte kalmıştır. -59.

²⁵ *Giordano Bruno* (1548-1600) – İtalyan rahip ve gökbilimci. Evrenin sonsuz ve eş dağılımlı olduğunu, evrende, dünyadan başka bir çok gezegenin bulunduğunu söyledi. Roma katolik kilisesinin dogmalarna aykırı görüş olduğu için engizisyon mahkemesinde yargılandı ve sekiz yıl işkenceden sonra Roma'da diri diri yakıldı. Bruno, hakkındaki kararı okuyan engizisyon üyelerine şöyle demiştir: "Siz bu kararı okurken korkuyorsunuz, fakat ben dinlerken korkmuyorum". -66.

²⁶ *Hus, Jan* (1372-1415) – Protestanlığın babası olarak kabul edilen Prag Beyt Lahem Kilisesi vaizi. -66.

²⁷ *Mestizo* – Yerli-Avrupalı melezleri. -68.

²⁸ *Punta del Este toplantısı* – OAS'ın 31 Ocak 1962'de Uruguay'da Punta del Este'de yaptığı ve Küba'nın ihraç edildiği toplantı. Küba'nın ihraç kararı şu şekilde ifade edilmiştir: "OAS'ın her hangi bir üyesinin Marksizm-Leninizme bağlılığı, inter-Amerikan sistemi ile bağdaşmaz ve komünist blokla bağlantılı bir hükümet Hemisphere birlik ve dayanışmasından ayrılmış demektir. Bugünkü Küba hükümeti, resmen Marksist-Leninist bir hükümet olduğunu ilan etmiş, dolayısıyla inter-Amerikan sisteminin ilke ve amaçlarına ters düşmüştür. Bu nedenle Küba hükümeti inter-Amerikan sisteminden ihraç edilmiştir." -71.

²⁹ *Gaucha* – Güney Amerika'da, özellikle de Patagonya'da geniş düz yeşil ovalarda oturan yerli halk. -89.

³⁰ *Zambo* – İspanyol kölelerinden Afrekali siyahlar ile yerli Amerikalılardan olan melezler. -89.

³¹ *Quadroon* – Yerli ebeveyn ile beyaz ya da siyah ebeveynden olan melezler. -89.

³² *OLAS (Organización Latino Americana de Solidaridad/Latin-Amerika Dayanışma Örgütü)* – 1966 yılında Havana'da toplanan OLAS konferansı, gerilla örgütlerinin SBKP yanlısı "resmi komünist" partileriyle ayrışmasını netleştirmiş, bağımsız gerilla örgütleri arasında dayanışma ve eşgüdüm sağlamayı amaçlamıştır. -91.

³³ *Monroe Doktrini* – ABD başkanı James Monroe'nun 2 Aralık 1823'de ilan ettiği dış politika kuralları. Monroe doktrininin en temel özelliği, Avrupa ülkelerinin Latin-Amerika'yla olan tüm sömürge ilişkilerini ortadan kaldırmak, yerine

ABD'nin mutlak egemenliğini geçirmektir. Bu durum, doktrinde "Amerika kıtaları bundan böyle Avrupa devletlerinden herhangi birinin kolonileştirme isteklerine konu olamaz. Avrupa devletlerinin kendi sistemlerini bu yarım kürenin herhangi bir yerinde yaymak için yapacakları herhangi bir girişimi barış ve güvenliğimiz için tehlikeli görürüz." şeklinde ifade edilmiştir. -94.

³⁴ *Ayacucho* – Peru'nun Huamanga eyaletinin başkenti ve 9 Aralık 1824'de Simon Bolivar ve Jose Sucre'nin yönetimindeki bağımsızlık güçleri ile kraliyet ordusu arasında meydana gelen La Quinoa savaşının yapıldığı yer. Bu savaşı Bolivar'ın bağımsızlık güçleri kazanmış ve kraliyet ordusu teslim olmuştur. Bu savaş, Latin-Amerika'nın bağımsızlık mücadelesinin ilk büyük zaferidir. Ayacucho bölgesi, aynı zamanda 1960 sonrasındaki Peru gerilla faaliyetlerinin yoğunlaştığı bölgedir. -94.

İlkeriş Yayımcılık
Korkut Reis Mh., İlkiz Sk., No: 22/10 Kat 4
06410 Sıhhiye/Ankara
Tel: (0312) 231 30 32
www.ilkeris.com
iletisim@ilkeris.com

**Ölüm,
nereden ve nasıl gelirse gelsin,
savaş sloganlarımız
kulaktan kulağa yayılacaksa,
ve silahlarımız
elden ele geçecekse,
ve başkaları yeni savaş
ve zafer naralarıyla
ve de makineli tüfek sesleriyle
cenazelerimize ağıt yakacaksa,
hoş geldi,
safa geldi.**

Che Guevara

ISBN 978-605-4087-08-2

